

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoria

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

Evsebii Pamphili Ecclesiasticae Historiae Liber Quartus

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΕΥΣΕΒΙΙ
 ΤΟΥ ΠΑΜΦΙΛΟΥ,
 Εκκλησιαστικῆς ἰστορίας
 Λόγος δ΄.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ
 ΠΑΜΦΙΛΙ
 ECCLESIASTICÆ
 HISTORIÆ
 LIBER QUARTUS

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Τίνες ὄντι τῆς Τραιανῆ βασιλείας Ρωμαίων καὶ Ἀλεξανδρείου Ἐπίσκοποι γνήσιοι.

Ἀμφὶ ἡ τὸ δωδέκατον τῆς Τραιανῆ βασιλείας ἐστὶ ὁ μικρὸ πρῶτον ἡμῶν τὸ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ παρχίας δηλωθεὶς Ἐπίσκοπος τῶν ζῶντων μετὰ τῆς τέταρτης ἡ ἀπὸ τῆς Ἀποστόλων τῶν αὐτοῦ λειψεργίαν κληρέται Πέτρος. ἐν τῷ καὶ Ἀλεξανδρῶν ἡ Ρώμης ὁ δὲ ὄντι ἀποπληρώσαντες Εὐαρίστου, πέμπτον ἀπὸ Πέτρος καὶ Παύλου κατάγων διαδοχῶν, τῶν Ἐπισκοπῶν ἀπολαμβάνει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Ὅσα Ἰουδαῖοι καὶ αὐτὸν πεπόμενοι.

Καὶ τὰ μὲν τῆς Ἑξωτῆρος ἡμῶν διδασκαλίας τε καὶ ἐκκλησίας, ὅση μέρει ἀνθεν ἐπιμείζον ἐχώρει πρὸς τῆς Ἰουδαίων συμφορῆς, κακοῖς ἐπαλλήλοις ἤμαζεν. ἡ δὲ γὰρ αὐτοκράτορος εἰς ἐνιαυτὸν ὀκτωκαίδεκατον ἐλαύνοντος, αὐτῶν Ἰουδαίων κινήσεις ἐπαναστάσα, πᾶν πολὺ πλῆθος αὐτῶν διέφθειρεν. ἔντε γὰρ Ἀλεξανδρείᾳ καὶ τῇ λοιπῇ Αἰγύπτῳ καὶ πρὸς τὴν Κυρήνην, ὡς περὶ τὸ πνεῦμα ἡ δὲ ἰσχυρῶς ἀναρριπιδέντες, ὡς μὲν πρὸς τὰς σιωπῆς ἐλλείψας σαπάζειν ἀνέστησαν τῶν ἐμὲν τὴν γᾶσιν, τὰ ἑπὶ τὸν ἐνιαυτὸν πόλεμον ἐσμικρὸν συνηΐσαν, ἡ γὰρ μὲν τῶν κατὰ Λεππὸν τὴν ἀπάσης Αἰγύπτου. καὶ δὴ ἐν τῇ πρώτῃ συμβολῇ ἑπικρατήσαν αὐτῶν σιωπῆ τῶν ἑλλήνων οἱ καὶ καταφυγόντες εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν, τὰς ἐν τῇ πόλει Ἰουδαίους ἐζώρησαν τε καὶ ἀπέκλεισαν. τῆς ἡ τῶν τετῶν συμμαχίας

CAPUT I.

Quinam Romanorum & Alexandrinorum Episcopi fuerint imperante Traiano.

CIRCA duodecimum annum Imperii Traiani Cerdo Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopus, cujus paulò suprâ mentionem fecimus, abiit è vita; quartusque ab apostolis ministerium ejus ecclesiæ sortitus est Primus. Eodem tempore cum Evarestus annos octo in Pontificatu exegisset, Romæ episcopatum suscepit Alexander, quintum à petro & paulo successione obtinens locum.

CAPUT II.

Qualia Iudæi sub eodem Imperatore perpessi sint.

AC Servatoris quidem nostri doctrina atque ecclesia magis ac magis in dies efflorescens, continuis incrementis augebatur. Judæorum autem calamitates novis subinde cladibus cumulabantur. Nam cum Imperator annum jam Imperii octavum decimum attigisset, rursus Judæorum tumultus exortus, maximam gentis illius multitudinem extinxit. Quippe Alexandria & per totam Ægyptum ac Cyrenaicam, velut à violento quodam & fedtioso Dæmone exagitati Judæi, adversus Græcos & Gentiles qui unâ cum ipsis habitabant, tumultum excitare cœperunt. Progressâ deinde in majus seditione, sequenti anno bellum non mediocere conflarunt, Lupo tunc temporis totius Ægypti præfecturam gerente. Et primo quidem conflictu fortè Judæi Gentiles superaverant. Qui mox alexandriam confugientes, Judæos qui in ea urbe degebant, captos interfecerunt. Horum igitur au-

Huc refer Niciph. c. 22. l. 3.

xilio destituti Judæi qui Cyrenem incolabant, duce Lucua, Ægyptiorum regionem prædationibus ac latrociniiis infestare, & præfecturas ejus vastare infisterunt. Itaque Imperator Marcium Turbonem adversus eos misit cum pedesribus ac navalibus copiis, & cum equitatu. Hic multis præliis confertis, belloque in longum tempus protracto, infinita Judæorum millia, qui partim ex Cyrenaica provincia, partim ex Ægypto Lucua Regi ipsorum opem laturo confluerant, neci dedit. Sed Imperator veritus ne Judæi qui Mesopotamiam habitabant, incolas perinde aggrederentur, mandavit Lusio Quietto, ut eos extra Provincie fines deportaret. Qui instructa adversus illos acie, ingentem eorum multitudinem prostravit. Ob quam victoriam Legatus Judææ ab Imperatore est designatus. Sed hæc Gentilium quoque Scriptores, qui res gestas temporum illorum memoria mandarunt, iisdem ferè verbis retulere.

C A P I T U M III.

Qui imperante Hadriano pro defensione fidei libros scripserunt.

Huerefer Niceph. c. 21 13.

Cum Trajanus per viginti annos cemptis sex mensibus Principatum tenuisset, Ælius Hadrianus suscepit Imperium. Huic Quadratus obtulit orationem, quam pro defensione religionis nostræ idcirco conscripserat, quod quidam malevoli homines, vexare nostros atque incessere conabantur. Extat hodieque apud plerosque ex fratribus hæc oratio, quam nos etiam habemus, ex qua & ingenium ejus viri, & rectam Apostolica fidei doctrinam perspicue licet cognoscere. Porro idem Scriptor suam ipsius antiquitatem satis declarat his verbis: Servatoris autem, inquit, nostri opera semper conspicua erant, quippe quæ vera essent: ii scilicet qui morbis liberati, aut qui ex morte ad vitam revocati fuerant. Qui quidem non solum dum sanabantur, aut dum ad vitam revocabantur, conspecti sunt ab omnibus, sed secuto deinceps tempore. Nec solum quando in terris moratus est Servator noster, verum etiam post ejus discessum diu superstites fuerunt: adeo ut nonnulli eorum etiam ad nostra usque tempora pervenerint. Hæc de Quadrato. Aristides quoque vir fidelis ex religionis

Α αποτυχόντες οί κατὰ Κυρήνην, τήν χώραν τῆς Αιγύπτου λεηλασάντες, καί τας ἐν αὐτῇ νόμους φθειρόμενες διετέλεσαν ἡγεμόνας αὐτῶν Λακίνας ἐφ' ἧς ὁ αυτοκράτωρ ἐπέμψεν Μάρκιον Τερβωνα σιωδωμάμει πεζῆ τε καί ναυτικῆ, ἐπὶ καί ἰππικῆ. ὃ ἢ πολλὰς μάχαις ἐν ὄσῃ ὀλίγῳ τε χρόνῳ τὸν πρὸς αὐτὰς διαπονήσας πόλεμον, πολλὰς μυριάδας Ἰουδαίων ἐμόνον τῶν ἀπὸ Κυρήνης, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπ' Αἰγύπτου συναγεμμένων Λακίνας πρὸ βασιλείᾳ αὐτῶν ἀνέβη. ὃ ἢ αυτοκράτωρ ὑποπέυσας καί τας ἐν Μεσοποταμίᾳ Ἰουδαίους ἐπιτήσασθαι τοῖς αὐτοῦ, Λακίῳ Κυνίῳ προσέταξεν ἐκκαλεῖσθαι τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς ὡς καὶ πρὸς ἀξίωμα. Β Πάμπουλον πληθὺν τῶν αὐτοῦ Φονεῖν. ἐφ' ὃ καθεθώματι Ἰουδαίους ἡγεμόνων ὑπὸ τῷ αὐτοκράτῳ ἀνεδείχθη. ταῦτα καὶ ἑλλήνων αἰτὰ καὶ τας αὐτὰς χρόνους γραφῆ πρὸς ἀδελφόντες αὐτοῖς ἰσορροπῶν ῥήμασι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Οἱ κατὰ Ἀδριανὸν ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀπολογησάμενοι.

Τραϊανὸς ὃ ἐφ' ὅλοις ἔτεσιν εἴκοσι πέντε δεξὴν μνήσιν ἐξ ἑσσεὶ κεκλήσασθαι, Ἀδριανὸς διαδέχεται τὴν ἡγεμονίαν. τῷ Κωδράτῳ λόγον προσφωνήσας ἀναδίδωσιν, ἀπολογία συντάξας ὑπὲρ τῆς καθ' ἡμᾶς θεοσεβείας ὅτι δὲ ἄλλοις πονηροῖς αἰδέες τὰς ἡμετέρας ὀνοχλεῖν ἐπειρῶντο. εἰς τὴν δὲ φέρειν πρὸς ἀδελφῶν, ἀτάς καὶ παρ' ἡμῖν τὸ σύγγραμμα ὡς ἔχει καλεῖν ἐστὶ λαμπρὰ τεκμήρια, τῆς τε τῶν ἀνδρῶν διανοίας, καὶ τῆς ἀποστολικῆς ὀρθοδοξίας. ὃ δὲ αὐτὸς πῶς καθ' ἑαυτὸν δεχαιότῃ πρὸς ἀφαινεῖ, δι' ὧν ἰσορροπῶν ταῦτα ἰδίαις φωναῖς τῶν ἁγίων ἡμῶν ταῦτα ἔργα αἰεὶ παρῆν. ἀληθῆ γὰρ ἦν οἱ θεραπυθέντες. οἱ ἀνασάντες ἐκ νεκρῶν οἱ ἐκ τῶν φθισάντων μόνον θεραπυδόμενοι, καὶ ἀνισάμενοι, ἀλλὰ καὶ αἰεὶ παρῶντες. ἐδὲ ἐπιδημῶντων μόνον τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ ἀπαλλαγῶντων, ἦσαν ἐπὶ χρόνον ἰκανόν ὡς τε καὶ εἰς τὰς ἡμετέρας χρόνους πῶς αὐτῶν ἀφικαίνονται μὴ ὡς ἐστὶν. καὶ Ἀδριανὸς ὃ πῶς ἀνῆκε τῆς καθ' ἡμᾶς ὀρθοδοξίας, πρὸς ἀδελφόντες ἀπολογησάμενος ὑπὲρ τῆς

HADRIANUS.

πίσεως ἀπολογία Ἰππώνιστος Ἀδριανῶ, καὶ ἀλέλοιπε. σώζεσθαι δὲ γε εἰς δευρο ἄλλὰ πλείοις ἢ ἡ τέτα γραφή.

A nostræ sectatoribus, Apologeticum pro fide nostra perinde ac Quadratus, Hadriano Cæsari nuncupatum reliquit: Qui quidem liber etiamnum servatur à plurimis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Οἱ κατὰ ταυτὸν Ῥωμαίων καὶ Ἀλεξανδρίων ἡγούμενοι τῶν Ἐπισκόποι.

ΕΤΕΙ ὅ τρίτω τῆς αὐτῆς ἡγεμονίας, Ἀλέξανδρος Ῥωμαίων Ἐπίσκοπος τελευτᾷ, δέκατον τῆς οἰκονομίας ἀποπλήσας ἔτι Χρῖς ἢ τέτω διάδοχος, καὶ τῆς Ἀλεξανδρέων ὅ παροικίας ἀμφὶ τὸν αὐτὸν χρόνον, Πείμον μετὰ ἀλέξανδρα δωδέκατον τῆς πρῶτης αἰῆς, διαδέχεται Ἰῆσος.

CAPUT IV.

Qui sub eodem Imperatore Episcopi Romæ fuerunt & Alexandriæ.

ANNO autem Principatus Hadriani tertio Alexander Romanæ urbis episcopus fato functus est, cum decem annos administrationis expleisset. Cui successit Xystus. Eodem circiter tempore mortuo Primo, anno episcopatus sui duodecimo, Alexandrinæ ecclesiæ Sacerdotium suscepit Iustus.

Ad hoc & seq. caput referre Niceph. c. 23. 13.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Οἱ ἀνέκαθεν ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν Ἰεροσολυμίτων ἡγούμενοι τῶν Ἐπισκόπων.

Τῶν γεμῆν ἐν Ἱεροσολύμοις Ἐπισκόπων τῶν χρόνος γραφῆ Ὡζουδρῆς & δαμῶς εὐρεθὶ κομιδῆ γδ ὅμ βραχυεῖς ἀντὶς λόγῳ κατέχει γράδα. τοῦτον δὲ ἔξ ἐγγράφων παρέληφα, ὡς μέχρη τῆς κατα Ἀδριανὸν Ἰουδαίων πολιορκίας, πεντεκαίδεκα τὸν χρόνον αὐτοῖσι γεγονόσιν Ἐπισκόπων διαδοχῆς ἔς πάντας Ἐβραῖους φασὶν ὄντας ἀνέκαθεν, τὴν γνώσιν τῶν Χρῖς ἡρώσιως καταδέξασθαι. ὡς ἤδη πρὸς τῶν ταῦτοιαδὲ Ἰππικῆν δωματῶν, καὶ τῆς τῶν Ἐπισκόπων λειτουργίας ἀξίως δοκιμασθῆναι συνεῖναι γδ αὐτοῖς τότε τῶν πᾶσαν ἐκκλησίαν ἔξ Ἐβραίων πιστῶν, ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων καὶ εἰς τῶν τότε διαρκεσάντων πολιορκίαν. κατ' ἢν Ἰουδαῖοι Ῥωμαίων ἀντὶς ἀποσάντες, & μικροῖς πολέμοις ἤλωσαν. διαλελοιπότην δὲ ὅμ τῆν κατὰ τῶν ἐκ ἀβελόμης Ἐπισκόπων, τῶν ἀπὸ τῶν πρώτων νῦν ἀναγκαῖον ἀν εἶη κατὰ λέξαι. πρῶτος τοιαυτῶν Ἰακώβος ὁ τοῦ Κυρίου λεγόμενος ἀδελφός ἢν μετ' ὃν δευτέρως Συμεὼν. τρίτος Ἰῆσος. Ζαχαρίας τέταρτος πέμπτος Τωβίας ἕκτος Βενιαμὴν Ἰωάννης ἕβδομος Ὀγδοὸς Μαθθίας ἕννατος Φίλιππος δέκατος Σενεκᾶς ἑνδεκάτος Ἰῆσος. Λεὺς δωδέκατος. Ἐφρῆς τρισκαίδέκατος. τεσσαρεσκαίδέκατος Ἰωσήφ.

CAPUT V.

Qui jam inde à Servatore nostro usque ad hæc tempora Hierosolymorum Episcopi fuerunt.

ORUM autem Episcoporum tempora qui Hierosolymis præfuerunt, nusquam reperire potui. Omnes quippe brevi admodum tempore sedisse perhibentur. Illud tantum ex veterum Scriptorum monumentis didici, ad illam usque obsessionem Judæorum quæ imperante Hadriano contigit, quindécim episcopos continua successione illi ecclesiæ præfuisse: quos omnes origine Hebræos fuisse memorant, & fidem Christi sincerè atque ex animo suscepisse. Adeò ut ab illis qui de hujusmodi rebus iudicium ferre poterant, episcopali officio dignissimi censerentur. Quippe tunc temporis universa Hierosolymorum ecclesia conflata erat ex Hebræis fidelibus, qui jam inde ab Apostolorum ætate ad illam usque obsidionem permanserant, quæ Judæi iterum à Romanis deficientes, maximis præliis domiti atque expugnati sunt. Proinde cum episcopi qui ex circumcissione erant, per id temporis defecerint, omnes à primo usque ad ultimum ordine suo recensere necessarium puto. Primus igitur fuit Jacobus, is qui Domini frater vocabatur. Secundus Symeon: tertius Iustus: quartus Zacchæus: quintus Tobias: sextus Benjamin: septimus Joannes: octavus Matthias: nonus Philippus: decimus subrogatus est Seneca, cui successit undecimus Iustus. Post quem Levi duodecimus ordine fuit. Ephres deinde secutus est, post hæc Joseph.

Omnium postremus fuit Judas ordine quintus decimus. Atqui hi omnino sunt Hierosolymorum Episcopi, qui jam inde ab Apostolis, usque ad Judam & ad illa quae designavimus tempora omnes ex circumcissione fuerunt. Porro annum Imperii sui duodecimum agente Hadriano, cum Xystus episcopatum urbis Romae decem annis obtinisset, septimus ab Apostolis Telephorus in ejus locum successit. Anno deinde & mensibus aliquot interjectis, Eumenes Alexandrinae ecclesiae administrationem sextus ordine suscepit, cum decem pro ipso annos undecim praefuisset.

ἐπι πᾶσι πενδεκάεκατος Ἰούδας. τοσοῦτοι αἱ ἐπι τῆς Ἱερουσαλῦμων πόλεως Ἐπίσκοποι ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων εἰς τὸν δηλιάνδρον διαχρόνιοι χρόνοι, οἱ πάντες ἐκ περιτομῆς, καὶ δὲ δωδεκάτην ἔχουσι ἔτη τῆς ἡγεμονίας Ἀδριανῆ, Χύσον δεκάετη χρόνον ἀποπέρας αὐτοῦ τῆς Ῥωμαίων Ἐπισκοπῆς, ἔβδομον δὲ τῶν Ἀποστόλων διαδέχεται τὸν Φόρτον. αὐτῶν ἡμετέριον καὶ μνηστικὸν διαχρόνιον, τῆς Ἀλεξανδρινῆς παρεκκλήσιας Ἰωαννου τοῦ ἑξατάτου ἔκτα κλήρω διαδέχεται, ἔπειτα Βέτερον ἑνδεκά διαρκέσαι.

CAPUT VI.

Postrema Iudeorum expugnatio temporibus Hadriani.

Huc refer Niciph. c. 24. l. 3.

Ceterum cum defectio Judaeorum magis ac magis iterum cresceret, Rufus Legatus Judaeae, auxiliis sibi ab Imperatore submissis, amentiam ac desperationem hominum in occasionem laeviendi vertens, eos acerbissime ultus est, caesa innumerabili hominum multitudine cum conjugibus ac liberis, agroque illorum jure belli in populi Romani ditionem redacto. Erat tunc temporis Judaeorum ductor Barchochebas quidam, quod nomen stellam significat: vir alioqui cruentus & latrocinandi avidus, sed qui nomine suo auditoribus utpote vilissimis mancipiis fucum faciebat, quasi sidus e caelo delapsum esset, ut ipsis arumnarum mole oppressis lucem afferret. Anno demum octavodecimo Imperii Hadriani, cum totius belli vis circa Beththera urbem munitissimam nec procul Hierosolymis distitam exarsisset, & protracta diutius a Romanis obsidione, rebelles fame ac siti oppressi essent, ipseque adeo seditionis auctor debitas penas dedisset, ex eo deinceps tempore universa Judaeorum gens in Regionem circa Hierosolyma sitam pedem inferre prohibita est, lege & constitutione Imperatoris Hadriani: adeo ut ne prospicere quidem e longinquo patrium solum ipsis liceret, ut scribit Aristoteles Pellaeus. In hunc igitur modum cum civitas Judaeorum gente nudata esset, & veteribus incolis penitus vacuefacta, posthac alienigenis eo confluentibus, urbs & colonia civium Romanorum effecta, in ho-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5'

Ἡ κατὰ Ἀδριανὸν ὕψα τῆς Ἰουδαίων πολιορκία.

Καὶ δὴ τὰ τῆς Ἰουδαίων ἀποστασίας αὐτοῦ κείνου μεγάλα καὶ πολὺ παροξύνουσα, Ῥόμῃ ἐπαρχῶν τῆς Ἰουδαίας, στρατιωτικῆς ἀποστομίας, ὑπὸ βασιλέως πεμφθείσης, τὰ ἀπονοίας αὐτῶν ἀφειδῶς χρωρῶν ἐπέβη, μυριάδας ἀνδρῶν οὐκ ἐλάττω δὲ καὶ γυναικῶν διαφθείρων, πολέμου νόμῳ τὰς χώρας αὐτῶν ἔξω ἀποδιέταξε. Ἰουδαίαν τῶν κατὰ Βαρυχάδου ὄνομα, ὃ δὴ ἀσέρεα δηλοῖ τὰ κενὰ ἀλλὰ Φονικός καὶ ληστεικός, πρὸς ἀνὴρ τῆς παροξυσμοῦ οἷα ἐπὶ ἀνδραπόδων, ὡς δὴ ἐβραῖα φωνῆς αὐτοῖς καλεσθησὺν, κακῶν νοῖς τε ἐπιλάμψαι τερατοδύμῳ. ἀκμασάντῳ ἡ τὸ πολέμου ἔτος ὀκτωκαιεκάτη ἡγεμονίας Ἀδριανῆ καὶ Βιθυνῶν πόλιν, ἣν ὀχυρωσάτη, τῶν Ἱερουσαλῦμων ἐσφραγίσθη διεσῶσα. τῆς τε ἐξωθεν πολιορκίας χρόνους χρονοῦν. λιμῶν τε καὶ δίψει τῶν τεροποιῶν εἰς ἕχματα ὀλέθρα παροξύνουσα καὶ τῆς ἀπονοίας αὐτοῖς αἰτίαν ἴην ἀξίαν ἐπίστατος δίκην, τὸ πᾶν ἔθνος ἐξέκλεινε καὶ τῆς τὰ Ἱερουσαλῦμα γῆς πάντων ἐπιβάντων ἵσταται νόμος δόγματι ἐδιδάξατο Ἀδριανῆ ἀνὴρ δ' ἐξ ἀπόπτε θεωρεῖν τὸ παλαιὸν ἔθνος, ἐκείνου ἀμείν. Ἀριστων ὁ Πελλαῖος ἐστρεῖ. ἔτι δὲ τῆς πόλεως εἰς ἐρημίαν ἡ Ἰουδαία ἔθνος, καὶ παλαιῆ φθορὰν τῶν πάλαι οἰκησάντων ἐλθέσης, ἐξ ἀλλοφυλίας τε γῆρας σωνοικισμοῦ, ἢ μελέπεκα συσῆσα Ῥωμαϊκῆ πόλις ἐπιωνυμίαν ἀμεύασα, εἰς τὴν ἔκτα κλήρω

HADRIANUS.

Αιλίᾳ Ἀδριανῶν Ἰμπερῶν, Αιλία πρεσβαγορευέ-
ται. καὶ δὴ τῆς αὐτοῦ ἐκκλησίας ἕξ ἔθνῶν
συκρηθηθείσης, πρῶτον μὲν τὰς ἐκ περιτο-
μῆς Ἐποκόπας, τὴν τῶν ἐκείσε λειτουργίαν
ἐλχερίζεται Μαρκῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Τίνες καὶ ἐπὶ αὐτῷ καιρῷ γενέσασιν ψευδῶν ἡρώ-
δων ἀρχεῖς.

Ἡ δὲ λαμπροτάτων δίκλων Φωσθήρων
τῶν ἀνά τὴν οἰκουμενὴν διποσιλευσῶν ἐκ-
κλησιῶν, ἀκμαζέσθητε εἰς ἅπαν τὸ τῶν ἀν-
θρώπων γένος τῆς εἰς τὸν Σωτῆρα καὶ Κύ-
ριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν πίστεως, ὁ μισόκα-
λῶ δαίμων οἷα τῆς ἀληθείας ἐχθρὸς καὶ
τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας ἀεὶ τυχερῶν
πολεμῶν, πάσας σφέφων καὶ τῆς ἐκ-
κλησίας μηχανάς, πάλαι μὲν τοῖς ἐξωθεν
διωμοῖς καὶ αὐτῆς ὠπλίζετο. τότε γε μὴν
τέτων διποκεκλεισμένων, πονηρῆς καὶ γόσησι
ἀνθρώπων ὡσπερ ἰσὺν ὀλεθρίους ψυχῶν ὄρ-
γάνοις, διακόνοις τε ἀπωλείας χρωμένων, ἐ-
τέραις καὶ στρατηγῶν μεθοδοῖς. πάντα πόρρον
ἐπινοῶν, ὡς ἀνὴρ ἐπιεικὴς γόσησι ἀπάληλοι
τῷ αὐτῆν ἕξ ὀσμῶν ἡμῖν πρεσσηγορίαν,
ὅμῃ μὲν τῶν πιστῶν τὰς πρὸς αὐτῶν ἀπισκο-
μῆρας, εἰς βυθὸν ἀπωλείας ἀγοῖεν. ὅμῃ δὲ
τὰς τῆς πίστεως ἀγνώτας διὼν αὐτοὶ δοῶν-
τες ἐπιχειροῦν, ἀποστρέφοντο τῆς ἐπιτοῦν Σω-
τήριον λόγον παρόδε. διὰ γὰρ ἕξ Μενάνδρου ὄν
διάδοχον ἕξ Σίμωνος ἡδὴ πρεσσηγορῶν
δεδώκαμεν, ἀμφίσημος ὡσπερ καὶ δικέφα-
λος ὀφιδῶν πρὸς πρεσσηγορῶν διώμας, διὼν
αἰρέσεων διάφορων λαχόντες καλεσθήσασθε.
Σατορνίνον τε Ἀντιοχέα τὸ γένος, καὶ Βασιλεί-
δην Ἀλεξανδρέα. ὡν ὁ μὲν καὶ Συρίαν, ὁ δὲ καὶ
Αἴγυπτον, σιωπῆσαντο θεομισῶν αἰρέσεων δι-
δασκαλίαν. τὰ μὲν οὖν πλείστα τὸν Σατορνί-
νον τὰ αὐτὰ τὸν Μενάνδρου ψευδολογήσασθαι ὁ
Εἰρηναῖος δηλοῖ πρεσσηγορῶν τὴν διπορρηλο-
των, τὸν Βασιλείδην εἰς τὸ ἀπειροῦ τείνατας
ἐπινοίας, δυσεδέας αἰρέσεων ἐαυτῶν τερατώ-
δεις ἀναπλάσαντα μυθοποιίας. πλείστον οὖν
ἐκκλησιαστικῶν ἀνθρώπων καὶ ἐπὶ αὐτῷ καιρῷ
τῆς ἀληθείας ὑπεραγωνιζομένων, λογικῶ-
τερον τε τῆς Ἀποστολικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς δόξης ὑπεμαχέων, ἡδὴ ἰσὺς καὶ δια-
γραμματῶν τοῖς μετέπειτα πρεσσηγορῶν αὐτῶν δὴ τέτων τῶν δηλωθειῶν

A nozem Aelii hadriani Imperatoris Aelia
nuncupata est. Et cum ecclesia ejus-
dem loci ex gentibus coaluisset, primus
post episcopus ex circumcissione Sacer-
dotium illius civitatis suscepit Marcus.

С А Р У Т VII.

Quinam eo tempore falsa doctrina duces
extiterint.

Porro ecclesiis jam per universum
orbem instar clarissimorum side-
rum fulgentibus, & vigente per omnes
nationes fide in Dominum ac Servato-
rem nostrum Jesum Christum, mali-
gnus ille Dæmon utpote veritatis ini-
micus, & humanæ salutis hostis semper
infestissimus, omnes machinas adver-
sus ecclesiam movens, prius quidem
externis eam persecutionibus oppu-
gnaverat: tum verò hac via ipsi præclu-
sa, improbis quibusdam ac maleficis
hominibus tanquam instrumentis &
ministris utens ad exitium ac perni-
ciem animarum comparatis, alias belli
artes tentavit, nihil non comminiscens,
ut præstigiatores ac subdoli homines
religionis nostræ vocabulum sibi assu-
mentes, tum eos ex fidelibus quos for-
tè deceperant, in profundum exitii
gurgitem abducerent, tum fidei no-
stræ ignaros vitæ ipsorum exemplo ter-
ritos, ab via quæ ad salutare Dei ver-
bum ducit, procul averterent. Igitur
ex Menandro illo, quem Simonis
succesorem fuisse supra retulimus,
exorta venenata quædam bestia bilin-
guis ac biceps, duarum hæreseon in-
ter se discrepantium duces constituit:
Saturninum domo Antiochenum, &
Basiliidem Alexandrinum. Quorum
ille quidem in Syria, hic verò apud
Ægyptum impiæ doctrinæ scholas
condidit. Et Saturninum quidem eam-
dem ferè cum Menandro ementitum
esse declarat Irenæus: Basiliidem verò
specie arcanorum quorundam, por-
tentosas fabulas commentum, opinio-
nis impiæ machimenta in immensum
extendisse. Porro cum eodem tem-
pore plurimi ecclesiastici viri patrocini-
um veritatis susceperent, & pro ec-
clesiastica Apostolicaque doctrina di-
fertissime decertarent, nonnulli etiam
assertiones suas Scriptis proditas tan-

Hæreses
Nierph.
c. 2. 3. 4.
lib. 4.

quam remedia ad cavendas supradictas hæreses comparata, posteris reliquerunt. ex quibus pervenit ad nos Agrippæ Castoris, Scriptoris ea ætate nobilissimi validissima adversus Basilidem confutatio: in qua hominis præstigiæ ac fraudes deteguntur. Dumque cuncta ejus arcana profert in lucem, quatuor & viginti libros in evangelium ab illo conscriptos esse memorat, ipsumque sibi prophetas confinxisse Barcabam & Barcoph, aliosque nonnullos qui nunquam extitissent: iisque barbara quædam nomina imposuisse, ad percussendos eorum animos, qui hujusmodi rerum admiratione capiuntur. **A**it præterea illum docere, quod indifferens sit victimas Diis immolatas degustare, & persecutionum tempore licenter fidem abnegare. Sæctatoribus quoque suis pythagoreorum more silentium quinquennii eum indicere affirmat. His aliisque similibus de Basilide recensitis, supradictus Scriptor hæresis hujus errores in lucem protractos validissime eoarguit. Sed & Carpocratem quemdam iisdem vixisse temporibus scribit Irenæus, alterius sæctæ, quæ Gnostico-
rum dicitur, conditorem. Hi magicas Simonis præstigiæ non clam ut ille, sed palam ac publice tradendas esse censebant: & philtris arte magica curiosè elaboratis, paretris quoque & somniorum immisloribus quibusdam spiritibus, aliisque hujusmodi maleficiis tanquam maximis ac pulcherrimis rebus gloriabantur. Consequenter etiam docebant, quicumque ad perfectionem mysteriorum, seu potius flagitiorum quæ apud ipsos agebantur, pervenire vellent, eos turpissima quæque perpetrare oportere: Quippe qui mundi hujus principes ac Rectores, ut ipsi vocant, aliter evitare non possent, nisi unicuique eorum debita munera per obscenissimam libidinem persolvissent. His igitur ministris usus malignus ille demon, primum effecit, ut ex fidelibus, quicumque ab illis decepti essent, ad miserabile exitum tanquam captivi abducerentur. Deinde gentibus à fide nostra alienis, amplam obtrectandi & calumniandi evangelii materiam subministravit: dum ab illis primum orta infamia, ad totius Christiani nominis opprobrium diffunderetur. Atque hinc factum est, ut absurda quædam & impia de nobis opinio apud infideles tunc temporis spargeretur, quasi nefario concu-

A αἰρέσεων παρέχον ἐφόδες. ὧν εἰς ἡμᾶς κατῆλθεν ἐν τοῖς τότε γραμματάτε συγγεγραμμένης Ἀγρίππα Κασοῦ, ἰκανοτάτης καὶ βασιλείδης ἐλέχθη, τῷ δεινότητι τῆς τὰ θεοκαλύπτων γοητείας ἐκφαίνων ὅτι οὐ μόνον τὰ διπρόρητα, φησὶν αὐτὸν εἰς μὲν τὸ ἐπιγέλιον τέσσαρα πρὸς τοὺς εἴκοσι συντάξαι βιβλία. Προφήτας ὃ ἐαυτῷ ὀνομάσαι Βαρκαβῶν καὶ Βαρκόφ, καὶ ἄλλας ἀνυπαρκτοὺς ἐαυτῷ συνησάμμενον. Βαρβαρὰς τε αὐτοῖς εἰς κατάπληξιν τῶν ταῦτα τεθηπυτων Ἰπφημισαί πρρηγορίας διδάσκοντες ἀδιαφορεῖν εἰδωλοθύτων δόπογενομένων καὶ Ἰσομνηδῶν ἀσάφει ἀφύλακτως τῷ πρῶτον καὶ τῷ δευτέρῳ καιρῷ πύθαγορικοῖς τε τοῖς πρρηγοῖσιν αὐτῶν, πενταετησίαν πρὸς ἀσάφειαν αὐτῶν ἐπέδωκεν. καὶ ἕτερα ὃ τῶν πρρηγοῖσιν ἀμφὶ τῶν βασιλείδων κατὰ λέξαι εἰρημῶν, ὅτι ἀγρῶν τὸ δηλωθείσης αἰρέσεως εἰς πρῶτον ἐφώρεσε τὴν πλάνην. γρηγορίου δὲ καὶ Εἰρηναίου συλλογισαμένους καὶ ποικροῦν, ἕτερας αἰρέσεως τὸ τῷ γνωστικῷ Ἰππημῆσι πατέροι οἱ καὶ τῶ Σίμωνος ὡς ἐκεῖν κρύβδω, ἀλλ' ἠδὲ καὶ εἰς φανερῶν τὰς μαγείας ἀσάφει δόξαι ἡξίωσαν. Ἰππημῆσι μεγάλους δὲ μονοεχὶ Σεμνηδῶν τοῖς καὶ ἀεργίαν πρὸς αὐτῶν ἐπιτελεσμένους φίλοις, ὀνειρηγομποῖς τε καὶ παρέδροις καὶ δαίμοσι, καὶ ἄλλαις ὁμοιοτεροῖς πρὸς ἀγνοίας τῶν τε ἀκολούθως πάντα θεῶν γρηγορίου διδάσκον τὰ αἰχρερογῶτα, τὰς μολοῖσας εἰς τὸ τέλειον καὶ αὐτὰς μυστηρίων, ἢ καὶ μᾶλλον μυστηρίων ἐλεῖσθαι ὡς μὴ ἀλλως ἐκδοξομῶν τῶν κοσμοκράτου (ὡς ἀνκεῖνοι φαῖεν) ἀρχόντας, μὴ ἔχειν πρὸς ταῦτα δι' ἀρρητοποιίας ἀπονεμασίας χρεοτάτοις δὲ ἅπασιν ἀπονομοῖς χρεομῶν τὸν ἐπιχρεοσάκων δαίμονα, τὰς μὲν πρὸς αὐτῶν ἀπατωμῶν, οἰκτρῶς ἕτως εἰς ἀπυλειαν ἀνδραποδίζεσθαι. τοῖς ὃ ἀπίστοις ἕνεκα πολλῶν παρέχων κατὰ τῶ θεῶν λόγους ἀσφημίας ἀερισίαν. τῆς δὲ αὐτῶν φημῶν εἰς τῷ τῶ παντὸς χρεοκρῶν ἕνεκα διὰ τῶν κατὰ χρεομῶν. ταῦτα δ' οὐκ ἐπιτελεσον συνέδωκε τῷ ἀπὸ ἡμῶν ἀσάφει τὸ τότε ἀπίστοις ἕνεκα διὰ τῶν κατὰ τῶν πρῶτον διαδιδόσθαι. ὡς δὲ ἀπὸ τῶν πρῶτον

HADRIANUS.

αὐτῶν μὴ ἐξῆς καὶ ἀδελφῶν μίξεσιν, ἀνοσίαις τε προφαίς χρωδιών. οὐκ εἰς μακρόν γε μὴν αὐτὰ ταῦτα πρὸς ἄλλοις τῆς ἀληθείας αὐτῆς ἐαυτὴν σιωπῶσας, ἵππὸς μέγα τε φῶς καὶ τὸν αἰσιότατον χρόνον διαλαμπέσας. ἔσθεσο μὲν γὰρ αὐτῆς, πρὸς αὐτῆς ἐνεργείας ἀπελεγχόμενα τὰ τῶν ἐχθρῶν ἱππὸς ἐκλήματα, ἄλλων ἐπ' ἄλλαις αἰρέσεων καινοτομημάτων. ὑπερβύτων αἰεὶ τῶν αἰσθητέρων, καὶ εἰς πολυτρόπους καὶ πολυμόρφους ἰδέας ἄλλοτε ἄλλως φθειρομένων προήειδ' εἰς ἀνέστην καὶ μέγεθον, αἰεὶ καὶ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχουσα, ἢ τὴν καθόλου καὶ μόνως ἀληθῆς ἐκκλησίας λαμπρότης, τὸ βεβαιὸν καὶ εὐκρινές καὶ ἐλευθέρων, τὸ τε σωφρονικὸν καὶ καθαρὸν τὸ εὐθεῖα πολιτείας τε καὶ φιλοσοφίας εἰς ἀπαν γῆρας ἐλλυμένων τε καὶ Βαρβάρων ἀποσιλῶσας. σωμαπέσθη γοῦν ἅμα τὰ χροῶν καὶ ἡ καὶ παλῶς τῶν δόξασαν διαβολῆν ἐρῆμεν ὁ μόνον ἀεὶ πᾶσι κελεύσας καὶ ἀνομολογεμένην τὰ μάλιστα διαπέσπευ ἵππὸς σεμνότητι καὶ σωφροσύνῃ, θεοῖς τε καὶ φιλοσόφοις δόξασαν, ἢ καὶ ἡμᾶς διδασκαλίαν ὡς μηδένα τῶν εἰς νῦν αἰχράν ἵππὸς φέρων ἐλμαῖν καὶ τὴν πίστεως ἡμῶν δυσσημίαν, μηδ' ἐπιταροαύτῃ διαβολῇ, οἷαις πάλαι πρότερον φίλον ἦν χεῖρ᾽ τοῖς καθ' ἡμῶν ἐπιστωσιζόμενοι. ὁμοῦ δ' οὕτω κατὰ τὰς δηλημένους αὐτῆς παρῆγγεν εἰς μέσον ἢ ἀληθεία πλείως ἐαυτῆς ὑπερμάχου, εἰ δὲ ἀλέφον αὐτὸ μόνον ἐλέγχων, ἀλλὰ καὶ δι' ἐλέφον ἀποδείξων κατὰ τῶν ἀθέων αἰρέσεων στραλεινομένης.

bitu cum fororibus & matribus misceri, & execrandis dapibus vesci soleremus. Sed hæc Dæmonis artes nequaquam in diuturnum tempus ei processere, quippe cum veritas ipsa seipsum astrueret & commendaret, progressuque temporis clarius in dies elucesceret. Et adversariorum quidem inventa à semetipsis confutata, confestim extincta sunt: aliis super alias exorientibus sectis, cum priores assidue diffunderent, & in multiplices ac multiformes errorum species vario quæque modo evanescerent. Catholica autem ecclesia, quæ sola vera est, semperque sui similis & constans, novis quotidie incrementis augebatur: gravitate, sinceritate, ac libertate, modestia denique & sanctitate vitæ eujusdam Philosophiæque divinæ, omnium oculos non Græcorum modò, verum etiam Barbarorum perstringens. Simul etiam extincta est temporis lapsu calumnia illa, quæ universæ religioni nostræ afficta fuerat. Mansitque tandem disciplina nostra, sola omnium consensu superior & victrix, ac præ reliquis sectis modestia, gravitate, divinæque Sapientiæ præceptis excellere ab omnibus judicata: adeo ut exinde ad nostra usque tempora nemo sit ausus ullam infamiam fidei nostræ aspergere, aut aliquam ejusmodi calumniam inferre, qualem veteres illi nostræ religionis hostes jactare consueverant. Ceterum illis temporibus rursus veritas plures sui patronos in medium produxit, qui non solum viva voce, sed etiam scriptis disputationibus adversus impias Hæreses decertarunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.
Τίτες ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς.

ΕΝ τούτοις ἐγνωρίζετο Ἡγήσιππος, ἔπλεῖσαις ἢ δὴ πρότερον κεχημέθα Φωναῖς, ὡς ἀνέκτ' αὐτῆς ἀδρόσεως πᾶσι τῶν κατὰ τὰς Ἀποστόλων ἀδελφῶν. ἐν πέντε δ' ὡς συγγραμμάσιν οὐκ, τὴν ἀπληθῆ ἀδρόσιν τῶν Ἀποστολικῶν κηρύγματων ἀπλῶς ἀπὸ σιωπῆς γραφῆς ὑπομνηματισάμενος, καθ' ὃν ἐγνωρίζετο σημαίνει χρόνον, ὡς τῶν δεχθέντων ἱερουσαλιμῶν τὰ εἰδωλα ἔτω πῶς γραφῶν. οἷς καινοτομία καὶ ναὺς ἐποίησαν ὡς μέγιστον. ὧν ἐστὶ καὶ Ἀντίνου δ' ἑλ' Ἀδριανῶν Καίσαρος,

CAPUT VIII.

Quinam tunc fuerint Ecclesiastici Scriptores.

INTER quos celebris fuit Hegesippus, ^{Huc refer Niceph. c. 5. l. 4.} cujus testimonio in superioribus libris sæpissimè usi fuimus, cum res Apostolorum temporibus gestas ex illius fide ac relatione traderemus. Hic in quinque libris simplici admodum sermone conscriptis verissimam Apostolicæ prædicationis historiam complexus, tempus ipsum quo floruit, aperte designat, cum de iis qui simulacra primum erigere ceperant, in hunc modum scribit. Quibus cenotaphia templaque exstruxerunt, sicut nunc etiam fieri videmus. Ex quibus fuit Antinous servus Cæsaris Hadriani,

in cuius honorem certamen sacrum quod Antinoium vocant, nostra etiam aetate celebratur. Nam & urbem Antinoi cognominem Hadrianus condidit, & Prophetas instituit. Eodem tempore Justinus verae Philosophiae amator sincerissimus, adhuc gentilium Philosophorum scriptis ac sermonibus adhaerebat. Qui etiam in Apologetico ad Imperatorem Antoninum scripto, hoc ipsum tempus designat his verbis: Nec absurdum, inquit, videtur Antinoi qui nuperrimè vixit, mentionem hic facere: quem omnes tanquam Deum colere pervim ac metum instituerunt: cum quis esset & undè oriundus, probè cognitum haberent. Idem quoque belli Judaici, quod tunc temporis gestum est, meminit his verbis: Nam & in bello, inquit, Judaico quod nuper gestum est, Barchochebas, is qui Judaicam defectionis auctor & significavit fuit, solos Christianos acerbissimis tormentis cruciari iussit, nisi Christum abnegarent & maledictis incescerent. Sed & in eodem libro loquens de conversione sua à gentilium Philosophia ad veri Numinis cultum, id non temerè ac leviter, sed cum ratione ac iudicio ab se factum esse declarat his verbis: Nam & ego, inquit, qui Platonis doctrinam amplexus fueram, cum Christianos calumniis appeti audirem, eosque adversus mortem & cetera quae formidabilia habentur, fortes atque intrepidus viderem, sic apud me reputabam fieri non posse ut iidem vitii ac voluptatibus dediti essent. Quis enim voluptatibus deditus, aut intemperans, & humanis carnibus vesci pro deliciis habens, mortem ipsam possit libenter amplecti, quae suas ipsi cupiditates ereptura sit? Ac non potius omnibus modis contendat, ut in hac vita perpetuò degat & Magistratus ipsos lateat: nedum se ipse necandum ultro prodat ac deferat. Refert præterea idem Justinus, Imperatorem Hadrianum acceptis à viro clarissimo Serenio Graniano Proconsule literis, quibus monebat iniquum videri, Christianos nullo objecto crimine, tumultuosius vulgi clamoribus gratificandi studio, indicta causa occidere: rescriptisse Minucio Fundano Asiae Proconsuli, ne quis posthac sine objecto criminis & legitima accusatione condemnaretur: Cujus epistolae exemplum, Latino, ut erat, sermone conscriptum, ibidem affert Justinus, præmissis interim his verbis: Ac nos quidem, inquit, tametsi ex epistola

A ἔκαστὸν ἀγῶν ἀγέλαι ἀντινοίου, ὁ καὶ ἐφ' ἡμῶν
 γνώμεν. καὶ γὰρ καὶ πόλιν ἐκτίσεν ἐπινο-
 μον ἀντινοίου, καὶ Προφήτας. κατὰ τὸ αὐτὸ
 καὶ Γεσῆν γνήσιον τῆς ἀληθῆς φιλοσοφίας
 ἐραστῆς, ἐπιτοῖς παρ' ἑλλήσιν ἀσκούμενον
 διέτριβε λόδοις. σημαίνει δὲ καὶ αὐτὸς τεττον τοῦ
 χρόνον ἐν τῇ παρὰ Ἀντωνίνου ἀπολογία
 γράφων. οὐκ ἀτοπον δὲ ἐπιμνησθῆναι ἐν ταῖς
 τοῖς ἡγέμεθα καὶ ἀντινοίου τὸ νῦν γρηγορήσαν-
 ὄν καὶ ἀπαντες οἷς Θεὸν διὰ φόβον σέβειν ἐπι-
 μνησθῆναι, ἐπιστάμενοι τίς τε ἦν καὶ πόθεν ἵστα-
 χεν. ὁ δὲ αὐτὸς καὶ τὸ τότε καὶ Γεσῆν πο-
 λέμεν μνημονεύων, ταῦτα παρὰ τὴν ἐπιτοίαν
 ἐν τῷ νῦν γρηγορήσαντι Γεσῆνικῷ πολέμῳ, βαρ-
 χωχέεας ὁ τῆς Γεσῆνικῆς διποσάσεως ἀρχῆς
 τῆς, χριστιανῶν μόνως εἰς ἡμιωρίας δεινῶν, ἡ
 μὴ δὲνοῦντο Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν καὶ βλασφη-
 μοῦν, ἐκείλθεν ἀγεσθῆναι. ἐν ταῦτα δὲ καὶ τὸ
 διὰ τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας ἵππ' ἵππ' ἵππ'
 θεοσέβειαν μετὰβολὴν αὐτῆς, ὅτι μὴ ἀλόγως
 καὶ κείσεως δὲ αὐτῶν γεγῶνε δὴλῶν, ταῦτα
 γράφει. καὶ γὰρ αὐτὸς ἐγὼ τοῖς Πλάτωνος χρι-
 στιανῶν διδάμασι, διαβαλλομένους ἀκείων χρι-
 στιανῶν, ὁρῶν δὲ καὶ ἀφόβως παρὰ θανάτου
 καὶ πάντα τὰ νομιζόμενα φόβους, ἐπι-
 νόων ἀδύνατον εἶναι ἐν κακίᾳ, καὶ φιλοσο-
 φία ἵππ' ἀχέων αὐτῶν. τίς γὰρ φιλόσοφος ἡ ἀ-
 κείων, καὶ ἀνθρωπείων σαρκῶν βορρῶν ἡγε-
 μων ἀτάκτων, δυνάμει ἀν' θάνατον ἀπαλλε-
 γμα, ὅπως τῆς ἑαυτῆς σερνηθείη. ἵππ' ἵππ'
 ἀλλ' οὐκ ἐν παύλῳ ζῆναι αἰετὴν ἐνθάδε βου-
 τῆν καὶ λαθάνειν τὸς ἀρχόντας ἐπειράτο, ὅτι
 ὅτι ἑαυτὸν κατήγελλε φονδουθισόμενον. ἐπὶ
 δὲ ὁ αὐτὸς ἰσορεῖ δεξάμενον τὸν Ἀδριανὸν πα-
 ρὰ Σερενίου Γρανιανῆς λαμπεροτάτης ἡγε-
 μένης γράμματα ἵππ' ἐπιτοῖς χριστιανῶν, παρὰ χρι-
 σταῖς ὡς ἔδίκαιον εἶναι ἵππ' μηδενὶ ἐγκλημάτων
 βοαῖς δὴμας χαλεκομένους ἀκείτως κλείνειν
 αὐτῶν, ἀντιγράψαι Μινεκίου Φανδάνου ἀν-
 τυπάτου τῆς Ἀσίας, παρὰ ἀπὸ τῆς μηδενὸς
 κλείνειν ἀνδρὶ ἐγκλημάτων καὶ εὐλόγως κατηγο-
 ρίας καὶ τῆς ἵππ' ἀπὸ τῆς ἀντιγράφου παρὰ
 τῆς ἐπιτοῖας, τὴν Ῥωμαϊκὴν Φωνὴν ὡς εἰς
 διαφυλάξας. παρὰ λέγει δὲ αὐτῆς ταῦτα
 δὲ ἵππ' ἀπὸ τῆς δὲ τῶν μεγίστων καὶ ἵππ' ἀπὸ τῆς

εἰς τὴν Καίσαρος Ἀδριανῆος πατρὸς ὑμῶν
 ἐχούσης ἀπαλείν ὑμᾶς καθὰ ἠξιώσαμεν κε-
 λεύσαι τὰς κρίσεις γίνεσθαι, τὸτο ἔχ' ὡς ὑπὸ
 Ἀδριανῆος κελυθῶν μᾶλλον ἠξιώσαμεν, ἀλ-
 λά καὶ ἐν τῇ ἐπιστάσει δικαίαν ἀξιῶν τῶν
 προσφώνησαν. ὑπέλαξαμεν δὲ καὶ τῆς ἐπιστολῆς
 Ἀδριανῆος τὸ ἀνῆγραφον, ἵνα καὶ τὸτο ἀλη-
 θεύειν ἡμᾶς γνωρίζητε. καὶ ἐπιτόδε. τῆτοις ὁ
 μὲν δηλωθεὶς ἀντὶ αὐτῶν ὡς ἀτάκτως τῶν
 Ῥωμαϊκῶν ἀντιγραφῶν ἡμεῖς δὲ ἐπὶ τὸ ἐλ-
 ληνικὸν κατὰ δυνάμιν αὐτῆν μετεῖληθαμεν,
 ἔγραψαν ὡς δε.

A maximi & nobilissimi Cæsaris Hadriani
 parentis vestri jure postulare à vobis
 poteramus, ut judicia de Christianis
 fieri ex ea formula quam postcebamus,
 juberetis: id tamen non tam idcirco
 postulavimus quod ab Hadriano ita
 constitutum esset, quam propterea
 quod petitionem nostram justissimam
 esse intelligimus. Atque ut in eo quo-
 que verum à nobis dici perspiciatis,
 exemplum epistolæ Hadriani subjeci-
 mus, quod est hujusmodi. Post hæc
 idem Justinus ipsum exemplar epistolæ
 Latino sermone scriptum subjungit:
 quod nos, prout potuimus, Græcè in-
 terpretati sumus hoc modo.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Ἐπιστολὴ Ἀδριανῆος ὑπὲρ τῆς μὴ εἶναι ἀκρίτους ἡμᾶς
 ἰλαύνειν.

CAPUT IX.

Epistola Hadriani, ne quis Christianorum
 in tanta causa puniatur.

Μινγκίω Φενδάνω ἐπιστολῶν ἐδέξαμεν
 γραφείσάν μοι διὰ Σερενίου Γραμια-
 νῆλα μπελάτη ἀνδρός, ὃν ἴνα σὺ διεδέξω. ἔ-
 δοκεῖ μοι ὄναι τὸ πρᾶγμα ἀζήτητον καὶ ἀλι-
 πῆν, ἵνα μὴ τε οἱ ἀνδρωποὶ ταρατῶνται, καὶ
 τοῖς συκοφάνταις χορηγία κακουργίας ὡσα-
 ρθεῖ. εἰ δὲ ὄναι σαφῶς εἰς ταύτην τὴν ἀξίωσιν
 οἱ ἐπαρχιωτὰς δυνάμει διὰ χειρὸς ἐλάττω κατὰ
 τῶν χειριστῶν, ὡς καὶ πρὸ βήματι δὲ ἀποκρίνα-
 σταί, ἐπὶ τῆτοι μόνον τραπεύσῃ, ἀλλ' ὅσα ἀ-
 ξιώσεσιν, εἰ δὲ μόναις βοαίσι. πολλὰ γὰρ μάλ-
 λον προσήκει εἰς τις κατηγορεῖν βλάβος, τῆτοι
 σε διαγνωστικῶν. εἰ τις ὄναι κατηγορεῖ καὶ δέικνυ-
 σὶ πᾶσα τὰς νόμους πρὸς τῆς, ἔτις ὄναι
 κατὰ τὴν δυνάμιν ἔσται ἀμαρτήματα ὡς μα-
 τὸν ἡρακλέα εἰς τις συκοφαντίας χάριν τῆτοι
 πρὸς ἡμᾶς, διαλαμβάνει ὑπὲρ τῆς δεινότητι,
 καὶ φρονιζέσθαι ὡς ἀνδρικῆς. κατὰ μὲν δὲ
 Ἀδριανῆος ἀντιγραφῆς τοιαύτα.

Ælius Hadrianus Aug. Minucio Fundano Procos. Salutem. Acccepisti
 literas ad me scriptas à Serenio Gramiano V. Cl. decessore tuo. Nec sanè
 mihi videtur res ista absque diligenti
 inquisitione prætereunda, ne fortè &
 Christiani homines turbentur, & dela-
 toribus calumniandi occasio præbeatur.
 Igitur si provinciales palam adesse
 possunt petitionibus suis adversus Chri-
 stianos, ita ut pro tribunali respon-
 deant, in id unum incumbant, nec pe-
 titionibus solisque clamoribus utantur.
 etenim multò justius fuerit cognoscere
 te, si quis accusare voluerit. Quod si
 quis eos detulerit, probaveritque con-
 tra leges quicquam agere, tu pro gravi-
 tate delicti in eos statue. Sin mehercule
 calumniæ causa istud intenderit, ope-
 ram dabis ut pro gravitate criminis in
 illum animadvertas. Et hæc quidem de
 rescripto Hadriani.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Τίτιος τῆς Ἀρτωνίης βασιλείας Ἐπίσκοποι Ῥωμαίων καὶ
 Ἀλεξανδρίων γινώσκουσιν.

CAPUT X.

Qui Roma & Alexandria Episcopi fuerint
 imperante Antonino.

Τούτοις δὲ τὸ χροῖον μὲν πρῶτον καὶ εἰκοσὸν
 ἔτη ὄκτισαντος, Ἀντωνίνου ὁ κληθεὶς
 εὐσεβῆς τὴν Ῥωμαίων δόξαν διαδέχεται. τῆ-
 τοις δὲ ἐν ἔτει πρῶτω Τελεσφόρος τὸν βίον ἐν-
 δεκάτω τῆς λειτουργίας ἐνιαυτῶ μετὰ ἀλλὰ ξαν-
 τῶ. Ὑγίνου τὸν κληροῦ τῆς Ῥωμαίων Ἐπι-
 σκοπῆς παραλαμβάνει. ἰσορεῖ γε μὴν ὁ Εἰρη-
 ναῖος τὸν Τελεσφόρον μαρτυρίῳ τὴν τελευ-
 τῶν.

Ceterum Hadriano vita perfun-
 cto cum unum & viginti annos
 imperasset, Antoninus cognomen-
 to Pius administrationem Imperii sus-
 cepit. Hujus anno primo, cum
 Telesphorus migrasset è vita anno
 sui Episcopatus undecimo, Pontifi-
 catum Romanæ urbis fortitus est Hy-
 ginus. Porro Telesphorum scribit
 Q ij

Irenæus illustri martyrio vitam finiisse. Quo loco etiam docet supra memorati Hygini temporibus, Valentinum propriæ sectæ conditorem, & Cerdonem erroris Marcionitarum auctorem, Romæ ambos floruisse. Verba ejus hæc sunt.

C A P U T XI.

De his qui eodem tempore secularium auctores fuerunt.

Vide
Niceph.
l. 4. c. 3.

NAm Valentinus, inquit, Romam venit Pontificatu Hygini. Viguit autem temporibus Pii, qui ad Anicetum usque permansit. Cerdon verò qui Marcionem antecessit, ipse quoque Pontificatu Hygini qui nonus fuit Episcopus, cum ad Ecclesiam venisset, & errorem suum confessus esset, ita deinceps perseveravit: interdum occultè docens, interdum rursus confitens errorem: nonnunquam convictus impiæ doctrinæ, eoque nomine à fratrum conventu remotus. Hæc Irenæus in tertio adversus hæreses libro. In primo autem hæc rursus de Cerdone dicit: Cerdon autem quidem ex Simonis disciplina profectus, cum Romam venisset pontificatu Hygini, qui in episcopali sede nonus apostolorum successor fuit, docuit Deum, quem lex & Propheta prædicaverunt, patrem non esse Domini nostri Jesu Christi. Hunc enim cognosci, illum verò ignotum esse: & hunc quidem justum existere, illum autem bonum. Huic deinde succedens Marcion natione ponticus, scholam latius propagavit, impudentissimè blasphemans. Idem porro Irenæus postquam immensam voraginem materiæ illius variis erroribus involuta quam Valentinus invexerat, uberrimè explicuit, occultam ac latentem illius fraudem tanquam abditæ serpentis denudat. Alium præterea quemdam nomine Marcum eodem tempore extitisse scribit, magicarum præstigiarum peritissimum. Sed & prophanas eorum hominum initiationes, & abominanda mysteria declarat his verbis. Quidam enim eorum thalamum nuptialem construunt, & mysterium peragunt, verba nescio quæ super his qui initiantur, concipientes; easque spirituales nuptias esse affirmant, ad formam & exemplum caelestium conjugiorum. Alii verò initiandos adducunt ad lavacrum, & mergentes, hæc proferunt verba: In nomine ignoti omnium patris, in veritate omnium matris, in eo qui descendit

Α τῷ διαπέψῃ. δηλῶν ἐν ταυτῷ κτ' τὸν δὲ λέμενον Ρωμαίων Ἐπίσκοπον Ὑγίνου, Οὐαλεντίνου ἰδίας αἰρέσεως εἰσηλήτην, κτ' Κέρδωνος τῆς κτ' Μαρκίωνα πλάνης δεχηγόν, Ἰππὶ τῆ Ρώμης ἀμφοῖν γινώσκων γραφειῶν ἔτος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ.

Περί τῶν αὐτῶν αἰρέσεων.

ΟΥαλεντίνου μὲν γὰρ ἦλθεν εἰς Ρώμην Ἰππὶ Ὑγίνου ἡκμασε δὲ Ἰππὶ Πίῃ, κτ' παρέμεινε ἕως Ἀνικήτου. Κέρδων δὲ ὁ πρὸς Μαρκίωνος, κτ' αὐτὸς ἐπὶ Ὑγίνου ὅς ἦν ἐνάτος Ἐπίσκοπος, εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐλθὼν κτ' ἀπομολογῆναι ἔτος διετέλεσε. ποτὲ μὲν γὰρ ἐπὶ δασκάλων, ποτὲ δὲ πάλιν ἐξομολογῆναι. ποτὲ δὲ ἐλεγχῆναι ἐφ' οἷς ἐδιδασκε κακῶς, κτ' ἀφιστάμεναι τῆς τῶν ἀδελφῶν συνοδίας. ταῦτα δὲ φησὶν ἐν ταῖς τῶν πρὸς τὰς αἰρέσεις. ἐν γὰρ μὲν πρῶτῳ ἀδελφῶν ἐστὶ Κέρδωνος ταῦτα διέξαι. Κέρδων δὲ πρὸς τῶν ἀδελφῶν τὸν Σίμωνα ταῖς ἀφορμαῖς λαβὼν, κτ' ἐπιδημήσας ἐν τῇ Ρώμῃ ἐπὶ Ὑγίνου ἐνάτου κληρῶν τῆς Ἐπισκοπικῆς διαδοχῆς ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων ἔχοντος, ἐδίδασκόντων τὸν ἑαυτοῦ νόμον κτ' Περσῶν κεινηρῶν Θεόν, μὴ εἶναι πατέρα δὲ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. τὸν μὲν γὰρ γινώσκων. τὸν δὲ ἀγνοῦναι εἶναι, κτ' τὸν μὲν δίκαιον. τὸν δὲ ἀγαθὸν ὑπαρχῶν. διαδέξαι μὲν δὲ αὐτὸν Μαρκίωνα Ποντικὸς, ἠύξησε τὸ διδασκαλεῖον, ἀπειρησμένως βλασφημῶν. ὁ δὲ αὐτὸς Ἐπιρναῖος τὸν ἀπειρησμένον τῆς Οὐαλεντίνου πλάνης ὑλῆς ἐν τῷ ἑαυτοῦ διαπλώσας, ἐστὶ δὲ δίκην φωλευόντος ἀπόκευφον ἔσαν αὐτὸν κτ' ληθυσίαν, ἀποτυμοῖ τῶν κακίαν. πρὸς τοὺς κτ' ἄλλους ἰσά (Μάρκον αὐτῶν ὄνομα) κτ' αὐτὰς γράφει λέγει, μαγικῆς κτελείας ἐμπροσθέν. γράφει δὲ κτ' τὰς ἀτελεῖς αὐτῶν τελείας, μυσταγίας τε μυσταγωγίας ἐμφανῶν, αὐτοῖς δὲ ταῖς τοῖς γράμμασιν. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν νυμφῶνα κατασκευάζουσι, κτ' μυσταγωγίαν ἄπειροῖσι μὲν ἐπὶ ῥήσεων ἰσῶν τοῖς τελεσμένοις κτ' πυθμαλικὸν γάμον φασκεῖν εἶναι τὸ ὑπὸ αὐτῶν γινόμενον, κτ' τῶν ὁμοιότητων τῶν ἀνω συζυγίων. οἱ δὲ ἀγνοοῦσιν ἐφ' ὕδατος, κτ' βαπτίζονται, ἕπως ἐπὶ ἄλλοσιν. εἰς ὄνομα ἀγνώσκει πατρός τῶν ἀδελφῶν.

CAPUT XII.

De Iustini Apologetico ad Antoninum.

Hic refer Niceph. c. 26. l. 3. itemque cap. 32. libr. eod.

Imperatori Tito Aelio Hadriano Antonino Pio Caesari Augusto, & Verissimo filio Philosopho, & Lucio Philosophi quidem Caesaris naturali filio, Pii autem adoptivo, doctrinae amator: Senatui quoque & Populo Romano, pro viris ubique terrarum injusto odio laborantibus, & calumnia appetitis, Justinus Prisci filius Bacchii nepos, oriundus Flavia Neapoli urbe Syriae Palaestinae, unus ex illorum numero, allocutionem & petitionem defero. Interpellatus quoque idem Imperator ab aliis fratribus in Asia commorantibus, qui omni injuriarum genere vexabantur a provincialibus, ad Commune Asiae humani constitutionem misit.

CAPUT XIII.

Epistola Antonini ad Commune Asiae de religione nostra.

Hic refer Niceph. c. 28. l. 3.

Imperator Caesar M. Aurelius Antoninus Aug. Armenicus, Pontifex Maximus, Tribuniciae Potestatis XV. Consul III. Communi Asiae S. Equidem scio Diis ipsis cura esse, ne huiusmodi homines lateant. Multo enim magis illis convenit punire eos qui colere ipsos recusant, quam vobis. Qui eorum, adversus quos tumultuamini, sententiam ac propositum amplius confirmatis, dum eos accusatis tanquam impios. Illis autem longè optabilis fuerit, ut in jus vocati mortem oppetere videantur pro Deo suo, quam ut incolumes remaneant. Ita victores evadunt, animas suas potius projicientes, quam ut ea facere quae vos jubetis, in animum suum inducant. Ceterum de terrarum moribus qui vel facti sunt vel etiamnum fiunt, non absurdum videtur vos commonere, qui & animos abjicitis quoties huiusmodi casus contingunt, & vestra cum illorum institutis comparatis. Atqui illi quidem majorem tunc fiduciam in Deo collocant. Vos verò per omne illud tempus quo praeter imperitia labi mihi videmini, Deos negligitis: & tum alias caremonias insuper habetis, tum cultum Immortalis illius. Et Christianos qui illum venerantur, expellit, & ad mortem usque infestius perurgetis. Porro de his hominibus plu-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περί τῆς ἰουστίνου πρὸς Ἀντωνίνου Ἀπολογίας.

Ἰστοκράτορι Τίτῳ Αἰλίῳ Ἀδριανῷ Ἀντωνίνῳ εὐσεβεῖ Καίσαρι Σεβαστῷ καὶ Οὐρασιμῷ καὶ Φιλοσόφῳ καὶ Λυκίῳ Φιλοσόφῳ Καίσαρι Φύσει καὶ καὶ εὐσεβεῖς εἰσωνταῖς, ἔρασι παιδείας, ἱερά τε συκλήτω καὶ πατριδῆμῳ Ῥωμαίων, ὡς τῷ ἐν παλαιοῖς ἡμετέροις ἀνθρώπων ἀδίκως μισομύμων καὶ ἐπηρεαζομένων, Ἰουστίνῳ Περσικῷ τε Βακχίῳ, τῷ δουφλασίας νέας πόλεως Συρίας τῆς Παλαιστίνης, εἰς αὐτῶν τὴν περὶ Θεοφάνησιν καὶ ἐπιθετικῶν ποιῆμα. Ἐνθυχεῖς ὃ καὶ ἕτερον οὐκ αὐτῶν βασιλεὺς Πητῆ Ἀσίας ἀδελφῶν, παντοίας ὑβρεσι πρὸς τῶν ἐπιχωρίων δήμων καταπονημύμων, τοιαύτης ἠξίωσε τὸ κοινὸν τῆς Ἀσίας διατάξεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

Ἀντωνίνου πρὸς τὸ κοινὸν τῆς Ἀσίας ἐπιστολὴ περὶ Θεοῦ καὶ ἡμᾶς λόγου.

Ἰστοκράτωρ Καίσαρ Μάρκος Ἀυγῆος Ἀντωνίνος Ἀντωνίνος Σεβαστός, Ἀρμένιος, Δερχιερὺς μέγιστος, δημαρχικῆς Δεξίας τὸ πέμπτον καὶ δέκατον ὑπάτος τὸ τρίτον, τῷ κοινῷ τῆς Ἀσίας χαίρειν. ἐγὼ μὲν οἶδα ὅτι καὶ τοῖς θεοῖς ἐπιμελὲς ἐστὶ μὴ λαθάνειν τὰς ταπεινὰς. πολὺ γὰρ μάλλον ἐκείνοι κολάσαι αὐτὰς μὴ βυλομύρας αὐτὰς περὶ κινεῖν, ἡμεῖς δὲ εἰς ταραχὴν ἐμβάλλειν, βεβαιωμένους τῷ γνώμῳ αὐτῶν ἢ πρὸς ἔχρῳ, ὡς ἀθέων κατηγορεῖν. εἴη δὲ ἂν καὶ κείνοις αἰρετόν, τὸ δοκεῖν κατηγορημύροις τεθνήσκειν μάλλον, ἢ ζῆν, ὡς τὰ οἰκίαις Θεῶν. ὅθεν καὶ κινεῖσιν, περὶ μύροι τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, καὶ περὶ μύροι οἷς ἀξιετέ προήπειν αὐτὰς. περὶ ὃ τῶν σεισμῶν τῶν γενομένων καὶ γινόμενων, ὅσα ἀτοπον ὑμᾶς ὑπομνήσαι, ἀθυμίας μὲν ὅταν πρὸς ὡσι, ὡς βεβαίοντες ὅτα ἡμέτερα πρὸς τὰ ἐκείνων. οἱ μὲν οὖν εὐπαρρησιασότεροι γίνονται πρὸς τὸν Θεόν ὑμεῖς ὅτι ὡς πάντα τὸν χρόνον καὶ ὃν ἀγνοεῖν δοκεῖτε, τῶν τε Θεῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀμελεῖτε, καὶ τῆς θρησκείας τῆς πρὸς τὸν ἀθάνατον. ὃν δὲ τὰς χριστιανῶν θρησκείων ἐλαμύει καὶ διώκετε ἕως θανάτου. ὡς δὲ τῶν τοιούτων, ἢ ἡ καὶ πόλις

ANTONINUS PIUS.

Ἐπιτάς ἐπαρχίας ἡγεμόνων καὶ τῶν θεο-
λάτῳ ἡμῶν ἐγράψαν πατέρι. οἷς καὶ ἀνέγραψεν
μηδὲν ἐνοχλεῖν τοῖς τοῖστοις, εἰ μὴ φαίνοντό
πᾶσι τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν ἐφεισθέντες.
καὶ ἐμοὶ ὅτι πᾶσι τοῖστων πολλοὶ ἐσημαναν
οἷς δὴ καὶ ἀνέγραψα, κατακολεθῶν τῇ τε πα-
τρὸς γνώμῃ. εἰ δὲ τις ἐπιβροῖ ἰνα τῶν τοῖστων
εἰς πρᾶγμα φέρων ὡς δὴ τοῖστων, ἐμὲν ὁ
καὶ φερῶν ὁ δολολεύσῳ ἔκλήματος,
καὶ ἐὰν φαίνοιαι τοῖστων ὡν ὁ δὲ καὶ φέρων,
ἐνοχῶ ἔσαι δίκης. ἀρετέθῃ ἐν Ἐφέσῳ ἐν
τῷ κοινῷ τῆ Ἀσίας. τέτοις ἔτω χωρήσασιν
ἐπιμαρτυρῶν Μελίτων τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκ-
κλησίας Ἐπίσκοπος, καὶ ἀπὸ γνωρίζομε-
νος ἔχρησεν, δηλὸς ἐστὶν ἐκ τῆς εἰρημέναν ἀπᾶς
ἐν τῇ πεποιθήσει πρὸς τὸν ἀντιχριστῶνα Οὐτιρον
ἵνα ἔσται καὶ ἡμᾶς δόματι χρησιμωτάτη
δολογία.

Arimi provinciarum Rectores divo patri nostro antea scripserunt. Quibus ille rescriptit, ejusmodi homines nulla molestia afficiendos esse, nisi forte contra flatum Imperii Romani aliquid moliri viderentur. Sed & multi ad me de illis retulerunt: quibus ego patris mei constitutionem secutus respondi. Quod si quis adhuc pergit cuiquam illorum negotium facessere ex eo quod Christianus sit, delatus quidem crimine absolvatur, tamen si constet eum reipsa Christianum esse. Delator autem ipse poenas luat. Proposita Ephesi in publico conventu Asiae. Haec quidem ita gesta esse Melito ecclesiae Sardenfis episcopus, qui iisdem temporibus floruit, perspicue testatur in Apologetico illo longe utilisimo, quem ad Imperatorem Verum pro religione nostra conscripsit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Τὰ περὶ Πολυκάρπου ἑπὶ τῶν ἀποστόλων γνωρίζομενα.

CAPUT XIV.

Quantum de Polycarpo Apostolorum discipulo memorentur.

Ἐπι τῶν δηλωμένων Ἀνικήτη τῆς Ῥω-
μαίων ἐκκλησίας ἡγεμόνε, Πολύκαρ-
πον ἐπὶ ἀεικόνα τῶν βίων ἡρώων τε ἐπὶ Ῥώμης,
καὶ εἰς ὀμιλίαν τῶν Ἀνικήτων ἐλθεῖν διὰ τὴν
ζητήματα περὶ τῆς κατὰ τὸ Πάσχα ἡμέρας Εἰσηναίος
ἰσορεῖ, καὶ ἄλλῳ ὅτι ὁ αὐτὸς περὶ τῶν Πολυκάρπου
ἀποδοῦσιν διηγήσιν, ἢ ἀνακαίον τοῖς περὶ
αὐτῶν δηλωμένοις ἐπιστολάσιν, ἔως ἔχρη-
σαν. διὰ τὴν τρίτην τῶν πρὸς τὰς αἰρέσεις Εἰ-
σηναίς. καὶ Πολύκαρπος ὅτι ἐμόνον ὑπὸ
Ἀποστόλων μαθητευθεὶς, καὶ σιμωναρε-
φίς πολλοῖς τοῖς τὸν Χριστὸν ἠωρακόσιν,
ἀλλὰ καὶ ὑπὸ Ἀποστόλων κατασταθεὶς εἰς
τὴν Ἀσίαν ἐν τῇ ἐν Σμύρῃ ἐκκλησίᾳ Ἐπί-
σκοπος, ὃν καὶ ἡμεῖς ἠωράκαμεν ἐν τῇ πρώτῃ
ἡμῶν ἡλικίᾳ ἐπιπολὺ ἡδὲ παρέμεινε. καὶ πᾶ-
ν γεραίρεται, ὡς δόξας καὶ ἐπιφανέστατα
μαρτυρήσας, ἔζηθε τὰ βίβλια ταῦτα διδά-
ξας αἰεὶ, ἀ καὶ ὡσαύτων Ἀποστόλων ἔμαθεν,
ἀ καὶ ἡ ἐκκλησία ἀποδοῦσιν, ἀ καὶ μόνα
ἐστὶν ἀληθῆ. μαρτυρήσιν τέτοις αἰεὶ τὴν
Ἀσίαν ἐκκλησίας πᾶσαι, καὶ οἱ μέχρη νῦν
διαδεδεδεμένοι τὸν Πολύκαρπον, πολλὰ ἀξιο-
πιστότερον καὶ βεβαιότερον ἀληθείας μαρτυ-
ρησάντων, Οὐαλεντίνου καὶ Μαρκιανῶρος καὶ τῶν λοι-
πῶν κακογνωμόνων. ὅς καὶ ἐπὶ Ἀνικήτη ἐπι-

Adem tempestate Aniceto Romanae Ecclesiae Praesidente, Polycarpum, qui etiam tum superstes erat, Romam venisse ob quaestionem quamdam quae de Pascha inciderat, & cum Aniceto colloquium habuisse tradit Irenaeus. Aliam praeterea idem Scriptor de Polycarpo rem narrat in tertio contra haereses libro, quam ceteris quae de illo commemorantur, necessario adjungendam putavi. Sic autem habet: Sed & Polycarpus, inquit, vir qui non solum ab Apostolis eruditus, & cum multis qui Dominum viderant, familiariter variatus, verum etiam in Asia Smyrnenfi Ecclesiae ab ipsis Apostolis ordinatus est Episcopus: quem nos quoque adhuc adolescentes vidimus (vixit enim diutissime, & in ultima senectute summa cum gloria illustre perpeffus martyrium, excessit e vita.) Hic inquam Polycarpus ea semper docuit quae ab Apostolis didicerat, & quae etiam num tradit Ecclesia, & quae sola sunt vera. Testantur hoc ecclesiae omnes quae in Asia constitutae sunt, & quicunque ad nostram usque aetatem in Polycarpi locum successerunt. Qui certe multo fide dignior ac locupletior testis fuit veritatis, quam aut Valentinus aut Marcio, & reliqui pravarum opinio-num auctores. Idem Aniceti temporib⁹

Huc refer Niciph. c. 30. l. 3.

Romam veniens, multos ex supradictis Hereticis ad Ecclesiam Dei revocavit, hanc unam & solam veritatem se ab Apostolis accepisse prædicans, quæ ab ecclesiâ traderetur. et supersunt adhuc nonnulli qui illum id narrantem audiverint, Joannem Domini Discipulum cum lavandi causa balneum ephesi esset ingressus, viso intus Cerintho, mox illo tum è balneo profugisse, atque in hæc prorupisse verba: fugiamus hinc, ne forte balneum corruat, in quo est Cerinthus veritatis inimicus. Ipse etiam Polycarpus, cum ei Marcion aliquando occurrisset, dixissetque: Agnosce nos; respondisse fertur: Agnosco te primogenitum Satanæ. Ad eò religiosè cavebant apostoli eorumque discipuli, ne vel sermone tenus miscerentur cum ullo eorum qui veritatem adulterabant. Quemadmodum & paulus dixit: Hæreticum hominem post unam aut alteram admonitionem devota, sciens hujusmodi hominem perversum esse, & suo ipsius iudicio condemnatum peccare. exstat etiam epistola polycarpi ad philippenses luculentissima, ex qua quicumque salutis suæ curam gerunt, poterunt si volent, & formam fidei illius, & prædicationem veritatis cognoscere. Hactenus Irenæus. Ceterum polycarpus in illa quæ etiamnum exstat ad philippenses epistola, utitur quibusdam testimoniis ex priore petri epistola desumptis. Interim antonino cognomento pio post secundum ac vicimum Imperii annum mortuo, M. aurelius Verus qui etiam Antoninus dicitur est, ejus filius cum Lucio fratre successit.

Α δημήσας τῆ Ῥώμῃ, πολλὰς ἀπὸ τῶν ἁρεσιμένων αἰρετικῶν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆ Θεοῦ, μίαν καὶ μόνω ταύτῃ ἀληθείᾳ κηρύξας ὑπὸ τῷ Ἀποστόλων παρεληφένῳ τὴν ὑπὸ τῆ ἐκκλησίας ᾠδα δ' ἐδομῆν. καὶ εἰσὶν οἱ ἀκηκοότες αὐτῶ, ὅτι Γωάννης ὁ τῆ Κυριακοῦ μαθητῆς ἐν τῇ Ἐφέσῳ πορευθεὶς λῆσα ἀδελφῶν ἰδὼν ἔσω Κηρένθον, εἰξήλατο τὴ βαλανείᾳ λῆσα ἀδελφῶ, ἀλλ' ἐπειπὼν, φύγωμεν μὴ κινῆσθαι τὸ βαλανεῖον συμπέσει, ἐν δὲ οὐτὸς Κηρένθου τῆ ἀληθείας ἐχθρῶ. καὶ αὐτὸς ὁ Πολύκαρπος ὁ Μαρκίωνι ποτὲ εἰς ὄψιν αὐτῶ ἐλθὼν καὶ Φιλοπαύλῳ ἐπὶ τῆ Ἐφέσῳ ἐπέειπεν, ἀπεκείνη τῆ Ἐφέσῳ σκωτὸν ἀποστόκου ἔσται ἡμεῖς. τὸσαυτῶν Ἀπόστολοι καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτῶν ἔχον διδασκαλίαν, ἄλλοι δὲ ἄλλοι λογὸν κοινωνεῖν πᾶσι τῶν ἁρεσιμασόντων τῷ ἀληθείᾳ, ὡς καὶ Παύλος ἔφησεν. αἰρετικὸν ἄνθρωπον μὴ μίαν καὶ ἀδελφείαν θεοῦ ἔχει. εἰδὼς ὅτι εἰς τὴν Ἐφέσον οὐκ ἔστι καὶ ἀμαρτάνων ἂν αὐτοὶ τακτεῖς. ἐστὶ δὲ καὶ ἐπιστολὴ Πολυκάρπου πρὸς Φιλιππησίους γεγραμμένη ἰκανωτάτη, ἐν ᾗ καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς πίστεως αὐτῶ καὶ τὸν ἔργον αὐτῶν ἀληθείας, οἱ βερόμενοι καὶ φρονησῶντες τῶν ἐπιπέσει, διωκόμενοι μαθητῶν ταῦτα ὁ Εἰρηναῖος, ὁ μὲν τοι Πολύκαρπος ὁ τῆ δηλωθεῖσθαι πρὸς Φιλιππησίους αὐτῶ γραφῆ φερρομένη εἰς δευτέρω, κέχρηται πᾶσι μαρτυροῦν ἀπὸ τῆς Πέτρου ἀποστόλου ἐπιστολῆς. Ἀντιφρονῶν μὲν δὲ τὸν εὐσεβεῖ κληθέντα, εἰκοσὸν καὶ ὀκτώτερον ἔτος τῆς δευτέρας διανύσαντας, Μαρκίον ὁ Ἰουδαῖος ὁ καὶ Ἀντωνίου ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ Λεκκίω ἀδελφῶ διαδέχεται,

D

CAPUT XV.

Quomodo Polycarpus una cum aliis Smyrnae martyrium passus sit imperante Vero.

Huc refer cap. 34. & 35. 1. 3. Niceph.

Qua tempestate cum gravissimi persecutionum motus aliam concussissent, Polycarpus vitam martyrio terminavit. Cujus exitum, pro ut literarum monumentis proditus hodiè que circumfertur, huic historiae necessariò inferendum putavi. Est autem epistola, ecclesiae illius quam Polycarpus regebat nomine ad ecclesias Ponti scripta, quaecumque Polycarpo acciderant exponens his verbis: Ecclesia Dei quæ est Smyrna, Eccle-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Ὅπως κατὰ Οὐδῆρον ὁ Πολύκαρπος ἑμαῖ ἐτέροις ἰμαρτύρησεν ἐπὶ τῆς Σμυρναίων πόλεως.

ΕΝ τῷ τῷ ὁ Πολύκαρπος μεγίστων τῶν Ἀσιασίων ἀναθορυγῶν ἀντων διαβῶν, μαρτυρίῳ τελειῶται. ἀναγκασιότατον ὅ αὐτῶ τῶν τέλει ἐγχεῖσθαι ἐπὶ φερόμενον, ἡ γὰρ ἐμὰ δὲ μνήμη τῆς ἰστορίας τῆς δευτέρας κατὰ θεοῦ. ἐστὶ δὲ ἡ γραφὴ ἐκ τῶν ἀποστόλων ἡς αὐτὸς ἐκκλησίας ἐγγείτο, ταῖς καὶ Πόνιον παρρησίας τὰ κατὰ αὐτῶν ἀποσημαίνονσα δια τῶν. ἡ ἐκκλησία τῆς Θεοῦ ἡ παρρησία Σμύρναν, τῆ παρρησία τῶν Φιλομηνοῦ

φιλομηλίω κ' πάσαις ταῖς κ' πάντα τόπον
 ἰσχυρῶς καθολικῆς ἐκκλησίας παρρησίας, ἑ-
 λκος, εἰρήνη κ' ἀγάπη Θεοῦ Πατρὸς κ' Κυρίου
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πληθυνθείη. ἐγράψαμεν
 ὑμῖν ἀδελφοῖτά κ' τὰς μαρτυρήσωντας, καὶ
 τὸν μακάριον Πολυκαρπον. ὅτι ὡσπερ Ἰπ-
 σθαγόρας διὰ τῆς μαρτυρίας αὐτοῦ, κατέ-
 παυσε τὸν διωγμὸν. τέτοις ἐξῆς παρ' ἡμῶν
 Ἰ Πολυκαρπεὶς διηγήσεως, τὰ κ' τὰς λοιπὰς
 ἀνισορροῖ μαρτυρίας, οἷας ἐνίσταται παρὰ τὰς
 ἀληθινὰς ἐνεδείξασθαι διαγεφυροῦντες. καὶ
 πηξάμεν γὰρ φασὶ τὰς ἐν κύκλῳ παρρησίας. B
 θεομύθους, τοτὲ μὲν μάλιστα μέχρι τῶν ἐν-
 δόξω φλεβῶν καὶ δετημῶν κατὰ ξαννομέ-
 νους. ὡς ἦδη καὶ τὰ ἐν μυχοῖς διαρρήτῃ τῶ σῶ-
 ματι. σπλάγγνα τε αὐτῶν καὶ μέλη κατὰ π-
 λυδαί τε τοτὲ ἢ τὰς διὰ θάλαττης κήρυκας,
 καὶ πᾶς ὀξείας ὀφελίσκους ὑποσφραγισμῶν,
 καὶ διὰ πᾶσι εἶδος κολάσεων καὶ βασά-
 νων παρρησίας. καὶ τέλει θηροῖν εἰς βορρῶν
 ἀδιδουμῶν. μάλιστα ἢ ἰσορροῖαι δια-
 πρῆλατον ἡρναϊοτάτων Γερμανικόν, ὑπορ-
 ρωνώτα σὺν θείᾳ χάριτι τῶ ἐμφύτῳ πρὶ
 τὸν θάνατον Ἰωάννη δαλιαν βελομένη C
 γέτοί τῶ ἀνδραγαθῆ πείθει αὐτὸν, παρρη-
 λόμενος τε τῶ ἡλικίαν. καὶ ἀνιβολέντος κο-
 μιδῆ νέον ὄντα καὶ ἀκμαῖον, οἶκτον ἑαυτῶ λα-
 βῆν. μὴ μελεῖσθαι παρρησίας ἢ Ἰππασάσα-
 δαμῆς ἑαυτὸν τὸ θηροῖν, μονοεχὶ βιασά-
 μρον καὶ παρρησίας, ὡς ἀν ταχίον τῶ ἀ-
 δικῆ κ' ἀνόμῳ βίᾳ αὐτῶν ἀπαλλαγῆν. τέτου
 ἢ Ἰππασάσα διαπρῆλα τὸ πᾶν πηξάμεν
 ἀποθαυμάσαν τῆς ἀνδρείας τὸν Θεοφιλῆ
 μαρτυρῶν, κ' τῶ καθόλου τῶ χυρῶ τῶ χριστι- D
 νῶν ἀρετῶν, ἀπρόως Ἰππασάσα ἀρετῶν αἰετῶν
 ἀθέτως ἠλείψω Πολυκαρπεῖ. καὶ δὴ πλείστης
 Ἰππασάσα βοαῖς ἡρομένης παρρησίας, Φρύγα
 ἠὰ τὸ χυρῶ κόντον τῶνομα, νεοσὶ ἐκ τῆς
 Φρυγίας Ἰππασάσα. ἰδόντα τὰς θῆρας, κ' τὰς
 Ἰππασάσα ἀπειλὰς, κατὰ πηξάμεν τὴν ψυχὴν
 μαλακιδέντα. καὶ τέλει τῆς σωτηρίας ἐν-
 δέναι. ἐδήλα ἢ τέτον ὁ τῆς παρρησίας
 γραφῆς λόγῳ παρρησίας ἐργον, ἀλλ' ἢ καὶ
 ἐυλαβείαν ἐπιπρῆλα τῶ δικαστηρίῳ σὺν ἑτέ-
 ροις ἀλόγησι δὲ ὡς ὁμοῦ, κατὰ φανῶν ὑπο-
 δαγμα τοῖς πᾶσι παρρησίας. ὅτι μὴ δέοι
 τοῖς τοῖς τοῖς ριψοκινδυνῶς καὶ ἀνδραγαθῶς

fixæ Dei apud Philomelium, & omni-
 bus ubicunque terrarum sanctæ & Ca-
 tholicæ ecclesiæ populis, misericor-
 dia, pax & caritas Dei Patris, &
 Domini nostri Jesu Christi multiplice-
 tur. Scripsimus vobis fratres, tum
 de reliquis martyribus, tum de bea-
 to Polycarpo, qui martyrio suo velut
 signaculo quodam persecutioni finem
 imposuit. Post hæc antequam Poly-
 carpi martyrium narrare aggrediantur,
 ea prius commemorant quæ ad reli-
 quos martyres spectabant. Et quan-
 tam animi constantiam in doloribus
 perferendis ostenderit, perscribunt.
 Obstupescabant, ajunt, omnes qui
 aderant cum illos viderent partim fla-
 gris ad intimas usque venas & arterias
 laniatos; adeo ut corporis membra
 penitus recondita, & viscera ipsa con-
 spectui paterent: partim concharum
 quæ buccina dicuntur testis, & præ-
 acutis quibusdam spiculis humi con-
 stratis superpositos, & omni suppli-
 ciorum ac tormentorum genere ex-
 cruciatis: bestiis denique, ut ab iis-
 dem laniarentur, objectos. Præcipue
 verò enituisse dicunt generosissimum
 Germanicum, qui divina adjutus gra-
 tia, mortis metum corpori à naturâ
 insitum superavit. Nam cum Procon-
 sul verbis eum flectere vellet, admo-
 nensque illum ætatis, oraret ut me-
 mor adolescentiæ suæ sibi ipse parceret,
 ille nihil cunctatus, ultro in se at-
 traxisse bestiam dicitur, propemodum
 eam adigens ac stimulans, quod
 ab hoc impio injustoque sæculo velocius
 abscederet. Porro post illustrem
 hujus interitum, universa multitudo,
 tum divini martyris fortitudinem,
 tum totius Christianorum generis vir-
 tutem magnopere admirata, repente
 acclamare cæpit: tolle impios: Poly-
 carpus requiratur. Secuto dehinc
 post hujusmodi acclamations gravissimo
 motu, Quintus quidam natione
 Phryx, qui nuper ex Phrygia advenerat,
 cum feras & quæ præterea inten-
 tabantur tormenta vidisset, fracto animo
 expavit, tandemque vitæ retinenda
 studio cessit. Hic porro Quintus
 ut in eadem epistola docetur, temeritate
 quadam ac levitate ductus, non cum pio
 ac religioso metu, unâ cum aliquot aliis
 ad Tribunal profiluerat. Sed continuo
 captus, illustre documentum omnibus
 præbuit, ne præcipiti audacia sine ullo
 infirmitatis suæ re-

spectu huiusmodi periculis sese objicerent. Et de his quidem haecenus. Admirandus autem ille Polycarpus, primum quidem cum haec accepisset, nullatenus commotus est, sed tranquillo serenoque animo perstitit. Statueratque ibidem in urbe remanere. Verum obsecrantibus familiaribus hortantibusque ut se inde subduceret, in eorum sententiam flexus, ad agrum quemdam civitati proximum secessit. Ibi cum paucis comitibus degens, die noctuque continuis orationibus, nec alii prater ea intentus operi perseverabat: vota preceque ad Deum faciens pro pace ac tranquillitate omnium quae ubique terrarum sunt ecclesiarum. Id enim ille antea semper facitare consueverat. Ceterum triduo antequam comprehenderetur, noctu inter orandum solutus in fomnum, videre sibi visus est cervical quo caput reclinabat, totum repente flamma consumptum. Quam ob causam è fomno excitatus, statim visum suum adstantibus exposuit; idque quod sibi eventurum erat praenuntians, familiaribus suis aperte praedixit se pro Christo flammis absumptum iri. Porro cum omni studio ac diligentia incumberent qui eum pervestigabant, rursus fratrum affectu & caritate compulsus, ut ajunt, ad aliam villam commigravit. Nec multo post ipsi qui eum perlequebantur, eò devenerunt. Correptisque duobus quos ibidem repererant pueris, cum eorum alterum verberibus cecidissent, perducti sunt ab illo ad diversorium Polycarpi. Ingressique sub vesperam, hominem offendunt in superiore caenaculo quiescentem. Qui cum ex eo loco proripere se in aliam domum facile posset, id tamen neglexit, dicens: Fiat voluntas Domini. Simulatque igitur adesse illos comperit, descendens, ut in eadem epistola scriptum habetur, hilari ac placido vultu homines compellavit. Ad eò ut illi qui Polycarpum nequaquam noverant, miraculum quoddam sibi cernere viderentur, provecam illius aetatem, & gravitatem constantiamque animi contemplantes: mirarenturque tantum studii adhiberi, ut ejusmodi senex comprehenderetur. At ille nihil cunctatus, continuo mensam hominibus apponi jubet: deinde eos ad copiosas epulas invitat, unius horae spatium ad orationem sibi concedi postulans. Quod cum ab illis impetrasset,

A καλαβολομαίν. ἀλλὰ ταύτη μὲν εἶχε πέρας τῆς
καὶ τέρας. τὸν γε μὴν θαυμασιώτατον Πολυ-
καρπον, τὰ μὲν πρῶτα τέτων ἀκράτου
ἀτάραχον διαμείναι, εὐσεβὲς τὸ ἦθος καὶ ἀ-
νητὸν φυλάξαντα, βιάσασθαι τε αὐτὸ καὶ τῶν
πόλιν ἀπειμῆναι πεισθέντα γεμῶν ἀνίστασθαι
τοῖς ἀμφ' αὐτὸν, καὶ ὡς ἀν' ἰσπεξέλθει ἀπο-
καλοῦσι, παρελθεῖν εἰς ἐπόρρον διεσῶτα τῆς
λεως ἀγρόν. διατρέψειν τε σὺν ὀλίγοις ὄντα
θανύκλωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπ' ἕτερον πρῶτα
τα, ἢ ταῖς πρὸς τὸν Κύριον διακαρτεροῦντα ἀ-
B χαῖς δι' ὧν δέσας καὶ κτετεύειν, εἰς ἐπιπύλιν ἔξαι-
μῶν ταῖς ἀνά πάσαν τὴν οἰκίαν ἐπιπύλιν
σίαις τέτορον καὶ εἰναὶ ἐπ' αὐτὸς αὐτὰ σὺν
θεῶ. καὶ δὴ εὐχομένην, ὅτι ὁπασία τετιῶν πρῶτα
ἐπὶ ἡμερῶν τ' συλλήψεως, νύκτωρ ἰδεῖν τὸ ἴδιον
κεφαλῆς αὐτῆς εὐρώμα ἀδρόως ἔτις ἴδιον πρῶ-
τος φλεχθέν δεδραπνηθῆναι ἔξυπνον ὅτι
τέτω γρόμῶν, εὐθὺς ὑφερμῶν ἐδοῦσα τα
παρῆσι τὸ φανέν, μονοκαχί τὸ μέλλον προ-
θεασίαντα, Ἐφῶς τε ἀνεπίοντα τοῖς ἀμῶ
αὐτὸν, ὅτι δέοι αὐτὸν δια Χριστὸν πυρὸς τῆ
C ζῶν μεταλλάξαι. Ἐπικειμῶν δὴ ὅτι σὺν σὺ
πάση σπερδῆ τῆ ἀναζητητῶν αὐτὸν, ἀπὸ
ἰσπότης ἔδ' ἀδελφῶν διαθέσεως καὶ σφοδρῆς ἐπι-
θεδρασμένον, μετὰ σῆμα φασὶν εἰς ἕτερον ἄ-
γρόν. ἔνθα μεθ' ἐπλείστον τῆς σμειλαυνοῦ
ἐπελθεῖν, δύο τε τῶν αὐτότε συλλαβεῖν πα-
δων ὧν ἴατερον αἰκισαμένους, ἐπιστήμα
αὐτῆ τῆ Πολυκαρπε καλαγωγῆ. ὅτι τῆ π
ῶρας ἐπελθούσας, αὐτὸν μὲν εὐρεῖν ἐπὶ
εὐρώ καλακείμῶν ὅθεν δωατόν ὄν αὐτὸν ἐπὶ
ἕτερον μετὰ σῆμα οἰκίαν, μὴ βεβεληθῆσθαι, ἐπι-
D τα τὸ θελημα ἔξ Κυρίου γνώστω. καὶ δὴ μάλα
παρῆσι ὡς ὁ λόγος φησὶ, καταβάς αὐτὸν
διελέξατο, εὐ μάλα φαιδρῶ καὶ πρῶτα
προσώπῳ. ὡς καὶ θαύμα δοκεῖν ὄραν τῆς π
λαί ἔξ ἀνδρὸς ἀγνώστας, ἐναποδλεπόντας τῆ
τῆς ἡλικίας αὐτῆ παλαιῶ, καὶ τῶ σμεινῶ καὶ
σεβασίῃ προσώπῳ. καὶ εἰ τοσαύτη γρόμῶ σπε-
δῆ ἴσπερ ἔ τοῖστον συλληφθῆναι πρῶτα
την. ὅτι ἔ μελλήτας, εὐθὺς τρέψεται αὐτὸν
τοῖς ἀξαστεθῆναι προσάθει. εἶτα π
φῆς ἀφθόνως μετὰ λαβεῖν ἀξιοῖ, μίαν τ
ῶραν ὡς ἀν' ἰσπεξέοιτο ἀδελῶς, παρ' αὐ-
τῆ αἰτεῖται. Ἐπιπρῶτων δ' ἐ, ἀνασῶτα
χετο. ἐμπλεως τῆς χάριτος ὧν ἔξ Κυρίου

ως εκπλήθειας τὰς παρόντας ἀκρωμένους
 εὐχομένους αὐτῶν, πολλὰς τε αὐτῶν μέλανοσιν
 ἦδη, ἔπι τῷ τοῦτον ἀναρείδῳ μέλλεν σεμνὸν
 καὶ θεοπρεπῆ πρῶτον. Ἐπιτέτοις ἡ αὐτῆ
 αὐτῆ γραφῆ κ' λέξιν ὡδὲ πως τὰ ἐξῆς τῆς
 ἰστορίας ἔχει. ἐπεὶ δὲ ποτε κατέπαυσε τὴν
 προσευχὴν, μνημονεύσας ἀπάντων, καὶ τῶν
 πάποτε συμβεβληκότων αὐτῶν. μικρῶν τε
 καὶ μεγάλων, ἐνδόξων τε καὶ ἀδόξων. καὶ
 πάσης τ' κ' τῶν οἰκουμενῆν καθολικῆς ἐκ-
 κλησίας, τῆς ὥρας ἐλθέσης τῆ Ἰζένας, ὅν
 καθίσαντες αὐτὸν, ἤγον εἰς τὴν πόλιν, ὅν
 Ἐρῶντα μεγάλα. καὶ Ἰσὴν αὐτῶν ὁ Εἰ-
 ρηνάρχῳ Ἡρώδης κ' ὁ πατὴρ αὐτῶν Νικήτης
 οἱ καὶ μετὰ τὴν αὐτὸν εἰς τὸ ὄχημα, ἔπειθον
 ἀνακαθεζόμενοι καὶ λέγοντες. πῶς κακὸν
 ἐστὶν εἰπεῖν Κύριε Καίσαρ, καὶ εὐχὰς καὶ δια-
 σάξασθαι; ὁ δ' ἡ τὰ μὲν πρῶτα οὐκ ἀπεκρί-
 νατο. Ἐπιμυρότων δ' αὐτῶν, ἔφη. ἐ μέλλω
 πρῶτον ὁ συμβεβληθέντες μοι. οἱ δ' ἄπο τυχόν-
 τες τοῦ πείσαι αὐτὸν, δευὰ ῥήματα ἔλεγον,
 καὶ μὴ σαρδῆς καθήρου. ὡς καπὸν αὐτῶν
 τῆ ὄχημα. ἄποσθαι τὸ ἀνικημιον. ἀλ-
 λα γὰρ μὴ ἐπηρεαφῆς οἷα μηδὲν πεπονθῶς,
 σαρδῆς μὴ σαρδῆς ἐπορεύετο, ἀγόμε-
 νῳ εἰς τὸ σάδιον. θορύβῳ δ' ἡ τληκῆτε ὅν
 ὅν τῶ σάδιῳ, ὡς μὴ δὲ πολλοῖς ἀκρωτή-
 ναι, τῶ Πολυκαρπῶ εἰσιόντι εἰς τὸ σάδιον
 φωνῆ ἔξ ἔραν ἔγεγονεν. ἴσχε Πολύκαρ-
 πε καὶ ἀνδρῶν. καὶ τὸν μὲν εἰπόντα ἐδὲ εἰς
 εἶδεν τὴν δ' φωνὴν τῶν ἡμετέρων πολλοὶ
 ἤκουσαν. σαρσαχθῆν ὅν αὐτῶν, θορύ-
 βῳ ἦν μέγας, ἀκρωμένων ὅν Πολύκαρ-
 πῳ σαρδῆς. λοιπὸν ὅν προσελθόντα
 ἀνθρώπων ὁ ἀνθρώπων, εἰ αὐτὸς εἶη Πολύκαρ-
 πῳ. καὶ ὁμολογήσαντος, ἔπειθεν ἀρνεῖσθαι
 λέγων. αἰδέσθη σε τὴν ἡλικίαν. καὶ ἔτερε
 τετοις ἀλόγηθα, ἀ σαρδῆς αὐτοῖς ἐστὶ λέ-
 γεν ὁμοσον τὴν Καίσαρ τὴν τύχην. μετὰ
 νόσον εἶπον αἶρε τὰς ἀθέας. ὁ δὲ Πολύκαρ-
 πῳ ἐμβλεῖ τῶ προσώπῳ εἰς πάντα τὸν
 ὄχλον τὸν ἐν τῶ σάδιῳ ἐμβλέψας, ἔπει-
 σας αὐτοῖς τὴν χεῖρα, σαρδῆς τε καὶ ἀνα-
 βλεψας εἰς τὸν ἔραν, εἶπεν αἶρε τὰς ἀ-
 θέας. ἐκείνους δὲ τῶ ἡγεμῶν, καὶ λέγον-
 τῳ ὁμοσον καὶ ἀπολύσω σε. λοιπὸν ὅν
 τὸν ἐν τῶ σάδιῳ εἶπεν αἶρε τὰς ἀ-
 θέας. ἐκείνους δὲ τῶ ἡγεμῶν, καὶ λέγον-
 τῳ ὁμοσον καὶ ἀπολύσω σε. λοιπὸν ὅν
 τὸν ἐν τῶ σάδιῳ εἶπεν αἶρε τὰς ἀ-
 θέας. ἐκείνους δὲ τῶ ἡγεμῶν, καὶ λέγον-
 τῳ ὁμοσον καὶ ἀπολύσω σε. λοιπὸν ὅν

A confurgens orare cepit, in tantum di-
 vinâ repletus gratiâ, ut mirarentur om-
 nes qui aderant, precantem illum
 auscultantes: multosque illorum jam
 pœniteret, quod tam venerabilis ac di-
 vinus senex jamjam esset interficien-
 dus. Deindè in supradicta epistola hæc
 de illo referuntur iisdem planè verbis:
 Postquàm precationis finem fecit, in
 qua omnium qui cum ipso unquam ver-
 sati fuissent, magnorum juxta atque hu-
 milium, nobilium & obscurorum, to-
 tiusque ecclesiæ Catholicæ per univer-
 sum terrarum orbem diffusæ mentio-
 nem fecerat, cum jam hora adesset pro-
 ficiscendi, asino eum imponentes,
 in civitatem deduxerunt die magni
 Sabbati. pergenti fortè fortuna occur-
 rit ei Herodes Irenarcha, & pater ejus
 Nicetes. Qui cum vehiculo suo eum
 accepissent, assidentes persuadere ei
 conabantur ejusmodi verbis: Quid-
 nam mali est, inquit, dicere hæc ver-
 ba, Domine Cæsar: & sacrificare, at-
 que ita incolumem evadere. At ille ini-
 tio quidem nihil respondit. Instanribus
 autem ipsis: nunquam, ait, id faciam
 quod suadetis. Tum illi cum persuade-
 re Polycarpo minimè possent, convicia
 in eum jacentes, hominem è curru de-
 ponunt tanto cum impetu, ut è vehicu-
 lo descendens tibiam læderet. Verùm
 ille nullatenus commotus, perinde ac
 si nihil mali passus esset, alacri animo
 properans pergebat ad stadium, dedu-
 centibus eum satellitibus. Cum verò
 tantus esset tumultus in stadio ut pauci
 exaudire possent, vox quædam è cælo
 delapsa ad Polycarpum stadium ingre-
 dientem pervenit hujusmodi: Fortis
 esto Polycarpe, & viriliter age. Et is
 quidem qui hanc vocem ediderat, à ne-
 mine est visus. Ipsa verò vox à plerisque
 nostrorum exaudita est. Cumq; ad tri-
 bunal adductus esset, ingens omnium
 clamor excitatus est, audientium com-
 prehensum esse Polycarpum. Porro ac-
 cedentem interrogavit proconsul, ipse-
 ne esset Polycarpus: cum ille fateretur,
 suadere cepit proconsul ut Christum
 negaret: Reverere, inquit, ætatem
 tuam, aliaque his similia adjiciens quæ
 illi proponere consueverunt: Jura per
 genium Cæsaris: Resipisce: dic, Tolle
 impios. Tum Polycarpus gravi ac se-
 vero vultu turbam omnem, quæ in
 stadio erat contuens, manumque in
 eos intendens, non sine gemitu subla-
 tis in cælum oculis dixit: Tolle impios. Cum
 instaret proconsul, diceretque: Jura, &

R ij

protinus te dimittam: dic convicia ad-
versus Christum. Polycarpus respon-
dit: Sex & octoginta continuos annos
ei ministravi, nec ulla me unquam affe-
cit injuria: & quomodo possum impiè
loqui adversus Regem meum aucto-
remque salutis meæ? Urgente rursus
Proconsule, ac dicente: Jura per ge-
nium Cæsaris: Polycarpus dixit: Siqui-
dem, inquit, ambitiosè contendis, ut
ego per genium quem vocas Cæsaris ju-
rem, simulans te ignorare quis sim, audi
liberè profitentem: Christianus sum.
Quòd si Christiani cultus rationem cupis
agnoscere, da mihi dici spatium, &
audies. At proconsul, persuade, inquit,
populo. Polycarpus dixit: Tibi quidem
rationem reddere non me piget. Præ-
ceptum enim nobis est: ut Magistrati-
bus & Potestatibus à Deo constitutis
honorem debitum exhibeamus, qui
nobis ipsis nihil noceat. Illos verò pa-
rùm dignos censeo quibus fidei nostræ
rationem reddam. Tunc proconsul:
præsto sunt, inquit, bestix, quibus te
objecturus sum, nisi sententiam muta-
veris. Polycarpus dixit: Accerfe eas.
Neque enim nobis à melioribus ad de-
teriora mutabilis mens est. Pulchrum
quidem atque honestum ducimus à vi-
tiis ad virtutem transcurrere. Ad hæc
proconsul: quando, inquit, bestias sper-
nis, faxo ut incendio domeris, nisi sen-
tentiam mutes. Ignem minaris, ait Po-
lycarpus, qui ad horæ spatium ardet,
statimque extinguitur. Ignoras scilicet
illum futuri judicii æternæque damna-
tionis ignem, qui impiorum supplicio
reservatur. Sed quid cessas? profer
quodcumque volueris. Hæc & alia plu-
ra cum diceret, fiducia simul & gaudio
replebatur, & in vultu ejus gratia qua-
dam emicabat. Tantùmque abfuit ut
iis quæ ipsi dicta erant, territus concideret.
Quin contra ipse proconsul at-
tonitus stetit, misitque præconem qui
in medio stadio ter pronuntiavit: Po-
lycarpus se Christianum esse professus
est. Quo audito statim universa multi-
tudo Gentilium ac Judæorum qui Smyr-
nam incolebant, incredibili furore &
ingenti strepitu acclamavit: Hic est do-
ctor Asiæ & pater Christianorum, ever-
sor numinum nostrorum, qui multis
præcipit ne sacrificent, neve deos im-
mortales adorent. Hæc dicentes incla-
mabant, rogabantque Philippum Asiari-
cham, ut leonem adversus polycarpum
emitteret. At ille negavit id sibi licere,

A τὸν Χρῆστον. ἔφη ὁ Πολύκαρπος· ὁ γδοήκοντα
καὶ ἑξήτη δ' ἐλεύσ' ἀπὸ, καὶ εἶδ' ἐν μετ' ἡμῶν
σε. καὶ πῶς δυνάμει βλασφημῆσαι το-
βασιλέα με, τὸν σώσαντά με. Πρωτο-
B ἰτος ὁ πάλιν αὐτῷ καὶ λέγει· ὁμοσον το-
Καίσαρ· τὴν γὰρ ὁ Πολύκαρπος, εἰ πο-
δοξείς φησὶν ἰνα ὁμοσω τῷ Καίσαρ· τι-
χλῷ, ὡς λέγεις παρρησιάζου· ἀγνοεῖς ἔ-
ως εἰ μὴ, μὴ παρρησίας ἀκχεῖ χριστιανὸς εἶ-
εἰ ὁ θεὸς τὸν τῷ χριστιανισμῷ μαθεῖν λόγον
δοῦς ἡμέραν καὶ ἀκχεσον. ἔφη ὁ ἀνθύπατος·
B πείσον τὸν δῆμον. Πολύκαρπος ἔφη. σε μὲν
καὶ λόγῳ ἠξίωσα. δεδιδάκμεθα γὰρ δόγμα-
τι δ' ἐξουσίας ὑποθεσθὲ τεταμένους, πῶς γὰρ
τὸ παρρησιάζον τῷ μὴ βλάπτεισαν ἡμῶν
ἀπονομένῳ ἐκείνης ὁ δὲ ἀξίως ἠγέμεθα τῷ
ἀπολογεῖσθαι αὐτοῖς. ὁ δὲ ἀνθύπατος εἶπε·
θρησία ἔχω τέτοις σε παρρησιάζω ἰαν μὴ με-
τανοήσης· ὁ δὲ εἶπεν. καλεῖ ἀμετάθετος γὰρ
ἡμῖν ἡ δὲ τῷ κρείττονων ἐπὶ τὰ χεῖρα με-
τάνοια. καλὸν ὁ μετάνοιας διὰ τῷ χαλε-
πῶν ἐπὶ τὰ δίκαια. ὁ δὲ πάλιν παρῆς αὐτῷ
C πυρίσε ποιήσω δαμασθῆσαι, ἰαν τῷ θρησι-
καλῶ φρονηῖς, ἰαν μὴ μετάνοήσης. Πολύκαρ-
πος εἶπε. πῶς ἀπειλείς παρῆς ὡρα καί μου-
νον, καὶ μετάνοιας σθενῶν μεμνητον. ἀγνοεῖς γὰρ
τῆς μετάνοιας κρίσεως καὶ αἰωνίης κόλασεως ἰαν
ἀσεβέσι τηρεῖμετον πῶς. ἀλλὰ τί βραδύνεις,
φέρει ἀβλαβῆ ταῦτα ὁ καὶ ἕτερα πλείονα λε-
γων, θάρσυνε καὶ χαρῆς ἐνεπίμπλασθαι, καὶ τι
παρρησιάζον αὐτῷ χαλεπῶ ἐπληρέτο. ὡς τι
μὴ μόνον μὴ συμπεσειν ταραχθῆναι ὑποτῷ
λεγομενων παρῆς αὐτὸν, ἀλλὰ τέναντιον τῷ
ἀνθύπατον ἐκστῆσαι, πέμψαι τε τὸν κηρυκῆ
D καὶ ἐν μέσω τῷ σταδίου κηρύξαι τρεῖς, Πολύ-
καρπος ὁμολόγησεν ἑαυτὸν χριστιανὸν εἶναι
τρεῖς λεχθέντος ὑποτῷ κηρυκῶ, πᾶσι το-
πλήθος ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων τῶν τῷ Σμύρῃ
κατοικούντων, ἀκαταχέτω θυμῷ καὶ με-
γάλη φωνῇ ἐβόα· ἕτος ἐστὶν ὁ τῆς Ἀσίας διδά-
σκαλος. ὁ πατὴρ τῶν χριστιανῶν. ὁ τῶν ἡμε-
τέρων Θεῶν καθαίρετης. ὁ πολλὰς διδάσκων
μὴ δύειν μὴ ὁ παρρησιάζειν. ταῦτα λέγον-
τες, ἐπεβόων ἑπρώτων τὸν Ἀσιαρχῶν Φίλιπ-
πον ἰνα ἐπαφῇ τῷ Πολύκαρπῳ λέοντα. ὁ δὲ
ἔφη μὴ εἶναι ἕτος ἀπὸ, ἐπειδὴ πεπλη-
ρώκει τὰ κηρυγῆσια. τότε ἔδοξεν αὐτοῖς

ὁμοθυμαδὸν ἐπιβοῶσαι, ὡς τε ζῶντα τὸν Πολύκαρπον κατακαύσαι. ἔδει γὰρ τὸ τῆς φανερωθείσης αὐτῷ ἐπὶ τῆς περὶ κεφαλῆς ὀπίσθιας πληρωθῆναι. ὅτε ἰδὼν αὐτὸ καιροῦδρον περὶ εὐχόμενος, εἶπεν Ἐπιστολίαις τοῖς μετ' αὐτῶν πιστοῖς προφητικῶς, δὲ με ζῶντα κατεκαύωαι. ταῦτα οὖν μετ' ὅσους τάχως ἐγένετο, θάρσιν ἠελέγετο. τῷ ὄχλῳ ἀρχεῖμα σωμαγαγόντων ἐκ τῶν ἐργαστηρίων καὶ ἐκ τῶν βαλανείων ξύλα καὶ φρύγανα, μάλιστα Γεδαιῶν περὶ δύμους, ὡς ἔθος αὐτοῖς, εἰς τῆτο ἰαποργάντων. ἀλλὰ ὅτε ἡ πυρὰ ἤτοιμάθη, λαοθέμιδος ἐαυτῶν πάντα τὰ ἱμάτια, καὶ λύσας τὴν ζώνην, ἐπαραιτο καὶ ἰσχυρῶς ἐαυτὸν. μὴ περὶ τῆτο ποιῶν, διὰ τὸ ἀεικασόν τῶν πιστῶν ἀπεδέξω ὅς περὶ τῶν τῆ χειρῶν αὐτῶν ἐφάφηται. ἐν παντὶ γὰρ ἀγαθῆς ἐνεκεν πολιτείας καὶ περὶ τῆς πολιᾶς ἐκεκόςμητο. εὐθέως οὖν αὐτῷ περὶ πῦρος τὰ πρὸς τὴν πυρὰν ἡμεροσμίρα ὄργανα. μελλόντων ἢ αὐτῶν καὶ περὶ πῦρος αὐτὸν, εἶπεν. ἀφετέ με ἔστω. ὁ γὰρ διδὼς ἰσχυρῶς τὸ πρὸς, δώσει καὶ χωρεῖς τῆς ὑμῶν ἐργασίας ἐκ τῶν ἡλῶν ἀσφαλείας, ἀσφάλτως ἐπιμένει τῆ πυρᾷ. οἱ ἢ ἐκατήλωσαν, περὶ ἐδέσαν ἢ αὐτόν. ὁ δὲ ὀπίσω τὰς χεῖρας ποιήσας, καὶ περὶ δεξιᾶς ὡσπερ κελὸς ἐπίστημι ἀναφερῶμεν ἐκ μεγάλης ποιμνῆς ὀλοκαύτωμα δεξιῶν Θεῷ πάντοτε αἰτέω, εἶπεν ὁ τῆ ἀγαπητῆ καὶ ἐυλογητῆ παιδὸς σε Ἰησοῦ Χριστοῦ Πατρὸς, δι' ἐ τὴν περὶ σε ἐπίγνωσιν εὐλόγηται. ὁ Θεὸς ἀγγέλων καὶ δυνάμεων, καὶ πάσης τῆς κτίσεως, πατὴρ τε ἔστω ἡμῶν δικαίων οἱ ζῶσιν ἐνώπιόν σε, ἐυλογῶ σε ὅτι ἠξιώσας με τῆς ἡμέρας καὶ ὥρας ταύτης, τῆ λαβεῖν μέρος ἐν δριβμῶ τῶν μαρτύρων, ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς Χριστοῦ. εἰς ἀνάστασιν ζωῆς αἰωνίας Ἰησοῦ Χριστοῦ τε καὶ σώματι, ἐν ἀφθαρσία πνεύματι ἁγίῳ ἐν οἷς περὶ δεξιῶν ἐνώπιόν σε σήμερον ἐν δυοῖα πόνι καὶ περὶ δεξιῶν, καθὼς περὶ ὀπίσθιας περὶ φανερωθείσας καὶ πληρωθείσας ὁ ἀψυδῆς καὶ ἀληθινὸς Θεός. διὰ τῆτο καὶ περὶ πάντων σε αἰνῶ, σε ἐυλογῶ. σε δοξάζω, διὰ τῆ αἰωνῆς δεξιῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆ ἀγαπητῆ σου παιδὸς. δι' ἐ σοι σὺ αὐτῷ ἐν πνεύματι ἁγίῳ δόξα, καὶ νῦν καὶ εἰς τὰς μέλλουσας αἰῶνας Ἀμήν.

A quippe qui amphitheatrale spectaculum jam edidisset. Tunc omnes uno consensu acclamarunt, ut polycarpus vivus combureretur. Necessè enim erat ut visio illa, quam in cervicali viderat, impleretur; tunc cum inter orandum illo ardere, viso ad fratres qui ipsum comitabantur conversus, prophético spiritu dixit: vivum me comburi oportet. Ceterum hæc non citius à populo dicta quàm facta sunt, cunctis ligna & sarmenta partim ex officinis, partim ex balneis incredibili celeritate comportantibus: præcipuè verò Judæis alacri animo, ut solent, operam suam in id conferentibus. Exstructo igitur rogo, polycarpus omni veste deposita, ac soluto cingulo, calceos etiam sibi ipse detrahere tentabat: Quod quidem antea facere minimè consueverat. Quippe cum singuli fidelium quotidie inter se ambitiosè certarent, quisnam prior corporis ipsius cutem contingeret. Semper enim etiam ante canitiam, ob sanctioris vitæ honestatem ab omnibus cultus fuerat. Mox circumjecta sunt ei instrumenta, quæ ad feralem rogi apparatus fuerant. Cumque eum clavis affigere etiam vellent: Sinite me, inquit. Qui enim mihi vires dat ad ignis supplicium fortiter sustinendum, idem dabit, ut immotus rogo insistam. proinde ommissis clavis, vinculis duntaxat eum adstrinxerunt. Ille igitur manus post tergum connectens, & ad palum revinctus, tanquam aries quidam eximius ex magno grege delectus, qui gratissimum holocaustum omnipotenti offerretur Deo: pater, inquit, unigeniti & benedicti Filii tui Jesu Christi, per quem tui notitiam accepimus: Deus angelorum, & potestatum, & universæ creaturæ, omniumque justorum qui vivunt in conspectu tuo: benedico te qui me in hunc diem, & ad horam hanc perducere dignatus es, ut partem caperem in consortio martyrum & in calice Christi tui, in resurrectionem vitæ æternæ anime simul & corporis, in incorruptione Spiritus sancti. Inter quos quæso suscipiar hodie in conspectu tuo tanquam hostia pinguis & accepta, quem admodum præparasti, adimplens ea quæ præmonstrasti verax deus. Quamobrem de omnibus te laudo, te benedico, te glorifico per sempiternum Pontificem Jesum Christum unigenitum filium tuum, per quem tibi una cum ipso in Spiritu sancto gloria nunc & in sæcula sæculorum, Amen.

Et cum Amen clara voce insonuisset, A
precationemque compleisset, ministri
quibus accendendi ignis commissa erat
cura, rogum accendunt. Cumque in-
gens flamma exarsisset, mira res visa
est ab iis, qui eam videre meruerunt,
& qui ideo reservati sunt ut aliis illam
renuntiarent. Ignis enim fornicis spe-
ciem præbens, tanquam velum navis
ventorum flatu sinuatum circum cor-
pus martyris stetit. Quod quidem in
medio positum, non ut caro asâ videba-
tur, sed velut aurum aut argentum quod
in fornace excoquitur. Quippe odorem
suavissimum quasi thuris alteriutve pre-
tiosi aromatis, naribus nostris inhalan-
tem hauriebamus. Postremo cernen-
tes impii ac prophani homines corpus
flammis non posse consumi, confecto-
rem propius accedere enseque altè in
corpus adigere iusserunt. Quo facto
tanta vis sanguinis effluxit, ut ignis
profusus extingueretur, plebsque uni-
versa miraretur tantum esse discrimen
inter infideles atque electos. Quorum
ex numero hic certè unus fuit nostra
ætate, Apostolicus & Propheticus Do-
ctor, Catholicæ Smyrnesium Ecclesiæ
Episcopus. Quicquid enim ille ore suo
unquam protulit, aut impletum jam vi-
dimus, aut scimus implendum. Verùm
invidus ille atque æmulus, & iustorum
generi semper infestus nequissimus da-
mon, cum insigne illius martyrium, vi-
tamque ab ineunte adolescentia sine
ulla reprehensionis labe transactam in-
telligeret, atque idcirco immortalita-
tis corona ipsum esse redimitum, & præ-
mium gloriosi certaminis sine contro-
versia retulisse cerneret, operam de-
dit ne corpus illius à nostris auferretur:
tametsi multi inter nos essent, qui id
agere magnoperè cupiebant, & sacro
illius cadaveri communicare. Quidam
igitur suggererunt Nicetæ Herodis pa-
tri, fratri autem Dalces, ut Proconfu-
lem adiret moneretque ne cadaver il-
lius donaret: ne forte, ut ajebant, reli-
cto crucifixo hunc deinceps Christiani
colere inciperent. Et isti quidem hæc
dicebant, suggerentibus atque instanti-
bus Judæis. Qui etiam nostros sollicitè
observaverant, cum è rogo corpus au-
ferre tentarent: stulti, qui ignorarent
nos nec Christum unquam posse relin-
quere, qui pro salute omnium quotquot
ex genere humano salvi futuri sunt,
mortem pertulerit, nec alium quem-
quam colere. Illum enim utpote filium

αναπέμφαντο ἡ αὐτὸ τὸ Ἀμίω, καὶ πτε-
ρῶσαντες τὴν περὶ σελῶν, οἷτε πτεροῦ
ἄνθρωποι ἔξῃσαν τὸ πτερὸς μεγάλης ἡ ἐκλα-
ψάσης φλογός, θαύμα εἶδομεν οἷς ἰδόντες
δόθη. οἱ ἡ ἐτήρηθησαν εἰς τὸ ἀναγείλαι τὸ
λοιποῖς τὰ χροῖμα. τὸ γὰρ πτερὸς καμάρι
εἶδον ποιῆσαν, ὡς περὶ ὀθόνης πλοῖα
πνεύματι πτερομένης, κύκλω περιετέτα-
σε τὸ σῶμα τὸ μαρτυρῶν καὶ ἦν εἰς με-
σον ἕως ἁετὸς καιομένη, ἀλλ' ὡς χροῖμα
καὶ ἀεγυρῶ ἐν καμίνῳ πτερομένη. καὶ ἡ
εὐωδίας τοσαύτης ἀντελαβόμεθα, ὡς λυ-
νωτὲ πνέοντι, ἢ ἄλλῃ πνός τῆς ἡμῶν ἀρε-
μάτων. πτεροῦ γοῦν ἰδόντες οἱ ἀνομοὶ κα-
δωμάριον τὸ σῶμα ἰδὼν τὸ πτερὸς δαπα-
νηθῆναι, ἐκείλευσαν περὶ σελθόντα αὐτῶν κα-
φέκτορα, ἀφ' αὐτοῦ τὸ ξίφος. ἡ τὸ πτε-
ρῶσαντες, ἔξῃθη πηθῶν αἵματι, ὡς κα-
τασέσαι τὸ πτερὸς. ἡ θαυμασάσι πάντα τὸν ὄ-
λον, εἰ τοσαύτη περὶ διαφορὰ μέλαξ τῆς
ἀπίστων ἡ τῆς ἐκκλησιῶν ὧν εἰς ἡ ἐστὶ γέγονε
ὁ θαυμασιώτατος, ἐν τοῖς κατ' ἡμᾶς χρό-
νοις διδάσκαλος Ἀποστολικὸς ἡ Περγαμῆος
χροῖμα Ἐπίσκοπος τῆς ἐν Σμύρῃ κα-
θολικῆς ἐκκλησίας. πᾶν γὰρ ῥῆμα ὁ ἀφῆκε ἐκ
στόματι αὐτοῦ, ἡ ἐτελειώθη ἡ τελειωθήσεται
ὁ ἡ ἀντίκλητος ἡ βασίλειος ἡ ποταμὸς ὁ αἰ-
κείριος τῶν ἡγίων, ἰδὼν τὸ μέ-
θῳ αὐτοῦ τῆς μαρτυρίας ἡ τὴν ἀπαρχῆς ἀ-
νεπίλητον αὐτῶν πολυλείαν, ἐσεφανώμενον τὸ
πτερὸς τῆς ἀσφαλείας σεφάνῳ, καὶ βραβεῖον ἀ-
ναντήρητον ἀπεινεμένον, ἐπετῆδ' ὅσων ὡ-
μὴ ἡ τὸ θαμάριον αὐτῶν ἡ ἡμῶν ληφθέντων
καίπε πολλῶν ἡπιθυμῶντων τὸ ποιεῖσαι, ἡ
κοινωνῆσαι τῶ ἀγίῳ αὐτῶν Καρκίῳ. ἡ πτεροῦ
γένεσις Νικήτην τὸν τῶ Ἡρώδου πατέρα
ἀδελφὸν ἡ Δάλκης, ἐντυχεῖν τῶ ἡγέμονι, ὡ-
τε μὴ δένα αὐτῶ τὸ σῶμα μὴ φησὶν, ἀφῆ-
τες τὸν ἐσαρωμένον, τῶτον ἀρξάναι ἐ-
βεν. καὶ ταῦτα εἶπον, ἡποβαλόντων καὶ ἐν-
χυσάντων τῶν Γεραίων, οἱ καὶ ἐτήρησαν με-
λόντων ἡμῶν ἐν τῶ πτεροῦ αὐτῶν λαμβά-
νεν. ἀγνοοῦντες ὅτι ἔτε τὸν Χριστὸν ποτὲ κα-
ταλιπεῖν διωσόμεθα, τὸν ἡπὲρ τῆς τῶ
παντὸς κόσμου τῶν Καρῶν Κατήρας
παθόντα, ἔτε ἕτερον πνα ἔβεν. τῶτον μὲν
γὰρ ἡ ὄν τοῦ Θεοῦ, περὶ σελθόντων

τὴν ἰσχυροτάτην, ὡς μαθητὰς ἔχεις καὶ
 μιμητὰς, ἀγαπῶν μὴ ἀξίως, ἕνεκα εὐνοίας
 ἀνυπερέβλητε τῆς εἰς τὸν ἰδίον βασιλεῖα καὶ
 διδάσκαλον ὡν γρόιο καὶ ἡμᾶς συκοινο-
 νᾶτε καὶ συμμαθητὰς γράει. ἰδὼν ὁμοῦ ὁ
 ἐκατοντάρχης τὴν τῆν Ἰεραίων γρομένην
 φιλονομίαν, θείας αὐτὸν ἐν μέσῳ, ὡς ἐβό-
 ῶντο, ἕκαστον ἕτως τε ἡμᾶς ὑπερῶν ἀνελό-
 μῃροι τὰ ἡμιώτερα λίθων πολυπέλων καὶ
 δοκιμώτερα ὑπερχειροῖον ὅσα αὐτῶν, ἀπεθέ-
 μεθα ὅπως καὶ ἀκόλῃθον ἦν. ἔθα ὡς διωκτὸν
 ἡμῶν σωμαγομένους ἐν ἀγαλλίασει καὶ χαρᾷ,
 παρέξει ὁ Κύριος Ἰησοῦς τὴν τῆ μαρτυ-
 ρίαν αὐτῶν ἡμέραν ἡμέθῃ, εἰς τῶν πρεσβυ-
 τηκότων μνήμην, καὶ τῶν μελλόντων ἀσκη-
 σίν τε καὶ ἐτοιμασίαν. τοιαῦτα τὰ καὶ τὸν
 μακάριον Πολύκαρπον σὺ τοῖς δὲ Φιλα-
 δελφείας δώδεκα, τῶ ἐν Σμύρνη μαρτυρή-
 σωσι. ὅς μόνος ὑπὸ πάντων μάλιστα μνη-
 μονεύεται, ὡς καὶ ὑπὸ τῶν ἔθνων ἐν παντί
 τόπω λαλεῖται. τὰ μὲν δὲ καὶ τὸν θαυμάσιον
 καὶ Ἀποστολικὸν Πολύκαρπον, τοιοῦτος καὶ ἡ-
 ξίωτο τέλος, τῶν καὶ τὴν Σμυρναίων ἐκκλη-
 σίαν ἀδελφῶν, τὴν ἰσοερίαν ἐν ἡ δὲ θεολογί-
 ας ἀντὶ τῶν ἐπιστολῶν κατεθεμελιωμένων. ἐν τῇ αὐτῇ
 ἡ αὐτῆ γραφῇ, καὶ ἄλλα μαρτύρια
 σὺ τῆ καὶ τὴν αὐτὴν Σμύρνην πεπερασμένα
 ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἀποστολὴν τῆς τῆ Πολύ-
 καρπῆ μαρτυρίας. μεθ' ὧν καὶ Μητρο-
 δότης τῆς καὶ Μαρκιῶνα πλάνης, πρεσβύ-
 τες ὁ δὲ εἶναι δοκῶν, πυρὶ ἀποδοθεὶς ἀνή-
 ξηται. τῶν γε μὴν τότε ἀποδοθέντων μαρτύρων
 πρὸς ἐγνωρίζω Πιόνιος. ἔτας καὶ μέρους ὁμο-
 λογίας, τὴν τε τὸ λόγος παρρησίαν, καὶ τὰς
 ὑπερτῆς πίστεως ἐπιτῆ δὲ ἡμῶν καὶ τῶν δὲ χόν-
 των ἀπολογίας, διδασκαλικὰς τε δημηγο-
 ρίας. καὶ ἐπιτῆ πρὸς τὴν ὑποπεπικώτας τῶ
 καὶ τὸν διωκτὸν πειρασμῶν δεξιότης. ἀπα-
 μύθιας τε ἄς ἐπὶ τῆς εἰρήνης τοῖς παρ' αὐ-
 τὸν εἰσαφικνεμένοις ἀδελφοῖς παρεπέθε-
 το. ἄς τε ἐπὶ τέτοις ὑπέμεινε βασάνες,
 καὶ τὰς ἐπὶ ταύταις ἀλγυδόνες, καθη-
 λώσεις τε, καὶ τὴν ἐπὶ τῆς πυρῆς κατε-
 ρίαν. τὴν τε ἐφ' ἅπασιν τοῖς ἀποδοξοῖς
 αὐτῆ τελειότην, πληρέστατα τῆς ἀπὸ
 αὐτῆ γραφῆς ἀποκρούσης, τὴν οἷς Φί-
 λων, ἐπὶ ταύτην ἀναπέμψομεν, τοῖς τῶν

A Dei adoramus : Martyres verò tan-
 quam discipulos & imitatores Domini,
 merito amore prosequimur, ob exi-
 miam ipsorum benevolentiam, quam
 erga Regem ac magistrum suum decla-
 rarunt. Quorum nos quoque confortes
 ac condiscipulos fieri omnibus modis
 optamus. porro cum Centurio perti-
 naciam Judæorum animadverteret,
 corpus in medio collocatum, ut moris
 est ipsis, concremavit. Atque ita nos
 demum ossa illius gemmis pretiosissi-
 mis cariora, & quovis auro puriora col-
 ligentes, ubi decebat condidimus. Quo
 etiam in loco nobis, si fieri poterit, con-
 venientibus concedet Deus natalem
 ejus martyrii diem cum hilaritate &
 gaudio celebrare, tum in memoriam
 eorum qui glorioso certamine perfun-
 cti sunt, tum ad posteros hujusmodi ex-
 emplo erudiendos & confirmandos.
 Hæc de beato polycarpo, qui cum aliis
 duodecim philadelphensibus apud
 Smyrnam martyrio est coronatus. Qui
 tamen solus omnium hominum memo-
 ria ac fama præcipuè celebratur, adeo
 ut nomen ipsius ubique terrarum etiam
 à Gentilibus commemoretur. Atque
 hic exitus fuit admirandi illius & Apo-
 stolici polycarpi : cujus ordinem ac fe-
 rriem fratres Smyrnenfis ecclesiæ, in ea
 quam diximus epistola memoriæ prodi-
 derunt. Sed & alia martyria sub idem
 tempus quo polycarpus passus est, apud
 Smyrnam facta, in eadem epistola con-
 junctim leguntur. In quibus & Metro-
 dorus quidam qui Marcionis sectæ pre-
 sbyter dicebatur, flammis consumptus
 interiit. Celeberrimus quoque inter
 reliquos ejus temporis martyres fuit
 pionius. Cujus singulas confessiones, ac
 libertatem in dicendo, utq; coram po-
 pulis ac præsidibus pro fidei nostræ de-
 fensione peroraverit : conciones item
 de institutione fidei, præterea cohorta-
 tiones, atque invitationes ad eos qui
 persecutionis tempore lapsi fuerant : al-
 locutiones etiam & consolationes quas
 in carcere positus ad euntib; ipsum fra-
 tribus adhibuit; quæ super his tormen-
 ta, quantosque dolores sustinuerit : cla-
 vorum insuper confixiones, & mirabi-
 lem in medio rogo constantiam : mor-
 tem denique ipsam quæ cuncta illa mi-
 racula sublecuta est, si qui volent cog-
 noscere, eos ad epistolam de illius
 martyrio uberrimè conscriptam aman-
 damus, quam nos in opere de præfatis
 martyribus quorum passiones collegi-

mus, ordine suo inferuimus. Aliorum praterea qui in urbe Asia Pergamo sub id tempus martyrium passi sunt, acta etiamnum circumferuntur, Carpi videlicet, Papuli, & mulieris cuiusdam Agathonicae: qui post multas atque illustres fidei nostrae confessiones glorioso exitu consummati sunt.

Α Δοξαίων σωμαχθεΐσιν ἡμῖν μαρτυρίαις ὁπότε ἰαμένω. ἐξῆς ὃ καὶ ἄλλων ἐν Περγᾶμῳ πόλει τῆς Ἀσίας ὑπομνήματα μεμαρτυρημένων φέρειται, Κάρπε καὶ Παπύλου καὶ γυναικὸς Ἀγαθονικῆς, καὶ πλείστας καὶ διαπρεπεῖς ὁμολογίας ἐπὶ δόξῳς τετελειωμένων.

CAPUT XVI.

Quomodo Iustinus Philosophus religionem Christi Romae predicans martyrium meruit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣ΄.

Ὅπως Ἰουστῖνος ὁ φιλόσοφος τὸν Χριστὸν ἔδειξεν ἐπὶ τῆς Ρώμης πόλεως ἁριστέων ἐμαρτύρησεν.

Huc refer Niceph. 4. 32. l. 3.

Idem temporibus & Iustinus, cuius supra mentionem fecimus, cum alterum librum pro fidei nostrae defensione Imperatoribus superiorum memoratis obtulisset, sacro martyrio exornatus est fraude ac machinationibus Crescentis Philosophi, qui vivendirationem prorsus convenientem ac respondentem Cynicae appellationi amulabatur. Quem cum ille disputans audientibus plurimis convicisset, tandem veritatis illius quam predicaverat, premium martyrio consecutus est. Hunc autem exitum vitae, idem ille verae sapientiae studiosissimus sectator, in supradicto Apologetico aperte prout erat ipsi propediem eventurus, praedicat his verbis: Ego etiam expecto ut ab aliquo eorum qui Philosophi appellantur, insidiis appetar, & in nervum compingar: ab ipso forsitan Crescente, verae Philosophiae ignaro, & vanitatis potius quam veritatis amatore. Neque enim Philosophi vocabulum meretur, qui de rebus, quas prorsus ignorat, publice loqui, & Christianos impios ac profanos affirmare non dubitat, quod gratiam capter plebeculae: errans omnino. Si enim cum doctrinam Christi nunquam legerit, eam tamen suggillat, profecto nequissimus est, & vulgi hominibus multo deterior, qui plerumque cavere solent ne de iis rebus loquantur quas ignorant, neve falsum testimonium proferant. Si vero cum eam doctrinam legerit, maiestatem illius minime intellexit; aut si intellexit quidem, verum ita ut dixi se gerit, ne forte eum Christianum esse homines suspicentur, longe adhuc ignavioer peiorque iudicandus est; quippe qui popularibus atque insanis opinionibus, metuque inferiorem se esse fateatur. Neque vero illud ignorare vos velim Augustissimi Imperatores, me cum multis huiusmodi interrogationes ei pro-

Β Κατὰ τὰς τῆς καὶ ὁ μικρῶ ἀποδοθέντος μῦθου δηλωθεὶς Ἰουστῖνος, δεύτερον ὑπομνήματι καθ' ἡμᾶς δογμάτων βιβλίον ἀναθεῖναι τοῖς δεδηλωμένοις ἀρχαῖσι, θείῳ καὶ ἀκαταμάχητον μαρτυρίῳ, Φιλοσόφῳ Κρίσκῳ ἐπὶ τῷ φερόντων ὃ ἔδει τῇ κυριακῇ ἀποσημασιβιον τε καὶ τρόπον ἐξήλθε. τῷ ἐπιβελῶν αὐτῷ καλαρτύσαντι ἐπέειπε πλεονάκις ἐν δόξῳι λόγοις ἀκροατῶν παρόντων εὐθύνας αὐτῷ τὰ νικηθῆνα τελευτῶν ὑπὲρ ἧς ἐπέσειδον ἀληθείας, διὰ τῆ μαρτυρίας τοῦ καὶ αὐτῷ ἀνεδήσατο. τῆτο ὃ καὶ αὐτὸς ὁ ταῖς ἀνοθεῖαις Φιλοσοφῶντα ἔδει, ἐν τῇ δεδηλωμένῳ ἀπολογία σαφῶς ἔτιω, ὡσαύτω καὶ ἐμὸν λεν ὅσον ἔγω ἀπὸ αὐτὸν συμλήσεσθαι, ἀπολαβὼν ἀποσημαίνει τέτοις αὐτοῖς τοῖς ἁμασι. καὶ γὰρ οὐκ ἀποδοκῶ ὑπὸ πῶ τῆ ὀνομασμένων ἐπιβελδοθῆναι, καὶ ξύλωσιν ἰναγῆναι ἢ καὶ ὑπὸ Κρίσκῳ τῆ ἀφῆσφό καὶ φιλοκόμπε. εἰ γὰρ φιλόσοφος ἴπείν ἀξιὸν τὸν ἄνθρωπον, ὡς γε ἀπὸ τῶν μὴ ἐπιστολα δημοσία καλαμαρτυρεῖ, ὡς ἀθῶν καὶ ἀπὸ τῶν χριστιανῶν ὄλων, ἀπὸ χάριν καὶ ἡδονῶν τῶν πολλῶν. πεπλατημένῳ τῆτο πῶσιν. εἴτε γὰρ μὴ ἐντυχὼν τοῖς τῆ Χριστοῦ δάμασι κατατέχει ἡμῶν, παμπόνηρος καὶ ἰδιωτῶν πολλῶ χείρων, οἱ φυλάτῳι πολλὰκις ἀπὸ τῶν ὄσων ἐπίσταται, διαλέγεσθαι καὶ ψευδομαρτυρεῖν. καὶ εἰ ἐντυχὼ μὴ σιωπῆκε τὸ ἐν αὐτοῖς μεγαλείον, ἢ σῶνεις, πρὸς τὸ μὴ ὑποπιδοθῆναι τοιοῦτον ταῦτα ποιῆ, πολὺ μάλλον ἀγῆνης καὶ παμπόνηρος, ἰδιωτικῆς καὶ ἀλόγου δόξης καὶ φόβου ἐλάτῳων ὄν. καὶ γὰρ ἀποθέσει καὶ ἐρωτήσῃ αὐτὸν ἐρωτήσεις τινὰς τῶν αὐτῶν, μαθεῖν καὶ ἐλέγξει ὅτι ἀληθῆς μὲν

μηδ' ἐν Πίσιαια, εἰδέναι ὑμᾶς βέλομαι. καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω, εἰ μὴ ἀννήχθησαν ὑμῖν αἰ κοινώνια τῶν λόγων, ἔτοιμ' ἔχ' ἕφ' ὑμῶν κοιναίνειν τῶν ἐρωτήσεων πάλιν βασιλικὸν δὲ ἂν καὶ τὸ εἶδος εἴη. εἰ δ' ἔτι καὶ ἐγνώθησαν ὑμῖν αἰ ἐρωτήσεις μου καὶ αἰ ἐπεικὲς ἀποκρίσεις, φανεροὶ ὑμῖν ἔσιν, ὅτι ἐδὲν τῶν ἡμετέρων ἐπίσταται ἢ εἰ ἐπίσταται, διὰ τὰς ἀκρίβεις ἃ οὐ τοιαῦτα λέγειν, ὡς πρῶτον ἐφίλω, ἔφίλοσο φ' ἔτι, ἀλλὰ φιλόδοξ' ἀνὴρ δ' εἰκνύται. ὅς γε μηδὲ τὸ Σακραλικὸν ἀξίερασον ἐν ὑμᾶ. ταῦτα μὲν οὖν ὁ Γεσίμ' ὅτι ἔτι τὴν αὐτῆ B πρῶτον πρὸς τὸ Κρίσκ' ἐπισκευάσει εἰτελειώθη, Ταπανὸς ἀνὴρ τὸν πρῶτον αὐτῆ βίον σοφιστεύσας ἐν τοῖς ἐλλήνων μαθήμασι, καὶ δόξαν ἐσμικρὰν ἐν αὐτοῖς ἀπεννεμέ- ν' πλείστα τε συγγράμμασι αὐτῆ κα- λυπῶν μνημεία, ἐν τῷ πρὸς ἑλλήνας ἰσορῆ λέγων ὡδ' ἐπὶ καὶ ὁ θαυμασιώτατ' Ἰε- σὺν ὁρθῶς ἐξεφώνησεν, εὐακέναι τὰς προειρημένους ληθείας. εἰτ' ἐπειπὼν ἵνα αὐτῶν φιλοσόφων, ἐπιλέγεταῦτα κρίσκης γουῶ ὁ ἐννοηθεύσας τῇ μεγάλῃ πόλει, παιδερα- σία μὲν πάντας ὑπερήνεγκε φιλαργυρία δὲ πάντων προσεχῆς ἦν. θανάτῳ δ' ὁ καταφρο- νῆ συμβεβληῶν, ἕως αὐτὸς ἐδεδείκτον θά- νατον, ὡς καὶ Ἰεσὺν καθάπερ μεγάλῳ κακῷ, τῷ θανάτῳ αὐτῶν πρᾶγμα εἰσάγει διό- τι κηρύττων τὴν ἀλήθειαν, λιχνῶς τὰς φιλο- σόφους καὶ ἀπαθεῶνας ἐξήλειγεν. καὶ τὸ μὲν κατὰ Ἰεσὺν μαρτύριον τοιαύτην εἴληχε τὴν αἰτίαν.

A posuisssem, deprehendisse illum revera nihil scire. Atque ut sciatis à me verum dici, paratus sum, si forte disputationes illæ ad vestram notitiam non pervenerunt, coram vobis interrogationes iterum proponere. Neque id ab Imperatoria Majestate alienum fuerit. Si verò cum interrogationes meas, tum illius responsiones ad aures vestras pervenerunt, perspicuum vobis est, illum in religione nostra prorsus nihil scire. Aut si scit ille quidem, sed propter auditores eloqui non audet, nequaquam Philosophus ut antea dixi, sed popularis aures captator esse deprehenditur, quippe qui pulcherrimum illud Socratis dictum parvi faciat: Nullum esse veritati antefendum virum. Haec tenus Justinus. Quem quidem, sicut ipse praedixerat, structis à Crescente insidiis, martyrio esse coronatum Tatianus vir qui primo aetatis suae tempore Rhetoricam docens, in Gentilium disciplinis summa cum laude versatus est, & qui plurima ingenii sui monumenta posteris reliquit, in libro adversus gentes testatur his verbis: Etenim Justinus vir omnium admiratione dignissimus, eos latronibus similes esse dixit. Pauca deinde interlocutus de Philosophis, haec subiungit: Crescentis quidem qui in urbe Roma nidulum suum fixerat, aedis puorum amoribus, & avaritiae supra omnes mortales deditus fuit. Et qui alios hortabatur ut mortem contemnerent, ipse tantopere eam formidabat, ut Justino tanquam gravissimum malum mortem concinnaverit, eo quod ille veritatem praedicans, Philosophos helluones & deceptores esse convinceret. Et haec quidem Justino causa martyrii fuit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

Περὶ τοῦ Γεσίμου ἐν ἰδίῳ συγγραμμάτι μνημονεύει μαρτύριον.

Ο Δ' αὐτὸς ἀνὴρ πρὸς τὸ κατὰ αὐτὸν ἀ- γωνί' ἐτέρων πρὸ αὐτῆ μαρτυρησάν- των ἐν τῇ περὶ ἐρα αὐτῆ μνημονεύει ἀπολογία. χησιμίας τῇ ὑποθέσει καὶ ταῦτα ἰσορῶν. γρά- φει δ' ὡδε. γυνή τις σιωπῆς ἀνδρὶ ἀκολα- σαίνοντι, ἀκολασαίνουσα καὶ αὐτῇ πρῶτον. ἐπειδὴ δὲ τὰ τῆ χειρῶν διδάματα ἐγνώ, ἐσωφρονίσθη καὶ τὸν ἀνδρα ὁμοίως σωφρονεῖν πείθειν ἐπειράτο. τὰ διδάματα ἀναφέρουσα, ἴη τε μέλλουσαν τοῖς ἐσωφρονεῖν καὶ μὴ λόγον

CAPUT XVII.

De martyribus quorum Iustinus in suis libris mentionem facit.

I Dem porro Iustinus aliorum quo- Huc refer- que qui paulo ante ipsum martyrio Niceph. perfuncti erant, in priore Apolog- c. 33. l. 3. tico mentionem facit his verbis: quae quoniam ad institutum nostrum faciunt, hic apponam: Mulier quaedam, inquit, virum habebat intemperantem. Ipsa quoque prius quidem lascive admodum se gesserat: sed postquam salutarem Christi doctrinam acceperat, statim modestior facta, viro etiam persuadere studuit, ut castius viveret: Christiana praecipua illi sugge-

rens, & ignis aeterni supplicium paratum iis, qui obsecant & sine recta ratione vixissent. Verum ille in eadem semper lascivia perseverans, ea agebat quae uxoris animum penitus ab ipso alienarent. Mulier enim nefas esse existimans, cum eo viro qui contra naturae leges praterq; jus, undecunque vias libidinis exquireret, thori consortio jungi: discedere ab illo constituit. Verum propriaeque mulieris consulentibus ut in conjugio adhuc permaneret, spemq; ei facientibus virum ad meliorem frugem tandem reverfurum, consiliis eorum obtemperans mulier, ac sibi ipsa vim faciens, mansit cum viro. Sed postquam vir ipsius Alexandriam profectus, gravioribus adhuc flagitiis sese inquinare nuntiatus est, illa verita ne scelerum atque impietatis particeps fieret, si in conjugio ejusdem permaneret, victulq; & thori consors existeret, misso ei repudio discessit. At bonus ille vir, qui gratulari sibi debuerat, quod uxor sua nihil jam eorum ageret quae prius cum ministris ac mercenariis in vinum atq; omne vitiorum genus effusa licenter perpetrare consueverat; nec solum nihil eorum ageret, verum etiam maritum ab ejusmodi flagitiis abducere studeret, mulierem quae ab eo idcirco discesserat, quod recta suadenti ipse obtemperare nollet, accusavit & Christianam esse detulit. Et illa quidem libello tibi oblato, sacratissime Imperator, postulavit ut prius rei familiaris procurandae atque administrandae tibi facultas daretur, ac deinde rebus domesticis recte constitutis, accusationi responsum se esse pollicita est. Idque tu mulieri permisisti. At maritus, qui tum quidem nihil adversus illam dicere poterat, in Ptolemaum quemdam, qui mulierem Christianae Religionis praecipis imbuerat, impetum suum vertit hoc modo: Centurioni cuidam amico suo persuasit, ut Ptolemaum

A ὀρθῶς βεβῶσιν ἑσέαδ ἐν αἰωνίῳ πυελκόλασιν ὁ παγγέλλεσσα. ὁ ᾧ ταῖς αἰταῖς ἀσελεγγασίαι
 Ἰπιδρών, ἀλλοτρίαν διὰ τῶν πρᾶξεων ἐπαί
 Ἐτην γαμελιῶ. ἀσεβῆς γνήγεμνη τὸ λουπ
 ἠ γυνή, συκατακλίνας ἀνδρὶ πῶδᾶ τὸν π
 Φύσεως νόμον καὶ πῶδᾶ τὸ δίκαιον πόρος π
 νῆς ἐκπατῆος περωμενω ποιείας, τῆς συ
 γίας χαριεδῆναι ἐβελήθη. καὶ ἐπεὶ ἔξεδου
 πείτο ὑπὸ τῆρ αὐτῆς, ἐπὶ πρῶσμένειν συμ
 λδοσίῳν, ὡς εἰς ἐλπίδα μεταβολῆς ἡξεί
 ποιετῶ ἀνδρὸς, βιαζομένη ἑαυτῶν ἐπι
 B ἐπεὶ δὲ ᾧ τῆς ἀνῆρ εἰς τῶν Ἀλεξάνδρου
 αν πορδθεῖς, χαλεπώτερον προέπειν ἀπ
 γέλην ὅπως μὴ κοινῶς τῆρ ἀδικημάτων
 ἀσεβημάτων γήτην, μένεσα ἐν τῆ συ
 γία, καὶ ὁμοδίαιτῶ καὶ ὁμοκόιλῶ γνωμένη, τ
 λεγόμενον παρ ἡμῖν ῥεπεδιον δεῖσα, ἐχω
 ἄθη. ὁ ᾧ καλὸς καὶ γαθὸς ταῦτης ἀνῆρ, δεῖσα
 τὸν χαίρειν ὅτι ἀ παλαμῶ τῶν ὑπορετῶ
 τῶν μισοφῶρων ἐνχερῶς ἐπραῖτε, με
 χαίρεσα καὶ κακία πάση, τέτων μῆρ τῶ
 πρᾶξεων πέπαυτο, καὶ αὐτὸν τὰ αὐτὰ πάση
 δαμ προέπειν ἵνα ἐβελήτο, μὴ βελομένη ἀπ
 λαείσης, κατηγορίαν πεποιήσῃ, λέγων α
 τῶν χριστιανῶν εἶναι. καὶ ἡ μὲν βιελίδιον σὺ
 C ἀνδοκράτορι ἀναδέδωκε, πρῶτερον συ
 ρηθῆναι αὐτῆ διοικήσαδ τὰ ἑαυτῆς ἀξ
 σα. ἐπεὶ δὲ ἀπολογησαδ πρὸς τῶ κατηγο
 μάτῶ μῆ τῶν πραγμάτων ἀνῆρ εἶν
 κησιν. καὶ συνεχώρησας τέτο. ὁ ᾧ ταῦτης π
 τῶ ἀνῆρ πρὸς ἐκένῳ μῆρ μὴ δυνάμει
 Ἰανδὸν ἐπέλεγεν, πρὸς Πτολεμαῖον Ἰνάδον
 εἰκίτῶ ἐκολάσατο, διδάσκαλον ἐκείνης τῆ
 χριστιανῶν μαθημάτων γρόμῳν, ἐστῆ
 διὰ τῶδε ἔ τῶσι. ἐκατόνταρχον εἰς δεσμ
 ἐμβάλοντα Ἰον Πτολεμαῖον, Φίλον αὐτῶ ὑπα
 D χοντα. ἐπεὶ σε λαβείας ἔ Πτολεμαῖς καὶ αὐτῶ
 ἦσαι, εἰ αὐτὸ τέτο μόνον χριστιανὸς ἐστὶ. καὶ τῶ
 Πτολεμαῖον φιλαλήθη ἀλλ' ἐκ ἀπάληδον ἔ
 δε ὑποδολόγον ἴην γνώμην ὄψαι, ὁμολογήσαι
 Ἰα ἑαυτὸν εἶναι χριστιανὸν, ἐν δεσμοῖς γή
 ἐκατόνταρχῶ πεποιήκε, καὶ Ἰπὶ πολλῶ χ
 νον ἐν τῶ δεσμῶν ἡεῖω ἐκολάσατο. τῶ
 ταῖον ᾧ ὅτε Ἰπὶ Οὐρέϊκιον ἦλθεν ὁ ἀνδρῶ
 ὁμοίως αὐτὸ τέτο μόνον ἐξήταθη εἰ εἰ χ
 σιανός. καὶ πάλιν τὰ καλὰ ἑαυτῶ συνεπεί
 μῆρτῶ διὰ τῆν ἀπὸ τῶ Χρῆστῶ διδάχῳ

τὸ διδασκαλίον τῆς θείας ἀρετῆς ὡμολόγη-
 σεν, ὁ γὰρ δυνάμενος ὅτι οὐκ εἶναι, ἢ καλεσθῆναι
 τὸ πρᾶγμα, ὅς ἐστιν ἡμεῖς, ἢ ἑαυτὸν ἀ-
 νάξιον ἐπιστάμενος, ἢ ἀλλότριον τῶν πράγμα-
 τος, τὴν ὁμολογίαν φεύγει. ὡν ἕθεν πρόξενος
 τῶ ἀληθινῶ χριστιανῶ, ἢ τῶ Οὐρβικίῳ κελεύ-
 σαντος αὐτὸν ἀπαχθῆναι, Λέκιός τις ἢ ἀν-
 τὸς ὡν χριστιανός, ὁρῶν τὴν ἀλόγως ἔτις ἡρο-
 μέην κρίσιν, πρὸς τὸν Οὐρβικίον ἔφη, τίς ἢ
 αἰτία τῶ μήτε μοιχόν, μήτε πορνόν, μήτε ἀν-
 δροφόνον, μήτε λωποδύτην, μήτε ἀρπαγα-
 μήτε ἀπλῶς ἀδίκημά ἢ πράξαντα ἐλεγχό-
 μενον, ὀνόματι ὃ χριστιανῶ προσωνυμίαν ὁ-
 μολογῶντα τὸν ἀνθρώπον τῆτον ἐκολάσω; ἢ
 πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, ἢ δὲ φιλοσό-
 φῳ Καίσαρ ὁ παιδί, ἢ δὲ ἱερεῶ συκλήτω
 κρείνεις ὡ Οὐρβικίῳ, καὶ ὅς ἕθεν ἄλλο δὲ ποικε-
 νάμην, καὶ πρὸς τὸν Λέκιον ἔφη, δοκεῖ μοι
 καὶ συ εἶναι τοῖς τῶ, καὶ τῶ Λέκιῳ φησάντος
 μάστιγα, πάλιν ἢ αὐτὸν ἀπαχθῆναι ἐκέλευ-
 σεν, ὁ ὃ χάριν εἰδέναι ὡμολόγη, πονηρῶν γὰρ
 δεσποτῶν τῶ τοις τῶ ἀπὸ ἀλλοτρίων ἐπέπεσε, ἢ
 ἀδὲ ἀγαθὸν πατέρα καὶ βασιλέα τὸν Θεόν
 παρεύδα, καὶ ἀλλῶ ὃ τῶ ἐπελθῶν, κολ-
 λαθῆναι ἀποσεμνήθη, τῶ τοῖς ὁ ἱερεῶ εἰκό-
 τως καὶ ἀκολούθως ἀς προσεμνημονεύσαμεν
 ἀπὸ Φωνᾶς ἐπάγει λέγων, καὶ γὰρ ὡν πρὸς
 δοκῶ ἰσὸς ἢ τῶ ἀνομασθῆναι ἀπὸ
 λυθῆναι, ἢ τὰ λοιπὰ.

A esse intelligeret, illam caelestis ac divi-
 nae virtutis institutionem iterum con-
 fessus est. Qui enim negat se esse Chri-
 stianum, vel idcirco negat quod reli-
 gionem illam improbet, vel certe eo
 quod se indignum & alienum ab ejus
 instituto esse cognoscit. Quorum neu-
 trum cadere potest in eum qui verè
 Christianus sit. Cum verò Urbicius Pto-
 lemæum ad supplicium duci iussisset,
 Lucius quidam qui & ipse Christianus
 erat, adeo injustam audiens sententiam,
 sic Urbicium allocutus est: Quid cau-
 sa est, inquit, ut hominem neque ad-
 ulterii, neque stupri convictum, nec
 homicidam, nec furem, nec raptorem:
 nec ullius denique sceleris reum, no-
 minis duntaxat Christiani vocabulum
 confitentem condemnaveris? Hujus-
 modi forma iudicii non convenit tem-
 poribus Imperatoris Pii, nec Philoso-
 phi Caesaris filii, nec Senatui Romano.
 Tum Urbicius nullo alio responso ho-
 minem dignatus, sic eum alloquitur:
 Tu quoque, inquit, Christianus esse
 mihi videris. Cumque Lucius ita esse
 respondisset, iussus est eidem ad suppli-
 cium duci. Statimque magnam se gra-
 tiam Urbicio debere professus est, quip-
 pe qui huiusmodi malis dominis libera-
 tus, ut aiebat, ad optimum Patrem Re-
 gemque esset migraturus. Sed & ter-
 tius quidam cum accessisset, eodem
 supplicio condemnatus est. Deinde Ju-
 stinus aptè & consequenter ea verba
 subjungit quæ superius memoravimus:
 Ego etiam, inquit, exspecto dum ab
 aliquo eorum qui Philosophi appellantur,
 insidiis appetar, & cetera.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

Τίτις τις ἡμᾶς ἔλαβεν ἢ ἱερεῶ λέγων.

Πλείστα δὲ ἔδει καταλέλοιπεν ἡμῖν
 πεπαιδευμένης διανοίας καὶ ἀεὶ τὰ
 θεῖα ἐσπεύδα καὶ ἰσχυρῶς, πάσης
 ἀφελείας ἐμπλεῖ, ἐφ' ἃ τὰς φιλομα-
 θεῖς ἀναπέμφομεν, τὰ εἰς ἡμετέραν γνῶ-
 σιν ἐλθόντα χρησίμως ἀδὲ ἀσημῆνα μὲν
 ὁ μὲν τις ἐστὶν ἀπὸ λόγου πρὸς Ἀντωνίνου
 τὸν εὐσεβῆ προσαγορευθέντα καὶ τὰς τού-
 του παίδας τῶ τε Ρωμαίων σύγκλητον
 προσφωνητικῶς, ἢ τῶν κατ' ἡμᾶς δολ-
 ματῶν ὁ ὃ δευτέραν ἀδὲ ἔχων ἢ τῶ
 τῆς ἡμετέρας πίστεως ἀπολογία, ἢ πε-
 ποῖται πρὸς τὸν τῶ δεδηλωμένου αὐτο-

CAPUT XVIII.

Quinam ad nos pervenerint Iustini libri.

Hic porro vir plurima ingenii sui
 doctrinaeque & intenti in res di-
 vinas studii monumenta nobis reli-
 quit, plena multiplicis utilitatis. Ex
 quibus ea quæ ad notitiam nostram
 pervenerunt, titulis suis designasse
 contenti, discendi studiosos ad illa
 rejiciemus. Primum igitur locum in-
 ter ejus libros obtinet oratio ad An-
 toninum cognomento Pium, & ade-
 jus liberos Senatūque Romanum pro
 religione nostra conscripta. Alterave-
 ro ejusdem oratio defensionem simili-
 ter fidei nostræ continens, Antonino
 Vero nuncupata est, Imperatoris su-
 pradicti successori & cognomini, cujus

Huc refer
Niciph.
c. 6. l. 4.

tempora inpraesentiarum exponimus. A est & alius ejus liber adversus Gentiles, in quo cum de aliis plurimis quaestionibus, quae tam à nostris quam à Gentiliis Philosophis agitari solent, uberissime disputat: tum de Daemonum natura sententiam suam exponit: quam quidem hic inferere nihil necesse est. Alius praeterea ejusdem liber adversus Gentiles ad nos pervenit, quem ille confutationem inscripsit. Praeter hos libros est etiam alius de Monarchia Dei, quam quidem non solum auctoritate factorum apud nos Voluminum, sed Gentiliis etiam Scriptorum testimoniis asserit. est & alius liber cui titulum fecit Psaltes. Alius item excerptorum liber de anima, in quo propositis variis interrogationibus quae ad argumentum illud pertinent, Gentiliis Philosophorum affert sententias: quibus etiam se contradicendum, suamque de his sententiam in alio opere prolaturum esse pollicetur. Composuit etiam dialogum adversus Judaeos, quem apud ephesum habuit cum Tryphone omnium tunc temporis Judaeorum celeberrimo. Quo in libro ingenue testatur, quemadmodum per divinam gratiam ad veram fidei doctrinam impulsus sit; & quam contento prius studio in Philosophiam incubuisset, quantoque animi ardore in veritate pervestiganda laboravisset. Refert etiam Judaeos adversus Christi doctrinam multa insidiosè ac fraudulenter machinatos fuisse, hujusmodi ad Tryphonem verbis utens: Tantum abest, inquit, ut vos eorum quae impiè gesseratis, penituerit. Quinimò quosdam ad id lectos homines in omnes orbis partes emisistis, qui dicerent sectam impiorum Christianorum exortam esse, eaque adversus nos probra divulgarent, quae effutire solent ii qui res nostras penitus ignorant. D Ad eò non solum vobis ipsis, sed cunctis, ut ita dicam, hominibus erroris atque injustitiae causam praebetis. Sed & in eodem libro, prophetiae dona adhuc sua aetate in ecclesia viguisse scribit. Joannis quoque Revelationem commemorat, quam ab Apostolo conscriptam esse disertè dicit. Quaedam item Prophetarum testimonia profert, quae adversus Tryphonem disputans, à Judaeis è sacris libris recita atque expuncta esse convincit. Exstant & alia complura ejusdem opuscula penes multos fidei nostrae cultores. Tanti

κράτορ· διαδοχόν τε καὶ ὁμόνυμον Ἀντωνίου Οὐγγρου, ἔτακτο τὰς χρόνας ἐπὶ τῷ παρόντι· διέξιμεν. καὶ ἄλλος ὁ πρὸς Ἕλληνας ἐν ᾧ μακρὸν περὶ πλείων παρ' ἡμῖν τε καὶ τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφους ζητημένων κατὰ εἰσὶ λόγων, περὶ τῆς τῶν δαιμόνων διαλαμψαίνου φύσεως· ἃ εἶδεν ἂν ἐπειγοί τανυ τῶν παλαιῶν· καὶ αὐτὸς ἕτερον πρὸς Ἕλληνας εἰς ἡμῶν ἐλήλυθεν αὐτῷ συγγραμμά, ὃ καὶ ἐπέγραψεν ἐλεῖχον. καὶ τῶν παλαιῶν ἄλλο περὶ Θεοῦ Μοναρχίας· ἦν ἕ μόνον ἐκ τῶν παρ' ἡμῶν γραφῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων βιβλίων. ἐπὶ τούτοις ἐπιγεγραμμένα Ἰαλίνης καὶ ἄλλο χολικὸν περὶ ψυχῆς. ἐν ᾧ διαφορὰς πύσεις ἀρεταίνας περὶ τῆς καὶ τῆς ὑπόθεσιν ἀρετῆς· τῶν παρ' Ἕλληνας φιλοσόφων ἀνατίθεται τὰς δόξας· αἷς καὶ ἀντιλέξεν ὑπογράφεται, τὴν τε αὐτὸς ἀπὸ δόξαν ἐν ἑτέρῳ ἀναθήσει δαί συγγραμμάτι. καὶ διάλογον ἢ πρὸς Ἰουδαίους συγγραμμάτι, ὃν ἐπὶ τῷ Ἑφραίων πόλεως πρὸς Τρυφωνατῶν τότε Ἑβραίων ἐπιστημῶν πεποιταί ἐν ᾧ τῶν τῶν ἢ θεῶν χάρις αὐτῶν ἐπὶ τὸν τῆς πίστεως παράρμισε λόγον, δηλοῖ· ἐποίαν τε πρότερον περὶ τὰ φιλόσοφα μαθηματικά ἀποδὸν εἰσενήκεται, καὶ ὅσην ἐποικιστοτῆς ἀληθείας ἐκδυμολογῆσαι ζήτησιν. ἰσχυρῶς ἐν ταῦτα περὶ Ἰουδαίων, ὡς καὶ τῆς τῆς Χριστοῦ διδασκαλίας ἀπὸ βελῶ συσκευασμένων, αὐτὰ ταῦτα ἀπὸ τῶν Τρυφωνατῶν ἀποκρινόμενος· ἕ μόνον ἢ ἐ μετενοήσατε ἐφ' ἃ ἐπεράξατε κακῶς, ἀλλὰ ἀνδρῶν ἐκλεγετο ἐκλεξάμενοι τότε ἀπὸ Ἰερουσαλήμ, ἀπέμηνετε εἰς πᾶσαν τὴν γῆν λέγοντες, αἰετῶν ἀθεῶν χειριανῶν πεφάνθαι. κατὰ λέγοντες τε ταῦτα, ἀπὸ κατ' ἡμῶν οἱ ἀνομοίτες ἡμᾶς ἀπαντες λέγουσιν. ὡς τε ἕ μόνον ἑαυτοῖς ἀδικίας αἰτίοι ὑπαρχέτε, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλοις ἀπασιν ἀπλῶς ἀνθρώποις. γραφεῖ ἢ καὶ ὡς ὅτι μέχρι καὶ αὐτῶν χαρισμάτων προσφιλῶς δὲ λαμπερῶν ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας. μεμνηταί καὶ τῆς Ἰωάννης Ἀποκαλύψεως, ἡρώδης τῆς Ἀποστόλου αὐτῆν εἶναι λέγων. καὶ ῥητῶν δέλιων Περσικῶν μνημονεύει, διελέγοντες τὸν Τρυφωνα, ὡς ἂν ἀπὸ βελῶν αὐτῶν Ἰουδαίων ἀπὸ τῆς γραφῆς. πλείστα ἢ καὶ ἕτερα τῶν πολλοῖς φέρεται ἀδελφοῖς τῶν αὐτῶν

stremò Irenæus. Quorum omnium libri, sinceram Apostolicæ traditionis ac vetæ fidei doctrinam continentés, ad nos usque pervenerunt.

Α Εἰρηναῖος ὡν καὶ εἰς ἡμᾶς τῆς Ἀποστολικῆς
ᾠδοδόσεως ἢ τῆς ὑγιᾶς πίστεως ἐγράφη
κατ' ἠλήθειαν ὀρθοδοξία.

CAPUT XXII.

De Hagesippo, deque iis quorum mentionem facit.

Hocrefert
Niceph.
c. 7. l. 4.

Hegesippus quidem in quinque Commentariorum libris qui ad nos pervenerunt, luculentissima fidei suæ testimonia nobis reliquit. Scribit enim se, cum Romam proficisceretur, plurimos episcopos adiisse, & ab omnibus unam eandemque audivisse doctrinam. Idem postquam de Clementis ad Corinthios epistola quædam commemoravit, hæc addit, quæ nos, si placet, audiamus. Et Corinthiorum quidem, inquit, ecclesia in recta fide permansit usque ad Primum ejusdem loci episcopum: Quocum familiariter collocutus sum dum Romam navigarem; nec paucos dies versatus sum cum Corinthiis, mutuaque ex recta fide consolationem cepimus. Romam verò cum venissem, mansi ibi apud Anicetum, cujus tum diaconus erat Eleutherus. Post obitum deinde Aniceti successit Soter, quem excepit eleutherus. In singulis autem episcoporum successioneibus, & per singulas urbes eadem manent, quæ per legem ac Prophetas, & à Domino ipso prædicata sunt. Herefeon quoque quæ ætate sua exorta sunt, initia idem Scriptor exponit his verbis: Postquam, inquit, Jacobus cognomento Justus martyrium perinde ac Dominus pertulit, ob ejusdem doctrinæ prædicationem; rursus frater patruelis Domini Symeon Cleopæ filius, episcopus constituitur: cunctis uno consensu secundum antistitem illum renuntiantibus, eò quòd cognatus Domini esset. Et ecclesiam quidem hæcenus virginem vocabant, propterea quòd vanis sermonibus nondum corrupta fuerat. Primus Thebuthis, indignè ferens quòd minimè creatus esset episcopus, eam occultè vitare est aggressus. Fuit hic è septem illis sectis in Judaico populo profeminatis. ex quibus fuit etiam Simon, à quo Simoniani fluxerunt; & Cleobius, à quo Cleobiani: & Dositheus, à quo Dositheani: & Gortheus, à quo Gortheni: & Masbotheus, à quo Masbothei sunt cognominati: ex his etiam manarunt Menandriani, ac Marcionistæ, & Carpocratiani, & Valentiniiani, & Basilidiani, & Saturniliani, aliique qui seorsim singulii proprias opiniones induxerunt. EX 118

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ΄.

Περὶ Ἡγήσιππου καὶ ὧν ἔτι μνημονεύει.

Ο Μὲν ὦν Ἡγήσιππος ἐν πέντε τοῖς εἰς ἡμᾶς ἐλθόντων ὑπομνήμασι, ἃ ἰδίᾳ γνώμῃς πληρῆσάτην μνήμην καταλέλοιπεν ἐν οἷς δηλοῖ, ὡς πλείστοις Ἐπισκοπῶν συμμίξειεν, ἀποδημίαν στείλαμεν μέχρι Ρώμης, καὶ ὡς ὅτι τὴν αὐτὴν ᾠδοπάριον παρεῖληθε διδασκαλίαν. ἀκούσαι γὰρ τοὺς παρρησιάζονται πρὸς τῆς Κλήμειος πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς ἀπὸ εἰρημένα, ἐπιλεγόντων ταῦτα καὶ ἐπέμενον ἢ ἐκκλησία ἢ Κορινθίων ἐν τῷ ὀρθῷ λόγῳ, μέχρι Πρίμου ἐπισκοπεύοντος ἐν Κορίνθῳ οἷς συνέμιξα πλέον εἰς Ρώμην, καὶ σιωδέμενοι ταῖς Κορινθίους ἡμέρας ἰκανάς. ἐν αἷς σιωπεύοντες τὰ ὀρθὰ λόγῳ γινόμενοι ἐν Ρώμῃ, διαδοχὴν ἐποποιήσασθαι μέχρις Ἀνικίτης, ἢ διακόνου ἢ Ἐλευθερίου. καὶ ᾠδοπάριον διαδέχεται Σωτήρ, μετ' ὃν Ἐλευθερίου. ἐν ἑκάστῃ δὲ διαδοχῇ καὶ ἐν ἑκάστῃ πόλει ἕως ἔχει, ὡς ὁ νόμος κερύπει καὶ οἱ Προφῆται καὶ ὁ Κύριος. ὁ δὲ αὐτὸς καὶ τῶν κατ' αὐτὸν αἰρέσεων τὰς δόξας ὑποτίθει διατέτων καὶ μετὰ τὸ μαρτυρῆσαι Γάβριον τὸν δίκαιον ὡς καὶ ὁ Κύριος ἐπὶ τῷ ἀπὸ λόγῳ, πάλιν ὁ ἐκθεῖς αὐτῶν Συμεῶν ὁ τὸ Κλωπᾶ καλεῖσθαι Ἐπίσκοπος ὃν προσέβητο πάντες, ὄντα ἀνεψίον τῷ Κυρίῳ δευτέρον. διὰ τὸτο ἑκάλοιμεν τὴν ἐκκλησίαν παρθένον ἕως γὰρ ἐφθάστο ἀκαίᾳ ματαίαις. ἀρχαίαι δὲ ὁ Θεβείδης διὰ τὸ μαρτυρῆσαι αὐτὸν Ἐπίσκοπον, ὑποφθίσκειν, ἀπὸ τῶν ἐπὶ αἰρέσεων, ὧν καὶ αὐτὸς ἦν ἐν τῷ λαῷ, ἀπὸ ὧν Σίμων, ὅθεν οἱ Σιμωνιανοὶ καὶ Κλεοβίος, ὅθεν Κλεοβιανοὶ καὶ Δοσίθεος, ὅθεν Δοσιθιανοὶ καὶ Γορθαῖος, ὅθεν Γορθηνοὶ, καὶ Μασβοθαῖοι. ὅθεν ἀπὸ τέτων Μενανδριανῶν καὶ Μαρμιωνισαῖ, καὶ Καρποκρατιανῶν καὶ Οὐαλεντινιανῶν, καὶ Βασιλιδιανῶν, καὶ Σατορνιλιανῶν. ἕκαστος ἰδίως καὶ ἑτέρως ἰδίως

Masbothei sunt cognominati: ex his etiam manarunt Menandriani, ac Marcionistæ, & Carpocratiani, & Valentiniiani, & Basilidiani, & Saturniliani, aliique qui seorsim singulii proprias opiniones induxerunt. EX 118

δόξαν παρεσιγήθη. ἀπὸ τέτων Ψευδοχρῆ-
σοι Ψευδοπροφήται Ψευδοπόστολοι οἱ πνευ-
μαίοις λόγοις κτ' τε Θεοῦ κτ' τε Χριστοῦ ἀν-
τὲ ἐπ' ὃ οὐτός καὶ τὰς πάλαι γεγραμμένας
ᾧδ' Ἰουδαίους αἵρέσεις ἰσορεῖ λεγών. ἦσαν ὅ-
νῳμαι διάφοροι ἐν τῇ παλαιᾷ ἐν ἡοῖς Ἰσ-
ραὴλ τῶν κτ' τῆς φυλῆς Ἰούδα καὶ τῆς Χεισῆ
αὐταί. Ἐσάσιοι Γαλιλαῖοι Ἡμεροθεῖται
Μασσαῖοι Σαμαρείται Σαδδουκαῖοι
Φαρισαῖοι κ' ἕτερα ὅπλα ἴσα γράφει, ὧν ἐν
μέρες ἡδὴ πᾶσιν ἐμνημονεύσασθαι, οἱ-
κειὼς τοῖς καιροῖς τὰς ἰσορείας ᾧδ' ἀθέητοι
ἐκτε Ἰουδαῖοι Ἐβραῖοι Ἐβραῖοι κ' Ἰσρα-
εῖ, κ' ἰδίως ἐκ τῆς Ἐβραϊκῆς διαλέκτου πᾶ-
σι τῆσιν ἐμφαίνων Ἰσραηλίων ἐαυτὸν πεπι-
σθύναι κ' ἀλλὰ ὅπως ἀν' Ἰσραηλ κ' ἀγρά-
φ' ᾧδ' ἰσορείας ἐμνημονεύει ἔ μόνον ὅτι ἔδει,
ἀλλὰ κ' Ἐβραῖοι κ' ὅπως τῶν δευτέρων χο-
ροῦ, παναρέτων σοφιστὰς Σολομῶν πα-
ρομιᾶς ἐκάλει. κ' πᾶσι τῶν λεγομένων δὲ
Ἀποκρύφων διαλαμβάνων, ὅτι τῶν αὐτῶν
χρόνων πρὸς Ἰωάν ἀιρέτικῶν ἀναπεπλάσθη
τὰ τέτων ἰσορεῖ. ἀλλὰ γὰρ ἐφ' ἕτερον ἡδὴ
μελέεσθαι.

A orti sunt pseudochristi, pseudoprophe-
tae, pseudopostoli: qui adulterinam in-
vehentes doctrinam adversus Deum &
adversus Christum ejus, unitatem ec-
clesiae disciderunt. Idem praeterea Scri-
ptor sectas illas quae quondam apud Ju-
daeos invaluerunt, recenset his verbis:
Erant, inquit, diversa sectae atque sen-
tentiae in circumcisione, inter filios Is-
rael adversus Tribum Judae, & adversus
Christum: essaii scilicet, Galilaei, He-
merobaptista, Masbothaei, Samaritae,
Sadducei, pharisaei. Scribit etiam alia
quamplurima, quae nos jam superius
maxima ex parte, suis quaeque locis ac
temporibus inferentes retulimus. Non-
nulla item ex Hebraeorum evangelio &
Syriaco, & ex Hebraica lingua profert
in medium: satis per haec aperte signi-
ficans, se ex Hebraeis ad Christi fidem
transiisse. Alia quoque ex Judaicis tra-
ditionibus scripto minime comprehen-
sis petita commemorat. Non solum au-
tem ipse, sed etiam Irenaeus & omnes
Antiqui, proverbialiter Salomonis vocare
solent Sapientiam omnium virtutum
praecipua continentem. Denique agens
de libris qui Apocryphi dicuntur, quos-
dam eorum sua aetate ab nonnullis haer-
eticis compositos esse scribit. Sed jam
ad alios transeamus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ΄.

Πρὸς Διονυσίου Κορινθίου Ἐπισκόπου κ' ἄν' ἰσραήλ
ἐπιστολῶν.

ΚΑΙ πρῶτόν γε πρὸς Διονυσίου φάτεον.
ὅτι τε τῆς ἐν Κορινθῶν παρομιᾶς τὸν
τῆς Ἐπισκοπῆς ἐγκρατεῖς ἔρονον καὶ ὡς
τῆς ἐνθὲς φιλοπονίας ἔ μόνον τοῖς ἴσ' αὐ-
τόν, ἀλλ' ἡδὴ καὶ τοῖς ἴσ' τῆς ἀλλοδαπῆς
ἀφθόνως ἐκοινῶναι χρῆσιμῶτα ἐπ' ἅπαν
ἐαυτὸν κατέσας, ἐν αἷς ἴσ' ἐπεπύετο καθο-
λικαῖς πρὸς τὰς ἐκκλησίας Ἰσραηλ. ὧν
ἔσιν, ἡ μὲν πρὸς Λακεδαιμονίους, ὁρθοδόξιας
κατηχητικῆ, εἰρήνης τε καὶ ἐνώσεως ἴσ' ὁμο-
τικῆ ἢ ὅτι πρὸς Ἀθηναίους, διεγερτικῆ πί-
σεως καὶ τῆς κτ' τὸ Ευαγγέλιον πολιτείας
ἢ ὁλιγαριθμίας ἐλέγχει, ὡς ἂν μικρῶ
δεῖν ἀποσάλλας τῆ λόγῳ, Ἰσραηλ τὸν πᾶσιν
ἴσ' αὐτῶν Πέπλιον μαρτυρῆσαι κτ'
τῆς τότε σωθεῖν διωγμῶν. Κοδοράτε δὲ
μτ' τὸν μαρτυρήσαντα Πέπλιον κατα-
σάντ' αὐτῶν Ἐπισκόπου μέμνηται. ἐπι-

CAPUT XXIII.

De Dionysio Corinthiorum Episcopo & de
epistolis ab eo scriptis.

A C primū quidem de Dionysio ^{Huc refer}
dicendum est, qui Corinthiorum ^{Nieeph.}
ecclesiae episcopatum gessit, nec solum ^{c. 8. l. 4.}
populis sibi commissis, verum etiam
aliarum regionum & urbium incolis,
divinos labores suos prolixè communi-
cavit: omnium commodis utilitati-
que inserviens, in catholicis illis, quas
ad diversas ecclesias scripsit, epistolis.
EX quibus una quidem est ad Lacede-
monios, rectae fidei institutionem con-
tinens, pacemque & unitatem insi-
nuans. Altera verò ad Athenienses scri-
pta, excitans ad fidem, & ad vitam ex
praecipuo evangelii traducendam: qua
in re negligentiam arguit Athenien-
sium, quippe qui à fide propemodum
descivissent, ex quo Publius ipsorum
episcopus in persecutionibus tunc tem-
poris excitatus martyrium subierat.
Meminit etiam Quadrati, qui post
martyrium Publii, episcopus Athe-

nienfium est constitutus: ejusque labore & industria cives denuò in ecclesiam convenisse, & redivivum fidei ardorem in illis reparatum esse testatur. Refert præterea Dionysium Areopagitam, qui à Paulo Apostolo ad fidem conversus est, quemadmodum traditur in Actibus Apostolorum, primum omnium Ecclesie Atheniensis Sacerdotium suscepisse. Sed & alia ejus epistola extat ad Nicomedienfes, in qua Marcionis hæresim impugnans, veritatis regulæ firmiter adhaerescit. Ecclesie præterea Gortynensium, & reliquis simul ecclesiis Cretæ literas scribens, episcopum ipsorum Philippum magnoperè prædicat, quippe cujus ecclesia egregiam laudem fortitudinis & generosi animi, communi omnium consensu retulisset: monetque ut ab hæreticorum fraude ac verlutia sibi caveant. In epistola verò quam scribit ad ecclesiam Amastrianorum & ceteras simul ecclesias Ponti, se quidem à Bacchylide & Elpisto ad scribendum impulsum esse commemorat. Episcopum autem ipsorum Palmam nominatim appellans, sacrarum Scripturarum expositionem affert. Multa quoque de nuptiis & de castitate eis præcipit: & cunctos qui à quovis lapsu, sive delicto, sive etiam ab hæretica pravitate resiliunt, benignè suscipi jubet. In eodem Volumine continetur etiam epistola ad Gnostios, in qua Pinytum ecclesie illius episcopum monet, ne grave onus castitatis fratrum cervicibus tanquam necessarium imponat, sed ejus quæ in plerisque hominibus inest infirmitatis rationem habeat. Cui epistola respondens postea Pinytus, admiratione quidem ac laudibus effert imprimis Dionysium: sed tamen hortatur, ut solidiorem cibum tandem impertiat, & transmissis iterum perfectioris doctrinæ literis plebem sibi commissam alere velit: ne fortè lacteis sermonibus perpetuò innutriti homines, in infantili quadam disciplina paulatim consenscant. Quæ quidem epistola & rectam Pinyti fidem, & sollicitudinem de profectu plebis ipsi commissæ, eloquentiam quoque & peritiam rerum divinarum, velut tabellâ quâdam pictâ egregiè commonstrat. extat etiam epistola ejusdem Dionysii ad Romanos, Soteri tunc temporis episcopo Rom. urbis nuncupata, ex qua pauca quædam hic inferere non absurdum fuerit: ubi scilicet ille morem institutumque Ro-

A μαρτυρων, ως δια τ' αὐτῶν ἀποδῆς ἐπιστολῶν χθέντων, καὶ τῆς πίστεως ἀναζωπύρηνον εἰσχοτόαν. δηλοῖ δ' ἐπιτέτοις, ὡς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης ὑπὸ τῆ Ἀποστόλου Παύλου προεταπειῶν ἐπὶ τὴν πίσιν καὶ τὰ ἐν ταῖς περὶ ξεσι δεδηλωμένα, πρῶτον τῆς ἀθμικῆς παρρησίας ἰν' Ἐπισκοπὴν εἰκεχεῖται. οὐδὲν ἐπιστολῆ ἡς αὐτῶν πρὸς Νικομηδέας Φέρεται ἐν ἡ τὴν Μαρκίων ὁ αἵρεσιν πολεμῶν, τῶν αἰθερίας παρίσταται κανόν. καὶ τῆ ἐκκλησίας ἡ τῆ παροικίῃ Γόρτυναν ἅμα ταῖς λαπαῖς καὶ Κρήτην παροικίαις ἐπισείλας, Φιλίππον Ἐπίσκοπον αὐτῶν ἀποδέχεται, ἀπὸ δὴ ἐπὶ πλείσταις μαρτυρημένης ἀνδραγαθίας τ' ὑπὸ αὐτὸν ἐκκλησίας. τὴν τε τῶν ἀρετικῶν διασερφῆν ὑπομιμνήσκει φυλάττειν. καὶ τῆ ἐκκλησίας ἡ τῆ παροικίῃ Ἀμαστριν ἅμα ταῖς καὶ Πόντον ἐπισείλας, Βακχυλίδῃ μὲν καὶ Ἐλπίστῳ, ὡς ἀν' αὐτὸν ἐπὶ τὸ γραφῆναι πρῶτον Ἰανίων μέμνηται. γραφῶν τε τῶν ἐξηγήσεις ὡς ἀτεθείαι. Ἐπίσκοπον αὐτῶν ὀνόματι Πάλμαν ὑποσημαίνων πολλὰ περὶ γάμου καὶ ἀγνείας τοῖς αὐτοῖς παρακαλεῖ. καὶ τὸς ἁγίας δὲ οὐκ ἀποπίπσεως, ἐπιπλημμελείας, εἴτε μὴν αἰρετικῆς πλάνης ἐπηρεφέουσας, δεξιῶδες προσάθει. ταῦτα ἄλλη ἐκκαλεῖται πρὸς Κνωσίου ἐπιστολῆ ἐν ἡ Πινυτὸν τῆς παρρησίας Ἐπίσκοπον ἀποκαλεῖ, μὴ βαρὺ φορτῆον ἐπάναγκες τὸ περὶ ἀγνείας τοῖς ἀδελφοῖς ἐπιβῆναι, τῆς ἡ τῶν πολλῶν καλασοχαλῆδ' ἀδενείας. πρῶτον ὁ Πινυτὸς ἀνιγράφων, θαυμάζει μὲν καὶ ἀποδέχεται τὸν Διονύσιον ἀνιπῶσα καλεῖ τῆ σεφρότερας ἢ δὴ ποτὲ μελαδιδόνας τῆς τελειώσεως γράμμασιν εἰσαδύς τὸν ὑπὸ αὐτῶν λαὸν ὑποτρέψαντα, ὡς μὴ διατέλλον τοῖς γαλαλιώδεσιν ἐνδιατρέποντες λόγων τῆ νηπιῶδει ἀλωγῆ λάθειον καλαγραπῶσαι. δι' ἡς ἐπιστολῆς καὶ ἡ ἡ Πινυτῶ περὶ τὴν πίσιν ὀρθοδοξία τε καὶ σεφρότης τῆς τῶν ὑποκῶν ἀφελείας, τὸ, τε λόγιον καὶ ἡ περὶ ταῖς θεῖα σῶσεις, ὡς διακείβεται ἀναδεικνύεται εἰκόν. ἐπὶ τῆ Διονυσίου καὶ πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆ φέρεται, Ἐπίσκοπον τῶν τῶν Σωτηρῆ πρῶτον φανῶσα. ἡ ἡς ἐδὲν οἶον τῶ καὶ ὡς ἀτεθείαι λέξεις, δι' ὧν τὸ μέχρι τῶ κατ' ἡμᾶς διωγμῶ φυλαχθέν Ρωμαίων ἐστ.

ἔθ' ἀποδεχόμενοι, ταῦτα γράφει. ἔξ δὲ
 χῆς γ' ὑμῖν ἔθ' ἐστὶ τὸ, πάντας μὲν ἀδελ-
 φῶς ποικίλως ἐνεργεῖν, ἐκκλησιαίαι τε πολ-
 λαῖς ταῖς κ' ἅσασιν πόλιν ἐφόδια πέμπειν
 ἄλλοι μὲν τὴν τῶν δεομένων πενίαν ἀναψύχον-
 τας. ἐν μέλλοις ἢ ἀδελφοῖς ὑπάρχουσιν
 ἐπιχορηγίας δι' ὧν πέμπετε δεχθήναι ἐφο-
 δίων, πατρὸς ἡμετέρου ἔθ' Ῥωμαίων Ῥω-
 μαῖοι διαφυλάττοντες ὃ ἢ μόνον διατήρη-
 κεν ὁ μακάριος ὑμῶν Ἐπίσκοπος Σωτήρ,
 ἀλλὰ κ' ἐπὶ ἔνεκεν ἐπιχορηγῶν μὲν τὴν δια-
 πεμπομένην δαψίλιαν τὴν εἰς τὰς ἀγίας, λό-
 γοις ἢ μακαρίοις τὰς ἀνιόντας ἀδελφῶς ὡς
 τέκνα πατρὸς φιλόσοφος πατρικῶν. ἐν αὐτῇ
 ἢ ταύτῃ κ' τῆς Κλήμεντος πρὸς Κορινθίους μέ-
 μνηται ἐπιστολῆς, δηλῶν ἀνεκαθεν ἔξ δεχθῆναι
 ἐθες ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς
 ποιῆσαι. λέγει γὰρ τὴν σήμερον οὖν κυρια-
 κὴν ἀγίαν ἡμέραν διηγάζομεν, ἐν ἣ ἀνεγνώ-
 καμεν ὑμῶν τὴν ἐπιστολήν ἢ ἔξομεν αἰεὶ ποτε
 ἀναγνωσκόντες νεθεταῖς, ὡς κ' τὴν πρῶτην
 ἡμῖν διὰ Κλήμεντος γραφείσαν. ἐτι ἢ ὁ αὐ-
 τὸς κ' πρὸ τῶν ἰδίων ἐπιστολῶν ὡς ραδιεργη-
 θείσων, ταῦτα φησὶν. ἐπιστολὰς γ' ἀδελ-
 φῶν ἀξιώσαντων με γράψαι, ἔγραψα. καὶ
 ταύτας οἱ τῶν διαβόλων ἀποστολοὶ ζιζανίων γε-
 γέμικαν. ἀ μὲν ἔξαιρῶντες, ἀ ἢ πρῶθεντες
 οἱς τὸ καλεῖται. ἢ θαυμασὸν ἄρα εἰ καὶ τῶν
 κυριακῶν ραδιεργησῶν τινες ἐπιπέδλωται
 γραφῶν, ὅποτε καὶ ταῖς ἢ τοιαύταις ἐπιπέδλω-
 καστικῆ ἀλλῆ δὲ πρὸς ταύτας ἐπιστολὴ τῆ
 Διονυσίου φέρεται, χρυσοφόρα πιστάτη ἀ-
 δελφῆ ἐπιστολῆς ἢ τὰ κατάλληλα γρά-
 φων, τῆς πρῆστικῆς καὶ αὐτῆ μετεδίδε
 λογικῆς προφῆς. καὶ τὰ μὲν τῆ Διονυσίου
 τῶσαυτα.

A manorum, ad persecutionem usque no-
 stra aetate factam perpetuo custoditum
 magnopere commendans, ita scribit:
 Hæc enim, inquit, vobis consuetudo
 est jam inde ab ipso religionis exordio,
 ut fratres omnes vario beneficiorum
 genere afficiatis, & ecclesiis quàm plu-
 rimis, quæ in singulis urbibus constitu-
 tæ sunt, necessaria vitæ subsidia trans-
 mittatis. Et hac ratione tum egentium
 inopiam sublevatis, tum fratribus qui
 in metallis opus faciunt, necessaria sup-
 peditatis: per hæc quæ ab initio trans-
 mittere consuevistis munera, morem
B institutumque Romanorum à majori-
 bus vestris acceptum Romani retinen-
 tes. Atque hunc morem beatus episco-
 pus vester Soter non servavit solum, ve-
 rumetiam adauxit: tum munera San-
 ctis destinata copiosè subministrans,
 tum fratres peregrè advenientes, tan-
 quam liberos suos pater amantissimus
 beatis sermonibus consolando. In hac
 ipsa etiam epistola meminit Clementis
 epistolæ ad Corinthios scriptæ, quam
 ex prisca consuetudine in ecclesia legi
 solitam esse testatur his verbis: Hodie,
 inquit, sacrum diem Dominicum trans-
 egimus. In quo epistolam vestram le-
 gimus, quam quidem perpetuo deinceps
C legentes, perinde ac priorem il-
 lam nobis à Clemente scriptam episto-
 lam, optimis præceptis ac documentis
 abundabimus. Idem præterea Scriptor
 epistolas suas à falsariis corruptas esse
 admonet, ita scribens: Epistolas, in-
 quit, scripsi rogatus à fratribus. Sed il-
 las ministri quidam Diaboli, zizaniis
 compleverunt: quædam ex illis expun-
 gentes, quædam adjicientes. Quos
 certè manet feralis illa sententia: Væ
 vobis. Non mirum igitur videri debet,
 si sacrosancta Domini Scripta quidam
 adulterare aggressi sunt, quandoqui-
 dem in longè inferioribus Scriptis idem
D ausi fuisse deprehenduntur. Habetur
 præterea alia ejusdem epistola ad Chry-
 sopheram fidelissimam sororem, cui
 convenientia scribens, spiritale, ut de-
 cuit, pabulum subministrat. Atq; hæc
 de Dionysii Scriptis à nobis dicta sint.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ΄.

Πρὸς Θεοφίλου Ἐπίσκοπον Ἀντιοχείων.

Tὸ δὲ Θεοφίλου ὄν τῆς Ἀντιοχείων ἐκ-
 κλησίας Ἐπίσκοπον δεδηλώκαμεν, τρία
 τὰ πρὸς Ἀντιόχου σοικειώδη φέρεται συγ-
 γράμματα. καὶ ἄλλο πρὸς τὴν αἴεσιν ἔρμο-

C A P U T XXIV.

De Theophilo Antiochenis Episcopo.

Theophili verò, quem Antiochenæ ^{Huc referet}
 ecclesiæ episcopum fuisse ^{Niceph.}
 retulimus, tres superiunt ad Autolyicum ^{c. 9. 14.}
 libri, institutionem fidei continent.
 Alius etiam exstat liber, quem contra
 T

Hermogenis hæresim inscripsit, in quo testimoniiis utitur ex Joannis Revelatione desumptis. Exstant & alii ejusdem libri, in quibus elementa fidei nostræ traduntur. Porro cum nihilo minus hac etiam tempestate hæretici zizaniorum instar sinceram Apostolicæ doctrinæ sementem labefactarent, ecclesiarum toto orbe pastores, eos tanquam feras atque immanes belluas ab ovili Christi fugare atque arcere properabant: partim hortando & comminendo fratres, partim adversus ipsos hæreticos fortiter colluctando: quos vel propositis cominus interrogationibus & confutationibus viva duntaxat voce: vel libris accuratissime conscriptis opinionibus eorum refellentes, confutabant. Theophilus igitur unâ cum ceteris adversus illos hæreticos depugnavit, ut constat ex quodam illius libro haudquaquam spernendo, quem contra Marcionem elaboravit: qui liber unâ cum aliis quos retuli, etiamnum exstat. Huic porro Theophilo in episcopatu Antiochenis ecclesiæ septimus ab Apostolis successit Maximinus.

Α γίνεσ τῶν ἐπιγραφῶν ἔχον, ἐν ᾧ ἐκ τῆς ἁποκαλύψεως Ἰωάννη κέχρηται μαρτυρίας καὶ ἕτερα δὲ πᾶσα κατηχητικὰ αὐτῆ βιβλίου τῶν γεμῖν αἰρετικῶν εἰδὲν χεῖρον καὶ τότε ζανίων δίκην λυμαινομένων τὸν εὐαγγελικὴν τῆς Ἀποστολικῆς διδασκαλίας ἀπόροι, οἱ πάντες ὅσοι τῶν ἐκκλησιῶν ποιμένες, ὡσπερ ἰασθῆρας ἀγρίους τῶν Ἑ Χεῖς ἑσθῆρας δασοβῆντες αὐτοὺς ἀνείργον· τότε μὲν, ταῖς πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς νεβησιαῖς καὶ ᾠδραίνεσσι τοῖς δὲ, πρὸς αὐτοὺς γυμνότερον διποδύμενοι, ἐπιγραφῶν τε εἰς πρόσσωπον ζητήσεσι καὶ ἀνατομαῖς ἤδη ἢ καὶ δι' ἐπιγραφῶν ὑποσημηματα τῆς δόξας αὐτῶν ἀκριβεσάτοις ἐλέγχοις ἀποδύνοητες. ὁ γέτοί Θεόφιλος σὺ τοῖς ἀλλοκαλὰ τέτων στραθυσάμενος δὴ λόγος ἐστὶν, ἐπιγραφῶν ἀπὸ ἀγνῶσ ἀπὸ καλὰ Μαρκίωνος τῆς πονημένε λόγος. ὅς καὶ αὐτὸς μετ' ἄλλων ἐρήκαμεν, εἰς ἐπὶ νῦν διασέσωσαι. τέτων μὲν ὄντων ἐβδόμος διὰ τῶν Ἀποστόλων τῆς Ἀποστολικῆς ἐκκλησίας διαδέχεται Μαξιμῖνος.

CAPUT XXV.
De Philippo & Modesto.

Vide Niceph. l. 4, c. 9.
Sed & Philippus, quem ex verbis Dionysii proximè citatis Gortynensis ecclesiæ episcopum fuisse cognovimus, ipse quoque luculentissimum librum adversus Marcionem composuit. Irenæus quinetiam & Modestus. Verùm hic præ cæteris egregiè errores illius ac dolos detegens, omnibus spectandos exhibuit. Scripserunt etiam alii complures, quorum libri apud plurimos ex fratribus adhuc studiosè servantur.

C ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.
Περί Φιλίππου καὶ Μόδεστου.

Φίλιππος γε μὴν ὄν ἐκ τῶν Διονυσίου τῶν ἐν Γορτύνη παροικίας Ἐπίσκοπος ἐγνώμεν, πάντῃ γε ἀπεδαυότατον πεποιθὸς καὶ αὐτὸς καλὰ Μαρκίωνος λόγους. Εἰρηματικῶς αὐτῶν καὶ Μόδεστος, ὅς καὶ διαφείροντες ἄλλας τὴν Ἑ ἀνδρὸς ἐκδηλοῦν τῶν πᾶσι κατεφάρσασε πλάνη καὶ ἄλλοι ἢ πλείοντες ἄν ᾠδραπλείοις τῶν ἀδελφῶν εἰσέτι νῦν πόνου διαφυλάττειν.

CAPUT XXVI.
De Melitone & de his quorum ille mentionem fecit.

Huc refer. Niceph. c. 10. l. 4.
Iisdem temporibus Melito Sardinus & Apollinaris Hierapolitanus episcopi, summa laude viguerunt. Quorum uterq; orationes pro fidei nostræ defensione scriptas, supra memorato Imperatori qui tunc temporis regnabat, seorsum nuncupavit. ex libris autem utriusque illorum, hi quos infra subjecimus, ad nostram notitiam pervenerunt. Melitonis quidem de Pascha libri duo. De

D ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κς'.
Περί Μελίτωνος καὶ ἄλλων αὐτῶν ἐμνησθέντων.

Ἐπὶ τῶν δὲ καὶ Μελίτωνος τῆς ἐν Σαρδείοις παροικίας Ἐπίσκοπος, Ἀπολλινάριος τῆς ἐν Γεραπόλει διαπεπῶς ἡκμαζόν ὁ καὶ τῶν δηλωθέντων καὶ τῶν χεῖρον Ρωμαίων βασιλέων λόγους ὡσπερ τῆς πίστεως ἰδίως ἐκάρτηρ δόσολογίας περσεφώνησαν. τέτων εἰς μέγαν γνῶσιν ἀφίχεται τὰ ὑποσημηματα Μελίτωνος, τὰ ᾠδρα τὸ Πάσχα δύο, καὶ τὰ

αὐτῶν πολιτείας καὶ Προφητῶν. καὶ ὁ αὐτὸς ἐκ-
 κλησίας. καὶ ὁ περικυριακῆς λόγος. ἐπὶ δὲ ὁ
 αὐτὸς φύσεως ἀνθρώπου, καὶ ὁ αὐτὸς πλάσεως.
 καὶ ὁ αὐτὸς ὑπακοῆς πίστεως αἰδνητηρίων.
 καὶ πρὸς τέτοις ὁ αὐτὸς Ἑσυχίας καὶ σώμα-
 τος ἢ νοῦς. καὶ ὁ αὐτὸς λουτροῦ, καὶ ὁ αὐτὸς
 ἀληθείας, καὶ αὐτὸς πίστεως καὶ ἡρέσεως Χρι-
 στοῦ. καὶ λόγος αὐτῶν περὶ Προφητείας, καὶ ὁ
 περὶ φιλοξενίας. καὶ ἡ κλεις. καὶ τὰ περὶ τῆς
 διαβολῆς, καὶ τῆς Ἀποκαλύψεως Ἰωάννου.
 καὶ ὁ αὐτὸς ἐνσωμάτω Θεοῦ. Ἐπιπᾶσι καὶ τὸ
 αὐτῶν Ἀντωνίνου βιβλίδιον. ἐν μὲν οὖν τοῖς
 περὶ τῆς Πάσχα, τὸν χρόνον καθ' ὃν συνή-
 ταίην, δεχομένη σημαίνει ἐν τέτοις, ἐπὶ
 Σερουίλις Παυλῆ ἀνδραγαθῆς τῆς Ἀσίας, ὃ
 Σάγαρις καιρῶ ἐμαρτύρησεν, ἐγγέτο ζή-
 τῆσι πολλῇ ἐν Λαοδικείᾳ περὶ τῆς Πάσχα, ἐμ-
 πεσότος κατὰ καιρὸν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέ-
 ραις. καὶ ἐγράφη ταῦτα. τότε ἡ τῆς λόγου
 μνήμη Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν ἰδίῳ
 αὐτῶν τῆς Πάσχα λόγῳ, ὃν εἰς αἰτίας τῆς τῆς
 Μελίτωνος γραφῆς. Φησὶν ἑαυτὸν σωτῆ-
 ρα. ἐν ἧ τῶν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα βιβλίῳ,
 τοιαῦτά περὶ ἡμῶν ἐπ' αὐτῶ γεγονέναι
 ἴσῳρεῖ τὸ ἦν εἰς πῶποτε χρόνον, νῦν διώ-
 κεται τὸ τῶν Θεοσεβῶν γένος, καινοῖς ἐλα-
 νόμοις δόγμασι κατὰ τὴν Ἀσίαν. οἳ γὰρ ἀναι-
 δῆς συκοφάνται καὶ τῶν ἀλλοτρίων ἐρασταί,
 τὴν ἐκ τῶν διατάξεων ἔχοντες ἀφορμῶν,
 φανερῶς ληστεύουσι, νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν
 διαρπάζοντες τὰς μηδὲν ἀδικεῖντας. καὶ μετ'
 ἕτερα Φησὶ. καὶ εἰ μὲν σοὺ κελεύσαντο
 ταῦτα πράττειν, ἔσω καλῶς γρόνον. δέ-
 και γὰρ βασιλεὺς, οὐκ ἂν ἀδίκως βελεύ-
 σαιτο πῶποτε. καὶ ἡμεῖς ἠδέως φέρωμεν τῆς
 τοιαύτης θανάτου τὸ γέρας. ταῦτ' ἔσσι
 μόνον προσφέρομεν δέησιν, ἵνα αὐτὸς πρῶ-
 τερῶν ἄπληγος τὰς τῆς τοιαύτης φιλονεικίας
 ἐργάτας, δικαίως κείνης εἰ ἀξιοῖ θανάτου
 καὶ ἡμῶν, ἢ ζωτικῆς καὶ ἡσυχίας εἴ-
 σιν. εἰ δὲ καὶ αὐτὰ σὲ μὴ εἴη ἡ βεβλή αὐτῆ
 καὶ τὸ κανὼν τῆτο διάταγμα, ὃ μὴ δὲ κα-
 τὰ βαρβάρων πρῆπει πολεμίων, πολὺ
 μάλλον δεόμεθα σε, μὴ αὐτῶν ἡμᾶς ἐν
 τοιαύτῃ δημῶδει ληλασία. τέτοις αὖθις
 ἐπιφέρει λέγων. ἢ γὰρ καθ' ἡμᾶς φιλοβ-
 φία πρῶτερῶν μὲν ἐν βαρβάροις ἡκμασεν.

A recta vivendi ratione, & de Prophetis
 liber unus. Alius item de ecclesia: alius
 de die Dominico. Est & de natura ho-
 minis liber unus. Alius de formatione.
 Alius de obedientia sensuum fidei. Prae-
 terea liber de anima & corpore & men-
 te. Liber de lavacro: liber de veritate:
 liber de conditu & generatione Chri-
 sti. Item alius de Prophetia, alius de
 hospitalitate, alius quoque qui Clavis
 inscribitur. Ad haec de Diabolo, & de
 Revelatione Joannis. De Incarnatione
 Dei liber unus. Postremus omnium est
 libellus ad Imperatorem Antoninum.
 Ceterum in libro de Pascha, tempus
 ipsum quo scribebat, in principio ope-
 ris sui designat his verbis: Servilio Pau-
 lo, inquit, Asiae Proconsule, quo tem-
 pore Sagaris martyrium perpeffus est,
 magna controversia Laodicea excita
 est de solemnitate Paschali, qua tem-
 pestive in illos dies inciderat. Quibus
 etiam diebus haec a nobis percripta
 sunt. Hujus autem libri mentionem fa-
 cit Clemens Alexandrinus in opere suo
 de pascha. Quod quidem ut conscribe-
 ret, Melitonis librum causam sibi praebuisse
 testatur. Jam vero in eo libro
 quem Imperatori nuncupavit, haec illo
 regnante adversus Christianos gesta esse
 refert. Quod enim, inquit, nunquam
 antea factum fuerat, persecutionem
 nunc patitur piorum hominum
 genus, novis per Asiam decretis exagita-
 tum. Impudentissimi namque delatores
 & alienarum opum cupidi, ex imperia-
 libus edictis occasionem nacti, palam
 diu noctuque grassantur spolianteque
 homines innoxios. Et paulo post:
 Quod si, inquit, haec tuo jussu
 fiant, recte atque ordine facta sunt.
 Neque enim fieri potest, ut justus Princeps
 aliquid unquam injuste constituat: &
 nos libenti animo ejusmodi mortis pre-
 mium ferimus. Unum illud a te petimus,
 D ut cum hujusmodi pertinacia perditos
 homines per te ipse prius examinaveris,
 tum deinde pro tua aequitate statuas, utrum
 supplicio ac morte affici, an salvi
 & securi degere mereantur. Sin vero il-
 lud consilium atque edictum plane in-
 auditum, quod neque adversus barbaros
 hostes sanciri decuerat, nunquam a te
 profectum est, obsecramus te multo
 magis, ne nos hujusmodi publico latro-
 cinio diutius vexari permittas. Paucis
 deinde interjectis haec subjungit: Haec
 enim, inquit, Philosophiae secta quam
 profitemur, prius quidem viguit apud
 T ij

barbaros. Postea verò cum Provinciis Imperii tui illuxisset, Principatu magni illius Augusti, qui unus ex majoribus tuis fuit, faustum prosperumque Imperio Romano omen extitit. Ex eo siquidem tempore maximis incrementis aucta est Majestas Imperii Romani: cujus tu heres ac successor, adspirantibus omnium votis potitus es, poterisque deinceps unà cum filio; si modò sectam illam quæ cum Imperio educata, & cum Augusto simul inchoata est, & quam majores tui unà cum ceteris religionibus coluerunt, tueri velis. Porro religionem nostram bono publico adolevisse unà cum Imperio quod feliciter cœptum fuerat, illud certissimo argumento est: Quod jam inde à principatu Augusti nihil adversi, sed contra omnia prospera & magnifica ex animi sententia votoque omnium contigerunt. Soli ex omnibus Nero ac Domitianus, malevolorum quorundam consiliis inducti, religionem nostram criminari studuerunt. A quibus deinceps falsa illa adversum nos calumnia manavit ad posteros, ut mos est vulgi, absque ullo judicio hujusmodi rumoribus fidem adhibere. Verùm imperitiam illorum correxerunt piissimi parentes tui, frequentibus rescriptis objurgantes eos, qui adversus religionem nostram homines novi aliquid moliti essent. Inter quos avus tuus Hadrianus, cum aliis pluribus, tum Fundano Asiæ Proconsuli literas dedit. Pater quoque tuus quo tempore cuncta simul cum ipso administrabas, scripsit ad civitates ne contra nos tumultus concitarent: nominatim ad Larissæos, ad Thessalonicenses, ad Athenienses, ad universos denique Græcos. Te verò, quippe qui idem quod illi de nobis sentias, imò etiam longè humanius atque sapientius; tanto magis confidimus omnia esse facturum quæ rogamus. Hæc in supradicto Melitonis libro leguntur. Idem in excerptis ab ipso compositis, universos veteris Testamenti libros qui omnium consensu recepti sunt, statim in principio operis recenset. Quem quidem indicem hoc loco apponere necessarium putavi. Sic autem habet ad verbum: Melito Onesimo fratri salutem. Cum pro amore ac studio tuo erga verbum Dei, sæpius à me postulaveris, ut excerpta quædam ex lege & prophetis quæ ad Servatorem & ad universam fidem nostram pertinent, tibi componerem; cumque libros veteris

A *ἑπανθήσασα ἢ τοῖς σοῖς ἔθνεσι κτ' τὴν Ἀγίας τῆ σὲ προγόνου μεγάλου δεξιῆς ἐγρήθη μάλις αὐτῆ βασιλεία αἰσίου ἀγαθόν. ἐκτοτε γὰρ εἰς μέγα καὶ λαμπρὸν τὸ Ῥωμαίων ἠυξήθη κράτος. ἔσὺ διαδοχῶς ἡλικταῖος γέγονας τε καὶ ἐσὶ μὲν τῶν παιδῶν Φιλάσων τῆς βασιλείας τὴν σωτῆρον καὶ συναρξαστῶν Ἀνγέσῳ Φιλοσοφίαν. ἢ καὶ πατέρον οἱ σε πατρὸς ταῖς ἄλλαις θρησκείαις ἐτίμησαν. καὶ τὸτο μέγιστον τεκμήριον τῆς πατρὸς ἀγαθῆ τὸν καθ' ἡμᾶς λόγον σωσασμένην καὶ καλῶς δεξαμένην βασιλείαν, οὐ τῆ μηδὲν φασὶν δόξαι τῆς Ἀνγέσῳ δεξιῆς ἀπαντήσαι, ἀλλὰ τὴν ἀπ᾿ αὐτῆ λαμπρὰ καὶ ἐνδοξὰ κτ' τὰς πάντων εὐχάς. μὴ πάντων ἀναπειδέντες ὑπὸ Ἰνῶν βασιλευσάντων ἀνθρώπων, τὸν καθ' ἡμᾶς ἐν διαβολῇ καὶ ἡσαυλόγον ἠθέλησαν Νέρων καὶ Δομετιανὸς ἀφ' ὧν καὶ τὸ τῆς συκοφαντίας ἀλόγῳ συμβεβηκέναι τοῖς τοῖς ῥυθμῶν συμβεβηκέναι δὲ. ἀλλὰ τὴν ἐκείνων ἀγνοίαν οἱ σοὶ εὐσεβῶν πατέρες ἐπινωρθώσαντο. πολλὰ καὶ πολλὰ ἀπὸ τῆς ἐξ ἡμετέρων, ὅσοι περὶ τῆς νεωτέρας ἐπολιμῶσαν. ἐν οἷς ὁ μὲν παππῶς σε Ἀδριανός, πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις, καὶ Φενδανῶ ἢ τῶ ἀνθυπάτῳ ἠγεμνῶ τῆς Ἀσίας γράφων φαίνεται ὁ ἢ πατὴρ σε καὶ τὰ συμπάντα διοικῆναι ὑπὸ ταῖς πόσιν περὶ τῆ μηδὲν νεωτέρας περὶ ἡμῶν ἐγγραφῆν ἐν οἷς καὶ πατρὸς Λαοισαῖος, καὶ πατρὸς Θεσσαλονικῆς καὶ Ἀθηναῖος, καὶ πατρὸς Πάριος ἑλλήνας. σὲ ἢ καὶ μάλλον περὶ τῆ τῆ αὐτῆ ἐκείνοις ἔχοντα γνώμην, καὶ πολὺ φιλελευθεροτέρων καὶ φιλοσοφωτέρων, περὶ σέ μεθ' ἅπαντα πείσασθαι ὅσα σε δέοντα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐν τῶ δηλωθέντι τῶ ἡσαυλόγῳ. ἐν ἢ ταῖς γραφείσιν ὑπὸ ἡμετέρας, ὁ αὐτὸς κτ' τὸ παρῶν δεξιῶν ἡμῶν τῶ ὁμολογεμῶν τῆς παλαιᾶς διαθηκῆς γραφῶν ποιῆται κατάλογον ὃν καὶ αὐτὸς καίον ἐν ταύτῃ καταλέξαι ἠγεμνῶτα, ἐγγράφῳ ἀπὸ τῆς λέξεως ἔτος. Μελιτῶν Οἰσιμῶ τῶ ἀδελφῶ χαίρειν. ἐπειδὴ πολλὰ καὶ ἕξωθεν ἀπερὶ τῆ πρὸς τὸν λόγον ἡμῶν ἡμῶν. ἀμαρτῶν ἐπιλογάς, ἐκτετῆ νόμος καὶ τῶ πατρὸς φητῶν περὶ τῆ σωτῆρος καὶ πάσης τῆς πίστεως ἡμῶν. ἐτι ἢ καὶ μαθεῖν τὴν τῆ παλαιᾶς*

Ἐπιδοθεὶς μὲν ἄλλων τὴν ἱεὺς φράσεως συ-
ταξιν, κατὰ λέλοιπε ἵδου πολὺ πλῆθος συ-
γραμμάτων. ὧν μάλιστα πρὸς πολλοῖς μνη-
μονεύεται διαδοθῆναι αὐτὸ λόγῳ, ὁ πρὸς ἑλ-
ληνας ἐν ᾧ καὶ τῶν ἀνεκὰθεν χρόνων μνημο-
νεύσας, τῶν παρ' ἑλλησιν εὐδοκίμων ἀπάντων
προφῆτας Μωυσῆα τε καὶ τὰς Ἑβραίων
Προφῆτας ἀπέφηνεν ὅς δὴ καὶ δοκεῖ τῶν συ-
γραμμάτων ἀπάντων αὐτὸ κάλλιστος τε καὶ
ᾠφελιμώτατος ὑπάρχειν. καὶ τὰ μὲν καὶ
τὰς δε, τοιαύτα ἦν.

A dicta Pauli Apostoli elegantioribus ver-
bis exprimere, utpote qui composi-
tionem verborum illius corrigere stude-
ret. Maximum certe librorum nume-
rum ab eo relictū esse constat. ex quibus
præcipuè multorū testimonio laudatur
insignis ille adversus Gentiles liber: in
quo repetitis prioris ævi temporibus,
Mosem & ceteros Hebræorum Pro-
phetas, omnibus qui apud Græcos ce-
leberrimi extiterunt, vetustiores fuisse
convincit. Qui quidem liber, om-
nium quos ille scripsit, elegantissimus
simul atque utilissimus videtur. Sed de
B his hæcenus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ.

Περὶ Βαρδηςάνου Σύρου καὶ τῶν φερομένων αὐτῷ λόγων.

CAPUT XXX.

De Bardesane Syro & de libris ejus qui
superfunt.

Ἐπὶ ἧς αὐτῆς βασιλείας πηδυσσῶν
τῶν αἰρέσεων ἑπὶ τῆς μέσης τῶν ποταμῶν,
Βαρδηςάνης ἰκανώτατος ἵς ἀνὴρ, ἐν τῇ Σύ-
ραν Φωνῇ διαλεκτικώτατος, πρὸς τὰς καὶ
Μαρκίωνα καὶ πᾶσι ἑτέροις διαφόρων περὶ
θεοῦ δόξαι, διαλογῶς συσπασμένος,
τῆ οὐκία παρέδωκε γλώττη τε καὶ γραφῇ, καὶ
καὶ πλείων ἑτέρων αὐτῷ συγραμμάτων ἕως
οἱ γνώεμοι (πλείστοι ἧσαν ἀπὸ διωτῶς
τῷ λόγῳ παρεισαμένῳ) ἑπὶ τὴν ἑλληνικὴν ἀπὸ
τῆς Σύρων μετὰ βελήκασιν φωνῆς. ἐν οἷς ἐστὶ καὶ
ὁ πρὸς Ἀντωνίνον ἰκανώτατος αὐτῷ περὶ εἰ-
μαρμένης διάλογος, ὅσα τε ἄλλα φασὶν αὐ-
τὸν περὶ φάσει ἔτι τότε διωμῆ συγράψαι. ἦν
δὲ ἀρα ἑστὶ πρὸς τὸν, τῆς καὶ Οὐαλεντίνου
χολῆς καὶ ἀγνῆς ἧ ταύτης, πλείστα τε τῆς καὶ
τῆτον μυθοποιίας ἀπελέγξας, ἐδόκει μὲν
πως αὐτὸς ἑαυτῷ ἑπὶ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην
μεγατεθεῖδαι ἔμην γε παλιελῶς ἀπερρύψασθαι
τὸν τῆς παλαιᾶς αἰρέσεως ῥύπον. ἐν τῷ γὰρ γε-
μῆν καὶ ὁ τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας Ἐπίσκοπος
Σωτὴρ τελδιῶ.

Porro ejusdem Imperatoris tempo-
ribus, cum hæreses numero quam-
plurimæ extitissent in Mesopotamia,
Bardesanes quidam vir disertissimus
Syriaco sermone, & acerrimus in dis-
putando, adversus Marcionem ali-
que variarum opinionum auctores atq;
asseriores, patria lingua dialogos con-
scripsit unâ cum infinitis aliis opusculis.
Quos quidem discipuli illius (habuit
enim ille quamplurimos auditores, ut-
potè qui fidem nostram fortiter afferet)
ex Syriaco sermone in Græcum
transstulerunt. In his est dialogus de fa-
cto ad Antoninum scriptus, sanè lucu-
lentissimus. Sed & alia multa ex occa-
sione persecutionis quæ tunc temporis
in nostros grassata est, scripsisse dicitur.
Atque hic primum quidem sectator
fuit Valentini: postea verò cum de-
strinam illam improbavisset, & plera-
que ejus dogmata fictas esse fabulas
convicisset, ipse quidem sibi visus est
ad rectiorem sententiam transivisse: ve-
tusti tamen atque inoliti erroris sordes
non penitus extersit. Per id etiam tem-
pus ecclesiæ Romanæ episcopus Soter
vivendi finem fecit.

Huc refer
Niciph.
c. 11. l. 4.

Τὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἰσοείας λόγῳ
τελείατε τέλῳ

Finis Libri quarti Historiæ
Ecclesiasticæ.